การประเมินผล
แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารประเมินผล เลขที่ 504
เมษายน 2565

CENTRE FOR PROJECT AND PROGRAMME EVALUATION
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES
EVALUATION PAPER NO. 504
APRIL 2022

การประเมินผล
แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

โดย

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าจากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 โดยเป็นการพิจารณาเฉพาะผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงปี 2560 - 2563 รวมทั้งจากการสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่ 52 ราย เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 615 ราย และผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ 200 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินผลในครั้งนี้ ประยุกต์ใช้แบบจำลองเชิงตรรกะ (Logic Model) และการประเมินความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ สามารถสรุปผล ได้ดังนี้

จากการผลการประเมินผล ณ ปี 2563 พบว่า มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 679,483.07 ไร่ และมีเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ 57,726 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 52.27 ของเป้าหมาย 1.3 ล้านไร่ และร้อยละ 72.16 ของเป้าหมาย 80,000 ราย เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ณ ปี 2565 โดยเมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในมิติประสิทธิภาพจากการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ในช่วงปี 2560 – 2563 มีประสิทธิภาพจากการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 83.41) แต่ยังมีข้อควรปรับปรุงในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนเงินทุนหรือการจ่ายเงินอุดหนุน การพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ และการสร้างกลไกและเครือข่าย ในส่วนของมิติประสิทธิผลในภาพรวมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 80.00) จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก่อให้เกิดประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนฯ แต่ยังพบปัญหาการรายงานผลข้อมูลที่นำมาใช้ตอบตัวชี้วัดยังไม่ครบถ้วน สำหรับมิติผลกระทบในเบื้องต้นยังอยู่ในระดับน้อยมาก ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลในด้านต่าง ๆ รวมทั้งแผนฯ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 82.87 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามขั้นตอนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ร่วมกับปัจจัยการผลิตที่ได้รับให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรมการเกษตร และเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิตร้อยละ 98.57 นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ตามคำแนะนำ ด้านการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรยื่นขอการรับรองร้อยละ 62.76 ในจำนวนนี้ ร้อยละ 80.57 ได้รับการรับรอง ในส่วนของการยอมรับหรือเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย Organic Thailand เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด และผู้บริโภคเชื่อมั่นต่อมาตรฐานในระดับมาก ในส่วนของรายได้และมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์จากการผลิตในปี 2563 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2561 หรือทำเกษตรอินทรีย์มาแล้ว 3 ปี เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ (ข้าวขาวดอกมะลิ 105) ได้รับผลผลิตเฉลี่ย 406 กิโลกรัมต่อไร่ มีรายได้สุทธิ 2,768 บาทต่อไร่ โดยจำหน่ายในราคา 12,640 บาทต่อตัน สูงกว่าราคาข้าวทั่วไป 1,500 – 2,000 บาทต่อตัน เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลอินทรีย์ควบคู่กับการปลูกข้าวอินทรีย์ มีการเลี้ยงเฉลี่ย 4,000 ตัวต่อไร่ ผลผลิตที่ได้รวม 748 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดปลาที่จับเฉลี่ย 460 กรัมต่อตัว หรือ 2 – 3 ตัวต่อกิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ 57 - 61 บาท มีรายได้สุทธิเฉลี่ยปีละ 35,350 บาทต่อไร่ และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์ จากการเลี้ยงเฉลี่ย 50 ตัว ผลิตไข่ไก่ได้ 7,622 ฟองต่อปี เฉลี่ยตัวละ 152 ฟอง

จำหน่ายไข่ไก่ ได้ฟองละ 3 – 3.5 บาท มีรายได้เฉลี่ยปีละ 14,450 บาทต่อปี ในส่วนของการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 71.71 มีการนำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังสถานที่จุดรับซื้อหรือตลาดต่าง ๆ ส่วนที่เหลือไม่ได้จำหน่าย เน้นไว้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ ด้านกระบวนการขับเคลื่อนงานควรสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องและจัดสรรในสัดส่วนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร ให้ความสำคัญในการพัฒนาแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง เน้นการตลาดนำการผลิต และการเพิ่มพื้นที่ในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ รวมทั้งเร่งจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ให้มีความสมบูรณ์และหารือวิธีการวัดหรือรายละเอียดของข้อมูลในการตอบตัวชี้วัดของแผนฯ ในลักษณะระบบติดตามประเมินผลที่สามารถสะท้อนความมีประสิทธิผลได้ชัดเจนขึ้น ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด และควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับปรับใช้ในการผลิตได้และตรงตามเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และด้านการเชื่อมโยงตลาด และการประชาสัมพันธ์ ควรมีการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งขยายตลาดรองรับผลผลิตอินทรีย์ โดยสร้างความเชื่อมั่น และประชาสัมพันธ์แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์อินทรีย์อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป โดยพิจารณาจากกลุ่มที่มีความพร้อม และมีศักยภาพในการแปรรูป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับรูปแบบหรือรสนิยมของผู้บริโภค และส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ด้านการเกษตรให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค เพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งสร้างการรับรู้เกี่ยวกับตราสัญลักษณ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand ให้มากขึ้น โดยเฉพาะช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์สาธารณะให้กับผู้บริโภคในวงกว้าง

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ แผนปฏิบัติการ เกษตรอินทรีย์

Abstract

The evaluation of the Organic Agriculture Action plan 2017-2022, the objective was to assess the achievement of the product promotion and development under the Organic Agriculture Action Plan during the years 2017-2020 by considering that was specifically for the performance of the department under the Ministry of Agriculture and Cooperatives during the years 2017-2020. Including, data were collected from the survey and opinions of the target groups that consisted of 52 responsible officials in the local area, 615 participating farmers, and 200 organic consumers by using the interview method. For this evaluation, the logical model and the cost-effectiveness assessment of the government mission were applied. The results could be summarized as follow:

The results of the evaluation according to the goals of the year 2022 plan showed that the project supported increasing the organic farming area from the years 2017 to 2020. There are 679,483.07 rai of organic farming areas or 52.27% of the target of 1.3 million rai, and the number of farmers doing organic farming is 57,726 or 72.16% of the target of 80,000 organic farmers. When considering the cost-effectiveness in terms of efficiency from the implementation of projects and activities under the action plan on Organic Agriculture during the years 2017-2020, the overall operational efficiency of 83.41% was at a good level. But there were still have some that should be improved in the project or the activity such as public relations, supporting funding sources, paying subsidies, market development for Organic Agricultural Products, marketing mechanism, and networks for the overall effectiveness of 80% was good. In terms of the past performance results in effectiveness according to the indicators and target value of the plan but had been still found the problem of reporting the results of the data used to answer the indicators was not complete. Moreover, some initial effects to meet at a very low level with limitations of information in various fields, including the plan, being in the process of implementation.

It was also found that the results for farmers participating farmers in the project 82.87% of farmers applied their knowledge to use in the process according to the knowledge gained with production factors were given to suit for the area and agricultural activity. And farmers who received 98.57% of the inputs used the inputs to use according to the recommendations in the request for organic agriculture standards 62.76% of farmers who applied for the certificate, 80.57% were certified. In terms of acceptance or confidence in Organic Agriculture standards in Thailand, the farmers participating in the project had the highest level of confidence (Organic Thailand) and the consumers trust the standard at a high level.

In terms of income and values of organic agricultural products from the production in 2020 of farmers participating in the year 2018 project or who have been doing organic farming for 3 years: organic rice farmers (jasmine rice 105) received an average yield of

406 kg. per rai with a net income of 2,768 bath per rai, selling at 12,640 per ton which was higher than the average rice price of 1,500-2,000 baht per ton. The farmers raising organic tilapia along with growing organic averaged 4,000 fish per rai, resulting in a total yield of748 kg. per rai, with an average size of fish was 460 g. per fish or 2-3 fish per kg., the price per kg. was 57-61 bath with an average net income of 35,350 baht per rai. And organic egg farmers from raising an average of 50 chickens can produce 7,622 eggs per year, an average of 152 eggs. Chicken eggs can be sold at 3-3.5 baht per egg, with an average net income of 14,450 baht per year. In terms of connected marketing for organic agricultural products, 71.17% of farmers brought their products to the agricultural products wholesale market and marketplace. And the products that did not sell were for the main household consumption.

The recommendations for this evaluation consist of: there should support the budget appropriately and allocated appropriate proportions to the agricultural activities of the farmers by giving importance to the water resources use in production, creating a perception and understanding of correct organic farming. Focus on pre-production marketing and increasing space in terms of qualitative rather than quantitative, including accelerating the preparation of a completly organic farming database and discussing how to measure or detail information in response to the plan's indicators as a monitoring and evaluation system that can more clearly reflect the effectiveness. In terms of promotion and production, there should be continued support for the farmer to do so. It covers both production, processing, and marketing. And should be integrated with the agencies involved in providing knowledge so that the farmers could apply the knowledge gained to use in production and meet the criteria standard of organic agriculture. In terms of market linkages and public relations, there should be links to the organic market in each area as well as expanding the Market to support organic products by building confidence and publicizing the customers about organic products continuously. Support the processing and product development to continue to create added value. By considering the groups that were ready and had the potential to develop the organic agricultural products to be diverse following the styles and tastes of the customers. And promoting the use of agricultural applications for farmers, entrepreneurs, and consumers as a tool to link production and marketing as well as create more awareness about the organic agricultural standards certificate (Organic Thailand), especially through online media channels and public television media to a wide range of consumers.

Keywords : Results, Action plan, Organic farming

คำนำ

รายงานการประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบถึงผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ในช่วงปี 2560 – 2563 โดยเป็นการพิจารณาปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลได้ ผลลัพธ์ และความคุ้มค่า รวมทั้งข้อคิดเห็น และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่นำมาสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระยะต่อไป

ทั้งนี้ การประเมินผลในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้ร่วมให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การประเมินผลมีรายละเอียดที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
เมษายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	**ค**
Abstract	**จ**
คำนำ	**ช**
สารบัญ	**ฌ**
สารบัญตาราง	**ฎ**
สารบัญภาพ	**ฐ**
สารบัญตารางผนวก	**ฑ**
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล	2
1.3 ขอบเขตการประเมินผล	2
1.4 วิธีการประเมินผล	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	**11**
2.1 การตรวจเอกสาร	11
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	15
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	**21**
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	21
3.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค	28
บทที่ 4 ผลการประเมินผล	**31**
4.1 ปัจจัยนำเข้า	31
4.2 กิจกรรม	39
4.3 ผลได้	45
4.4 ผลลัพธ์	54
4.5 ความคิดเห็นและความพึงพอใจ	73
4.6 การประเมินผลความคุ้มค่า	76
4.7 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล	82
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	**85**
5.1 สรุป	85
5.2 ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	**91**

สารบัญ

หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดและประเด็นพัฒนาที่สำคัญของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 95
ภาคผนวกที่ 2 สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย 103
ภาคผนวกที่ 3 ผลการดำเนินงาน 109
ภาคผนวกที่ 4 แบบสอบถาม 143
ภาคผนวกที่ 5 ประมวลผลการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล 161

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การติดตามผล 4
ตารางที่ 1.2 จำนวนประชากรและตัวอย่างเกษตรกร 7
ตารางที่ 1.3 การกำหนดระดับค่าคะแนนและค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล 8
ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 21
ตารางที่ 3.2 ลักษณะการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 22
ตารางที่ 3.3 จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือน 23
ตารางที่ 3.4. การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกร 24
ตารางที่ 3.5 ปัญหาที่เกษตรกรประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2563) 25
ตารางที่ 3.6 ขนาดพื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร 26
ตารางที่ 3.7 ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์หรือลดการใช้สารเคมีก่อนเข้าร่วมโครงการ 27
ตารางที่ 3.8 การร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านเกษตรอินทรีย์ 28
ตารางที่ 3.9 เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาของผู้บริโภค 29
ตารางที่ 3.10 อาชีพหลัก และรายได้ของผู้บริโภค 30
ตารางที่ 4.1 งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2563 จำแนกตามหน่วยงาน 32
ตารางที่ 4.2 ความทันเวลา ความเพียงพอของงบประมาณ 33
ตารางที่ 4.3 ความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่และความพร้อมในการปฏิบัติงาน 35
ตารางที่ 4.4 การได้รับการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรม 37
ตารางที่ 4.5 การบูรณาการระหว่างหน่วยในพื้นที่ 40
ตารางที่ 4.6 ช่องทางการชี้แจงรายละเอียดของโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงาน 41
ตารางที่ 4.7 การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานของเกษตรกร 42
ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานของเกษตรกร 43
ตารางที่ 4.9 การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เรื่องตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 43
ตารางที่ 4.10 การได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้นของเกษตรกร 44
ตารางที่ 4.11 ผลการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563 46
ตารางที่ 4.12 ผลการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563 47
ตารางที่ 4.13 ปัจจัยการผลิตในการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่สนับสนุน ปี 2560 - 2563 48
ตารางที่ 4.14 การตรงต่อความต้องการ ความเพียงพอ และคุณภาพของปัจจัยการผลิต 49
ตารางที่ 4.15 ผลการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563 52
ตารางที่ 4.16 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค 53

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.17 ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 54
ตารางที่ 4.18 การได้รับปัจจัยการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 55
ตารางที่ 4.19 จำนวนเกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2562 58
ตารางที่ 4.20 การรับรู้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทยระบบรับรอง การรับรองแบบมีส่วนรวม และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ/สากล 59
ตารางที่ 4.21 ความเชื่อมั่นต่อมาตรฐาน Organic Thailand 59
ตารางที่ 4.22 การขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าประเภทต่าง ๆ 60
ตารางที่ 4.23 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ ปีเพาะปลูก 2563/64 62
ตารางที่ 4.24 สัดส่วนการกระจายผลผลิตข้าวอินทรีย์ ปีเพาะปลูก 2563/64 63
ตารางที่ 4.25 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตปลานิลอินทรีย์ ปี 2563 65
ตารางที่ 4.26 สัดส่วนการกระจายผลผลิตปลานิลอินทรีย์ ปี 2563 66
ตารางที่ 4.27 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตไข่ไก่อินทรีย์ ปี 2563 67
ตารางที่ 4.28 สัดส่วนการกระจายผลผลิตไก่ไข่อินทรีย์ ปี 2563 68
ตารางที่ 4.29 การจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร 69
ตารางที่ 4.30 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563 69
ตารางที่ 4.31 แหล่งที่ผู้บริโภคไปเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก 70
ตารางที่ 4.32 ชนิดของสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ 70
ตารางที่ 4.33 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและเหตุผลหลักในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ 71
ตารางที่ 4.34 ความถี่ในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค 71
ตารางที่ 4.35 การใช้จ่ายของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ 72
ตารางที่ 4.36 คุณลักษณะของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค 72
ตารางที่ 4.37 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงาน 73
ตารางที่ 4.38 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ 74
ตารางที่ 4.39 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ 75
ตารางที่ 4.40 สรุปผลสำเร็จจากการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ช่วงปี 2560 – 2561 จำแนกตามแนวทางการดำเนินงาน 77
ตารางที่ 4.41 สรุปความสำเร็จตามตัวชี้วัด เป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ จำแนกตามประเด็นการพัฒนา 79
ตารางที่ 4.42 ผลกระทบจากการดำเนินงาน 81
ตารางที่ 4.43 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล 82

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 3
ภาพที่ 2.1 ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน 16
ภาพที่ 2.2 หลักการพื้นฐานการวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร 17
ภาพที่ 2.3 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) 18
ภาพที่ 4.1 กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 36
ภาพที่ 4.2 พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563 49
ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างตราสัญลักษณ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีใช้ในประเทศไทย 57

สารบัญตารางผนวก

หน้า

ตารางภาคผนวกที่ 2

ตารางผนวกที่ 1 พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกร ที่ทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ปี 2560 – 2562 105

ตารางผนวกที่ 2 การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563 106

ตารางผนวกที่ 3 การส่งออกข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563 107

ตารางผนวกที่ 4 การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่นๆ ของประเทศไทย ปี 2561-2563 108

ตารางภาคผนวกที่ 3

ตารางผนวกที่ 3.1 งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2563 จำแนกตามหน่วยงาน 111

ตารางผนวกที่ 3.2 การดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 (1 ตุลาคม 2560 - 30 กันยายน 2564) 112

ตารางผนวกที่ 3.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ 128

ตารางผนวกที่ 3.4 พัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ 129

ตารางผนวกที่ 3.5 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 130

ตารางผนวกที่ 3.6 พัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ 132

ตารางผนวกที่ 3.7 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต 134

ตารางผนวกที่ 3.8 พัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ 136

ตารางผนวกที่ 3.9 การพัฒนาการตลาด การบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 137

ตารางผนวกที่ 3.10 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคทั้งใน และต่างประเทศ 140

ตารางผนวกที่ 3.11 ผลการดำเนินงานการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และการสร้างกลไก และเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ 141

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล

การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญ ตามแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ผ่านการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ซึ่งตั้งแต่ปี 2560 การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ได้ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 จนมาถึง ปี 2562 ได้มีการทบทวนปรับปรุงแนวทางการพัฒนา และกรอบเวลาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จนเกิดเป็น “แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565” โดยมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายในปี 2565” พร้อมทั้งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ไปใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ และเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565 รวมทั้งเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี ตามประเด็นการพัฒนาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 2) ด้านพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ และ 3) ด้านการพัฒนา การตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยในปี 2563 มีงบประมาณกว่า 800 ล้านบาท ลงไปสู่โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของ 12 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งสัดส่วนของงบประมาณกว่าร้อยละ 80 อยู่ในกิจกรรมด้านพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์

จากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมา การปรับเปลี่ยนการผลิตจากการทำเกษตรเคมีไปสู่รูปแบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรให้ได้การรับรองมาตรฐานไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยระยะเวลา องค์ความรู้ การทุ่มเทแรงกาย และแรงใจอย่างมากในการปรับเปลี่ยน รวมทั้งอาจประสบปัญหาผลผลิตและรายได้ลดลงในช่วงเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนการผลิตอีกด้วย ซึ่งในหลายกรณีเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรอินทรีย์ได้เนื่องมาจากปัญหาต้นทุนการผลิตสูงโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมี ผลผลิตมีราคาตกต่ำ มีหนี้สิน และมีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ ตั้งแต่ ปี 2561 ถึงปี 2563 มีเกษตรกรได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ ในภาพรวมกว่า 95,000 ราย ซึ่งถือเป็นจุดตั้งต้นที่สำคัญ หากเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับเปลี่ยนสู่การผลิตรูปแบบเกษตรอินทรีย์ จนประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการตลาด

ทั้งนี้ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ที่ได้ดำเนินการผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่หลากหลายของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจต่อเกษตรกร ซึ่งถือเป็นกลุ่มต้นทางที่ย่อมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต รายได้ คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ในระยะยาว ดังนั้น เพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งความคุ้มค่าจากการดำเนินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ที่สะท้อนถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการดำเนินงาน จึงเห็นควรประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าจากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

1.3 ขอบเขตการประเมินผล

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

1.3.2 ประชากรเป้าหมาย

1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

2) เกษตรกรที่ร่วมโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 ใน 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (2) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) และกิจกรรมส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ ซึ่งเป็นโครงการและกิจกรรมด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตที่มีสัดส่วนของงบประมาณสูงกว่าร้อยละ 80 ของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในภาพรวมภายใต้แผนฯ และมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก

3) ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ ณ ตลาดสีเขียว และตลาดเกษตรกร

1.3.3 ระยะเวลาข้อมูล

1) ผลการดำเนินงานจากหน่วยงาน ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2563

2) ข้อมูลการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สินค้าข้าว ปีเพาะปลูก 2563/64 สินค้าประมงและปศุสัตว์ ปีการผลิต 2563 รวมทั้งความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่เกิดขึ้นในปี 2563

1.4 วิธีการประเมินผล

1.4.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

1) รูปแบบการประเมินผล

การประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ได้นำรูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมาประยุกต์ใช้ นำมาเป็นกรอบในการกำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินผล เนื่องจากมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับโครงสร้างของโครงการ/กิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลได้ และผลลัพธ์ รวมทั้งพิจารณาความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของภาครัฐ มิติประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบในเบื้องต้น

2) ประเภทของการประเมินผล

เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing Evaluation) เนื่องจากโครงการหรือกิจกรรมขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ที่อยู่ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ยังคงดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง

3) แผนแบบการประเมินผล

การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายที่โครงการหรือกิจกรรมได้ระบุไว้ รวมทั้งมีการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยหรือค่าเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เป็นต้น

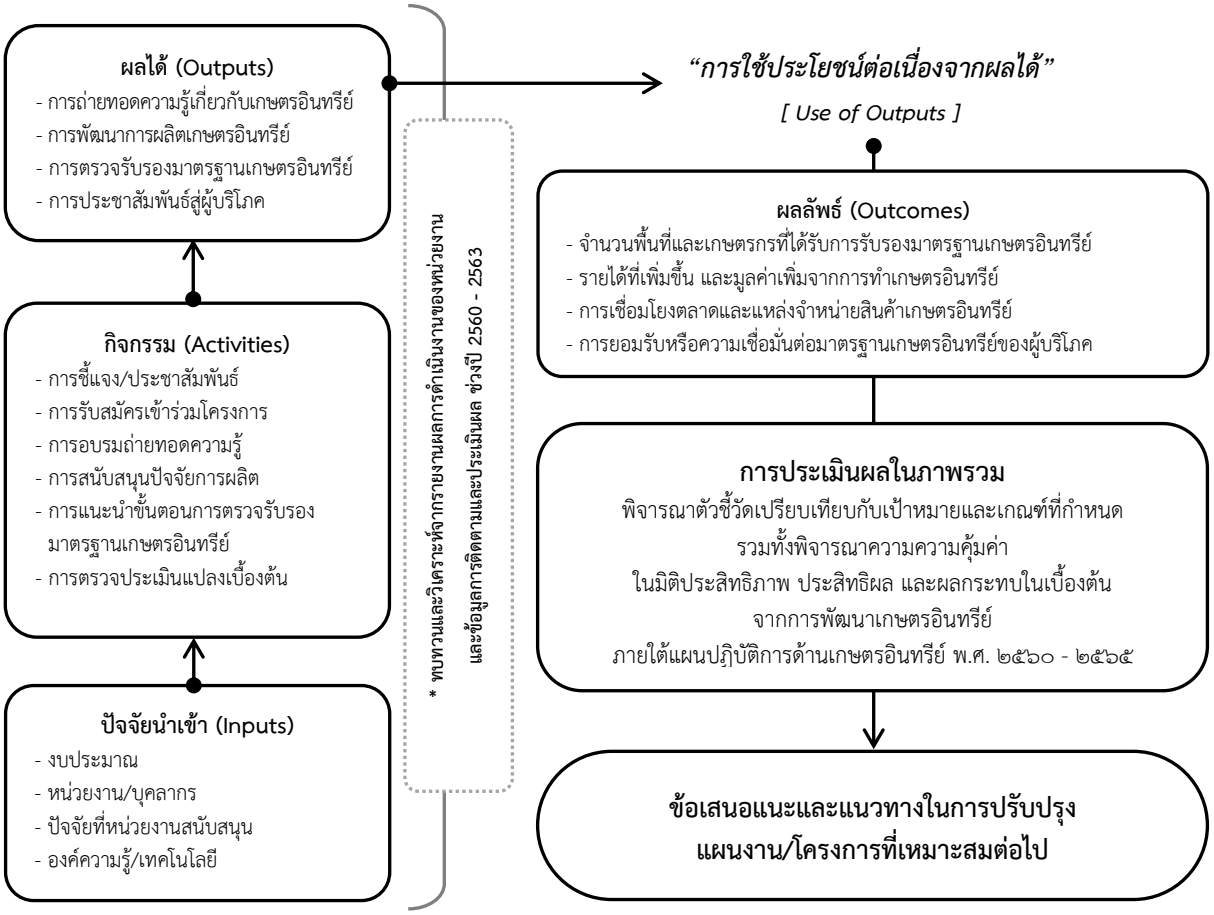

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

1.4.2 ประเด็นและตัวชี้วัด

จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว นำมาสร้างประเด็นและตัวชี้วัดของโครงการและกิจกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยใช้การเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือเกณฑ์ตามหลักวิชาการ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs)		
1.1) งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่ายเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96
1.2) หน่วยงาน/บุคลากร	- จำนวนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน
1.3) ปัจจัยการผลิต	- จำนวนปัจจัยที่หน่วยงานสนับสนุนให้แก่เกษตรกร	ไม่น้อยกว่า 3 กลุ่มชนิด
1.4) องค์ความรู้/เทคโนโลยี	- จำนวนองค์ความรู้/หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการ	ไม่น้อยกว่า 3 หลักสูตร
2) กิจกรรม (Activities)		
2.1) การชี้แจงโครงการ	- ร้อยละของหน่วยงานภายใน กษ. ที่มีการบูรณาการร่วมกัน - ร้อยละของหน่วยงานที่จัดประชุมชี้แจงก่อนดำเนินงาน - การชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง
2.2) การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	- การกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2.3) การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้	- การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรมีความเหมาะสม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2.4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2.5) การแนะนำกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐาน	- การแนะนำกระบวนการตรวจประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร	ได้รับการแนะนำ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2.6) การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจรับรอง	- การตรวจติดตามรับรองแปลงเบื้องต้นให้แก่เกษตรกร	มีการตรวจแปลงเบื้องต้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
3) ผลได้ (Outputs)		
3.1) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ระบบเกษตรอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย
3.2) การพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย
3.3) การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย

ตารางที่ 1.1 ประเด็น ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล
3.4) การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้	- จำนวนช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ในการสร้างการรับรู้สินค้าเกษตรอินทรีย์	ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
4) ผลลัพธ์ (Outcomes)		
4.1) การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับการอบรมไปปรับใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
4.2) การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรนำปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
4.3) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	- ร้อยละของเกษตรกรผ่านและได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
4.4) รายได้และมูลค่าสินค้า	- รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์	รายได้เพิ่มขึ้น
	- มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เปรียบเทียบกับสินค้าทั่วไป	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
4.5) การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีผลผลิตเกษตรอินทรีย์จำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
	- ร้อยละของสถานที่จำหน่ายสินค้าอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองที่เกษตรกรนำไปจำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
5) ความคิดเห็นและความพึงพอใจ	- ระดับความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่าระดับปานกลาง
	- ระดับความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค	”
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”
	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”
	- ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”
6) ความคุ้มค่า		
6.1) ประสิทธิภาพ	- ร้อยละความสำเร็จของผลการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
6.2) ประสิทธิผล	- ร้อยละของความสำเร็จของตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายของแผนฯ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
6.3) ผลกระทบ	- ร้อยละของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับมากขึ้นไป	”
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากขึ้นไป	”

1.4.6 การรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวมข้อมูล การประเมินผลโครงการนี้รวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจด้วยตัวอย่าง ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะแบบสอบถามมีข้อคำถามที่เป็นทั้งคำถามปลายปิด (Closed – ended question) คือ ข้อคำถามที่ผู้ประเมินเตรียมคำตอบให้กลุ่มเป้าหมายได้เลือกตอบ คำถามปลายเปิด (Open – ended question) คือ ข้อคำถามที่ผู้ประเมินต้องการให้กลุ่มเป้าหมายตอบด้วยตนเองอย่างอิสระ และการสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

2) แหล่งข้อมูล

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และผู้บริโภค โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) การกำหนดขนาดตัวอย่าง จากกลุ่มประชากรเป้าหมาย ดังนี้

(1.1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 52 ตัวอย่าง

(1.2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Tumb) เป็นการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคำนึงถึงขนาดของประชากรในลักษณะของอัตราส่วนที่คิดเป็นร้อยละ (Neuman, 1991 อ้างถึงใน สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554) ดังนี้

ประชากรน้อยกว่า 1,000 คน ใช้อัตราส่วนขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 30
ประชากร 1,001 – 10,000 คน ใช้อัตราส่วนขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 10
ประชากร 10,001 – 150,000 คน ใช้อัตราส่วนขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 1
ประชากรมากกว่า 10,000,000 คน ใช้อัตราส่วนขนาดตัวอย่าง ร้อยละ 0.025

โดยได้ใช้เกณฑ์ร้อยละดังกล่าวในการกำหนดขนาดตัวอย่างจากจำนวนประชากรในแต่ละโครงการและกิจกรรม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากจำนวนตัวอย่างและคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานภาคสนามในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงปรับลดเกณฑ์ร้อยละในการกำหนดขนาดตัวอย่างของแต่ละโครงการและกิจกรรม ดังนี้

- โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ในช่วงปี 2561 – 2563 รวม 91,560 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างที่ร้อยละ 1 ได้จำนวนตัวอย่าง 916 ราย ปรับลดขนาดตัวอย่างมาที่ร้อยละ 0.5 ได้จำนวนตัวอย่าง 458 ราย

- กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) มีเกษตรกรเข้าร่วมฯ ในช่วงปี 2561 – 2563 รวม 3,345 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างที่ร้อยละ 10 ได้จำนวนตัวอย่าง 335 ราย ปรับลดขนาดตัวอย่างมาที่ร้อยละ 5 ได้จำนวนตัวอย่าง 168 ราย

- กิจกรรมส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ มีเกษตรกรเข้าร่วมฯ ในช่วงปี 2561 – 2563 รวม 729 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างที่ร้อยละ 30 ได้จำนวนตัวอย่าง 219 ราย ปรับลดขนาดตัวอย่างมาที่ร้อยละ 15 ได้จำนวนตัวอย่าง 110 ราย

(1.3) ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์และมีความสนใจในเกษตรอินทรีย์ ณ ตลาดสีเขียวและตลาดเกษตรกร กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 200 ตัวอย่าง

(2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง

(2.1) ตัวอย่างเจ้าหน้าที่ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

(2.2) ตัวอย่างเกษตรกรที่เข้าร่วมในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่ทดแทน (Simple Random Sampling without Replacement) จากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมในแต่ละโครงการให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด

(2.3) ผู้บริโภค ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยสุ่มจากผู้บริโภคที่มาเลือกซื้อสินค้าในตลาดสีเขียวและตลาดเกษตรกร

ตารางที่ 1.2 จำนวนประชากรและตัวอย่างเกษตรกร

หน่วย: ราย

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	ปี 2561 (3 ปี)		ปี 2562 (2 ปี)		ปี 2563 (1 ปี)		รวม	
		N	n	N	n	N	n	N	n
1) โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์	กรมการข้าว	13,316	66	23,338	117	54,906	275	91,560	458
2) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน									
- กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ)	กรมประมง	1,253	63	1,592	80	500	25	3,345	168
- กิจกรรมส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์	กรมปศุสัตว์	157	24	240	36	332	50	729	110
รวม		**14,726**	**153**	**25,170**	**233**	**55,738**	**350**	**95,634**	**736**

หมายเหตุ: แบ่งเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามปีที่เข้าร่วมโครงการและสภาพการผลิต ณ ปี 2563 ตามที่กำหนด ได้แก่

(1) 3 ปี คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อปี 2561 โดยเข้าสู่กระบวนการรับรองหรือได้รับการรับรองการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว

(2) 2 ปี คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อปี 2562 โดยเข้าสู่ระบบการผลิตอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน

(3) 1 ปี คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เมื่อปี 2563 เริ่มเข้าสู่ระบบการผลิตอินทรีย์ในเบื้องต้น

N หมายถึง จำนวนประชากร n หมายถึง จำนวนตัวอย่าง

ที่มา: จากการคำนวณ

ทั้งนี้ เนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่เดือนเมษายน 2564 มีความรุนแรงขึ้น ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่ทำการสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรเป้าหมายได้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้เดิม จึงปรับลดจำนวนตัวอย่างเกษตรกรคงเหลือเท่าที่ดำเนินการได้ในภาพรวม จำนวน 615 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 83.56 ของตัวอย่างเกษตรกรที่กำหนด สำหรับตัวอย่างของเจ้าหน้าที่และผู้บริโภค ได้ปรับวิธีการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งสามารถจัดเก็บตัวอย่างได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทบทวน รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ เอกสารการประชุม เอกสารโครงการ รายงานความก้าวหน้าโครงการ งานประเมินผล และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

1.4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าเฉลี่ย ค่าผลรวม และค่าร้อยละ เป็นต้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายประกอบค่าตัวแปรต่าง ๆ และนำเสนออธิบายประกอบตารางข้อมูล แผนภูมิ เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลหรือเป้าหมาย

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ความคิดเห็น ความเหมาะสม และความพึงพอใจ ใช้การวัดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) โดยกำหนดค่าคะแนน ออกเป็น 5 ระดับ และ 2) การพิจารณากรณีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายหรือข้อมูลที่ต้องการเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจากการดำเนินงาน กำหนดเป็นช่วงค่าร้อยละ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 การกำหนดระดับค่าคะแนนและค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ค่าคะแนน	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนน	2) ค่าร้อยละ	ความหมายค่าร้อยละ
5	4.21 – 5.00	พึงพอใจมากที่สุด	90.00 ขึ้นไป	ดีมาก
4	3.41 – 4.20	พึงพอใจมาก	80.00 – 89.99	ดี
3	2.61 – 3.40	พึงพอใจปานกลาง	70.00 – 79.99	ปานกลาง
2	1.81 – 2.60	พึงพอใจน้อย	60.00 – 69.99	น้อย
1	1.00 – 1.80	ไม่พึงพอใจ	น้อยกว่า 60.00	น้อยมาก

สำหรับการประเมินผลความคุ้มค่าในภาพรวม พิจารณาจาก

1.1) การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน เป็นการวัดจากผลงานที่ทำได้เปรียบเทียบกับเป้าหมาย แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้าผลการดำเนินงานมีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีวิธีคิด ดังนี้

$$\text{(1) ดัชนีความสำเร็จ} = \frac{\text{ผลงานที่ทำได้}}{\text{เป้าหมายที่กำหนด}} \times 100$$

$$\text{(2) การเบิกจ่ายงบประมาณ} = \frac{\text{งบประมาณที่เบิกจ่ายจริง}}{\text{งบประมาณตามแผน}} \times 100$$

1.2) การวัดประสิทธิผล เป็นการวัดผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายของแผนงาน แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 100 แสดงว่า ผลการดำเนินงานมีประสิทธิผลมากขึ้น

$$\text{ประสิทธิผล} = \frac{\text{จำนวนตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย}}{\text{จำนวนตัวชี้วัดทั้งหมด}} \times 100$$

1.3) การวัดผลกระทบ ในการวัดผลกระทบในครั้งนี้ พิจารณาจากตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อาทิ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การได้รับการรับรองมาตรฐาน รายได้ที่เพิ่มขึ้น และการมีผลผลิตเกษตรอินทรีย์จำหน่าย ซึ่งอยู่ในส่วนของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์เป็นหลัก แสดงผลเป็นค่าร้อยละ ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินผล

$$\text{ผลกระทบ} = \frac{\text{จำนวนตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน}}{\text{จำนวนตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ทั้งหมด}} \times 100$$

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล

1.5.1 ผลการประเมินถูกนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการสนับสนุน ส่งเสริม หรือปรับเปลี่ยนแนวทางให้การดำเนินแผนงาน/โครงการบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

1.5.2 เกษตรกรนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและได้การรับรองมาตรฐาน

บทที่ 2
การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

2.1.1 การนำนโยบายส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่

การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยถือเป็นหนึ่งนโยบายที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง โดย เจษฎา มิ่งฉาย (2552) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เชิงนโยบายในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า เกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายสาธารณะที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ภายใต้แนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล เงื่อนไขที่สำคัญในการกำหนดนโยบาย คือ ความปลอดภัยของอาหารและมาตรฐานการผลิต การค้าเสรีและบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศ การดำเนินงานตามนโยบายเป็นแบบเชิงเดี่ยว รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ระบบการเมืองและรัฐบาล สั่งการผ่านโครงสร้างของรัฐที่มีลำดับชั้น โดยรูปแบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ควรมีสองลักษณะ คือ ทั้งการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองที่ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้ผลิตเพื่อพัฒนาการบริโภคอย่างพอเพียง ภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายเกษตรกรที่สามารถเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าของสินค้าในทุกระดับในห่วงโซ่การผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยที่ภาครัฐจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนทางวิชาการ ขณะที่การผลิตตามมาตรฐานสากลนั้น ภาคธุรกิจ ภาคเอกชนเป็นผู้พัฒนาการผลิตเพื่อการแข่งขันในทุกตลาดสากล ภายใต้การสนับสนุนโอกาสทางการแข่งขันจากภาครัฐ และปัจจัยทางการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ความเข้าใจและความชัดเจนในนโยบาย การสนับสนุนจากภาคการเมืองและภาคสังคม องค์ความรู้และการจัดการเพื่อการดำเนินงาน ซึ่งการจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ของเกษตรกรถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ปรารถนา ยศสุข และคณะ (2557) ได้ทำการประเมินผลนโยบายเกษตรกรอินทรีย์ต่อการผลิต วิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบ โดยด้านการหนุนเสริมการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของประเทศ (ด้านบวก) ได้แก่ การเกิดกระแสผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น และการเพิ่มขึ้นของการสนับสนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนด้านการชะลอการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของประเทศ (ด้านลบ) ได้แก่ การขาดการรับรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและนโยบาย ด้านเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ผู้บริโภค และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้มงวด การใช้สารเคมีของภาครัฐ ร่วมกับนโยบายอื่นของรัฐที่มีผลต่อการลดปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ และขัดขวางการเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ระบบการติดตามประเมินผลที่ไม่มีความชัดเจน วิถีเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของภาครัฐ และนโยบายด้านเกษตรอินทรีย์ของภาครัฐไม่ได้มองถึงคุณค่าทางจริยธรรมของชุมชน ดังนั้นแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติต่อพื้นที่ แต่การปฏิบัติดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบายเกษตรอินทรีย์ เห็นได้จากผลที่เกิดจากนโยบายเป็นผลกระทบด้านลบมากกว่าด้านบวก สะท้อนให้เห็นความไม่สอดคล้องระหว่างความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ และยังมีงานวิจัยของ ณัฐวจี เขียวลือ (2560) ที่ศึกษานโยบายการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

ในพื้นที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ คือ เกษตรกรจะต้องมีบทบาทผู้นำในการขับเคลื่อน ในขณะที่ภาครัฐมีบทบาทเป็นหน่วยงานที่คอยให้การสนับสนุน และกลยุทธ์การขับเคลื่อนแบ่งเป็น 3 ระยะ ในระยะแรก (ภายในระยะ 3 ปี) เป็นระยะที่เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีการวางแผน การผลิต สนับสนุนปัจจัยการผลิต สร้างโอกาสและเวทีในการพบปะกันของเกษตรกรและผู้ประกอบการ และสร้างค่านิยมวิถีเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ระยะกลาง (ภายในระยะเวลา 3 – 5 ปี) เป็นระยะที่เน้นการส่งเสริมโดยใช้การท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่วิถีเกษตรอินทรีย์ รวมถึงสร้างความเข้าใจและบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร และระยะสุดท้าย (ภายในระยะเวลา 5 – 20 ปี) มุ่งเน้นการเข้ามามีบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในระดับใหญ่ และยกระดับการทำเกษตรอินทรีย์ให้เป็นรูปแบบของธุรกิจ รวมถึงการผลักดันผลผลิตสินค้าอินทรีย์ออกสู่ตลาดระดับสากล

2.1.2 การปรับรูปแบบการผลิตไปสู่เกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

เกษตรอินทรีย์เป็นการผลิตทางการเกษตรรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลผลิตพืชที่มีคุณภาพดี ไม่มีการปนเปื้อนจากสิ่งต้องห้ามทุกชนิด ทำให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัย และเป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังถือเป็นระบบการผลิตที่สร้างจิตสำนึกของเกษตรกร ผู้ค้า และผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นการไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรหลายรายเริ่มหันมาให้ความสนใจในการปรับเปลี่ยนการผลิตจากเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ โดยเริ่มมีการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งเมื่อปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่องตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และดำเนินการขอรับรองมาตรฐานจากทั้งภาครัฐและเอกชนได้อย่างถูกต้อง จึงจะสามารถเป็นเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเต็มรูปแบบ (รุ่งเกียรติ แก้วเพชร, 2559) โดยมีงานวิจัยหลายงานที่ศึกษาการปรับรูปแบบการผลิตจากเคมีไปทำเกษตรอินทรีย์จากหลายพื้นที่ในประเทศไทย โดย ยงยุทธ ศรีเกี่ยวฝั้น และคณะ (2555) ศึกษาถึงการได้รับการส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์และรับกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร 12 ตำบล ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้ารับการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และกำหนดให้เกษตรกรทดลองทำการผลิตเกษตรอินทรีย์ในแปลงปลูกของตนเองและรับการส่งเสริม โดยทำการประเมินความรู้จากการส่งเสริมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำการเกษตรระหว่างก่อนกับหลังรับการส่งเสริม พบว่า ภายหลังรับการส่งเสริมมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่าก่อนได้รับการส่งเสริม ส่วนในด้านพฤติกรรมการทำการเกษตรของเกษตรกรเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยเกษตรกรงดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีและหันไปใช้ชีววิธี แต่เกษตรกรยังประสบปัญหาสำคัญเรื่องการขาดเงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำการเกษตรและปัญหาเงินไม่เหลือออมทั้งก่อนและหลังรับการส่งเสริม แต่แนวโน้มของปัญหาลดลง เนื่องมาจากต้นทุนค่าปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพจะลดลงในระยะยาว เพราะเกษตรกรผลิตขึ้นมาใช้เอง แม้ว่าเกษตรกรงดใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี แต่ในช่วงระหว่างรับการส่งเสริม เกษตรกรยังประสบปัญหาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการลดและงดใช้สารเคมีเนื่องจากความเคยชินและพื้นที่เกษตรกรรมข้างเคียงยังไม่ลดหรืองดใช้ และปัญหาภายหลังรับการส่งเสริม คือ ผลผลิตยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ (2559) ที่ศึกษาการพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรในตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยเกษตรกรส่วนใหญ่แล้วนิยมใช้ปุ๋ยหมักในการปลูกผักอินทรีย์ จนได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้บริโภคในวงกว้างมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่บางคนยังใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตรอยู่บางส่วน ซึ่งอาจกลายเป็นอุปสรรคของผลิตภัณฑ์ในระยะยาว โดยปัญหาทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรต้องประสบคือไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ ขาดอำนาจในการต่อรองราคาจำหน่าย โดยเกษตรกรจะขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อถึงหมู่บ้าน ซึ่งถูกกดราคาพืชผลต่ำลง ทำให้ได้ผลตอบแทนต่ำไม่คุ้มกับต้นทุนเท่าที่ควร และผลผลิตยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรจากการปรับการผลิตจากเคมีเป็นอินทรีย์ จะต้องมีการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เข้าสู่ชุมชน โดย อภิชาติ ใจอารีย์ (2561) พบว่า เกษตรกรมีความรู้และความชำนาญในกระบวนการผลิต เนื่องจากผ่านการเรียนรู้จากการประกอบอาชีพและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนมีความสนใจและตื่นตัวในการผลิตและบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างมาก แต่ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตามหลักวิชาการเพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต รวมทั้งขาดความรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการฟาร์มและกลไกการตลาด โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ และหน่วยงานเอกชน สามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2.1.3 การประเมินผลยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์

การประเมินผลยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) ได้มีการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 – 2554 ซึ่งจากการประเมินผล พบว่า การส่งเสริมตามแผนยุทธศาสตร์ฯ มีการดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายทุกยุทธศาสตร์ ยกเว้นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการวิจัยที่บางโครงการที่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ส่วนผลกระทบจากการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม ด้านส่งเสริมให้เกษตรกรเลิกใช้สารเคมีทางการเกษตร หลังเข้าร่วมโครงการมีเกษตรกรเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมีลดลงร้อยละ 21.18 สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือน ซึ่งวัดจากอัตราส่วนความยากจนของครัวเรือนเกษตรอินทรีย์กับครัวเรือนเกษตรกรที่ลดใช้สารเคมี ในปีเพาะปลูก 2553/54 ด้านสิ่งแวดล้อมช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับดินเปรี้ยวลงเหลือร้อยละ 3.85 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิอินทรีย์มีอัตราการเจริญเติบโต เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.79 ส่วนสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ปริมาณการส่งออกยังไม่เพิ่มขึ้น ด้านการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยหน่วยงานของประเทศไทย ภายในประเทศจัดอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะข้าวอินทรีย์ แต่ในต่างประเทศยังได้รับการยอมรับในระดับน้อย นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556) ได้ทำการประเมินผลโครงการบูรณาการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2553 พบว่า มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่เป้าหมาย 1,540 ไร่ เกษตรกรผลิตข้าวอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนสามารถลดการใช้สารเคมีได้ร้อยละ 83.48 และสามารถปรับการผลิตแบบอินทรีย์ได้ร้อยละ 12.00 สำหรับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์

รวม ร้อยละ 91.77 โดยมีเกษตรกรที่ได้รับการรับรองหลังเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 14.54 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการส่งเสริมหลังจากที่เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แล้ว เกษตรกรได้นำความรู้ไปใช้บางส่วน ด้านข้าวคิดเป็นร้อยละ 67.71 และด้านปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 60.11 โดยกิจกรรมที่ทำให้เกษตรกรบางส่วนไม่สามารถนำไปใช้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์และอาหาร รวมทั้งความยุ่งยากในการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เช่น การจดบันทึกข้อมูล การทำแนวกันชน เป็นต้น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม ด้านเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.05 โดยเกษตรกรคิดว่าเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพราะทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้รับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

จากรายงานการติดตามและประเมินผลโครงการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี 2549 – 2552 และแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2551 – 2554 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) พบว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี 2549 – 2552 ได้มีการดำเนินงานตามเป้าหมายและมากกว่าเป้าหมาย โดยใช้งบประมาณปกติมาดำเนินงานในแผน สำหรับผลกระทบของแต่ละยุทธศาสตร์ มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ และผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์ ในทิศทางที่เป็นผลบวก พร้อมทั้งในภาพรวมมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี และลดการใช้สารเคมี ทั้งนี้การดำเนินการของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี 2549 - 2552 นั้น หน่วยงานปฏิบัติประสบกับปัญหาหลัก คือ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายรัฐอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสภาพเศรษฐกิจโลก ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ ในส่วนความก้าวหน้าของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ปี 2551 - 2554 จำแนกตามยุทธศาสตร์ในภาพรวม กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมภายใต้โครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เดิม ปี 2549 – 2552

สำหรับการประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 (ระยะครึ่งยุทธศาสตร์ฯ) โดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) พบว่า การดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายระดับดีมาก มีร้อยละ ความสำเร็จเฉลี่ย 91.98 ของเป้าหมาย มีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่จำนวน 110,069 ราย และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ในเรื่องการเพิ่มพื้นที่ มีสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น มีเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น มีการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับมาก อย่างไรก็ตามในการจำหน่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในตลาดระดับชุมชน และการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้เกษตรกรยังมีน้อย ดังนั้นควรเน้นการส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเป็นศูนย์กลางของสินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์ระดับสากล โดยข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานระยะต่อไป ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร ทำแผนเสนอของบประมาณ ควรสนับสนุนเกษตรกรอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาด นอกจากนี้ควรจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร และพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้มีความสมบูรณ์ ลดการซ้ำซ้อนกันของพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการใช้ Application ให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคเพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงด้านการผลิต แปรรูป และตลาด ตลอดจนส่งเสริมองค์ความรู้แก่เกษตรกร ตั้งแต่กระบวนการวางแผนการผลิต การดูแล การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การแปรรูปสินค้า ส่วนระยะสั้นควรจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงาน

ภายนอก ระยะยาวควรเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตรวจรับรองเบื้องต้น รวมทั้งการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ควรปรับให้ใบรับรองมีอายุมากกว่า 1 ปี หรือใช้กระบวนการต่ออายุในการรับรองมากกว่าเริ่มต้นการขอใบรับรองใหม่ ซึ่งใช้กระบวนการและระยะเวลาค่อนข้างนาน

จากการตรวจเอกสารดังกล่าว ได้พิจารณาประเด็นจากการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อาทิ การนำนโยบายส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติในพื้นที่ การปรับรูปแบบการผลิตไปสู่เกษตรอินทรีย์ การปรับตัวของเกษตรกร และผลการประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมา รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานที่มีความคล้ายคลึงกับโครงการ/กิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดในการประเมินผลต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดการประเมินผล

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการที่จะวัดและทำการวิเคราะห์ว่าผลที่เกิดจากการดำเนินงานนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลหรือผลกระทบเป็นไปตามที่วางแผนหรือไม่ การประเมินผลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น ทั้งในแง่บวกและแง่ลบเพื่อนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ในการปรับปรุงโครงการเดิมหรือจัดทำโครงการใหม่ โดยการประเมินผลโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาของโครงการ (บรรเทิง มาแสง, 2530) ดังนี้

1) การประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ (Ex-ante or Pre-Project Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนการดำเนินงานตามโครงการ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลนี้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยการวิเคราะห์ว่าผลที่จะได้ตามโครงการนั้น จะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์เสนอผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing or Concurrent Evaluation) เป็นการประเมินผลในระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ได้กับผลกระทบในระยะสั้นของโครงการ การประเมินผลในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้โครงการล้มเหลว นอกจากนี้บทเรียนที่ได้จากการประเมินผลยังสามารถนำไปใช้ในการจัดทำโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

3) การประเมินผลหลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว (Ex-post Evaluation) เป็นการประเมินผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างก่อนและหลังการดำเนินงาน เป็นการวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นอกจากนี้บทเรียนซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการจะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการวางโครงการอื่น ๆ ต่อไป

2.2.2 แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Management : RBM)

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ถือเป็นเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (Input) และอาศัยกฎระเบียบ เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริต และเป็นธรรม โดยหันมาเน้นถึงวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานทั้งในแง่ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและการสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ผู้รับบริการ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552)

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ แยกออกเป็น

ผลสัมฤทธิ์ = ผลผลิต + ผลลัพธ์

(RESULTS) (OUTPUTS) (OUTCOMES)

ทั้งนี้ ระบบการบริหารที่มุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก จะมีการวัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีที่มาจากแนวคิดของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ที่ให้ความสำคัญต่อหลัก 3 E คือ

1) ความประหยัด (Economy) การใช้ต้นทุนหรือการใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างเหมาะสม และมีความคุ้มค่าที่สุด

2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานหรือการผลิตให้ได้ผลผลิตในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า/ทรัพยากรที่นำมาใช้

3) ประสิทธิผล (Effectiveness) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

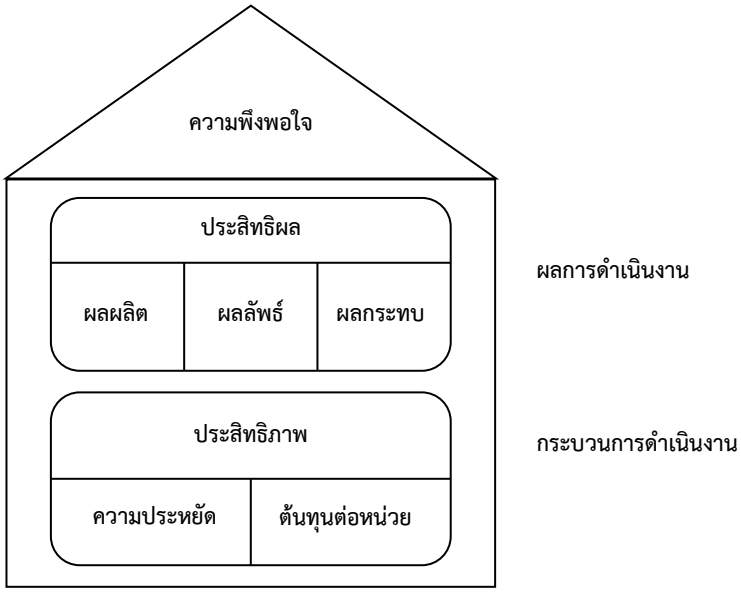

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี (2552)

ภาพที่ 2.1 ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ในการดำเนินงาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัดที่สำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานจึงประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1) ตัวชี้วัดกระบวนการดำเนินงาน เป็นสิ่งสะท้อนคุณภาพของการใช้ทรัพยากร และคุณภาพของกระบวนการในการสร้างผลผลิต อันได้แก่ ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการประหยัด เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ้มค่า ก่อให้เกิดผลสูงสุด และประสิทธิภาพในการผลิต เป็นการลดค่าใช้จ่ายต่อการสร้างผลผลิตต่อหนึ่งหน่วย

2) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน เป็นสิ่งสะท้อนคุณภาพของการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ได้แก่ ประสิทธิผลของผลการดำเนินงาน โดยผลการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลลัพธ์ หรือผลกระทบได้ตรงตามที่คาดหวัง และเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้บริโภค และผู้ปฏิบัติงาน

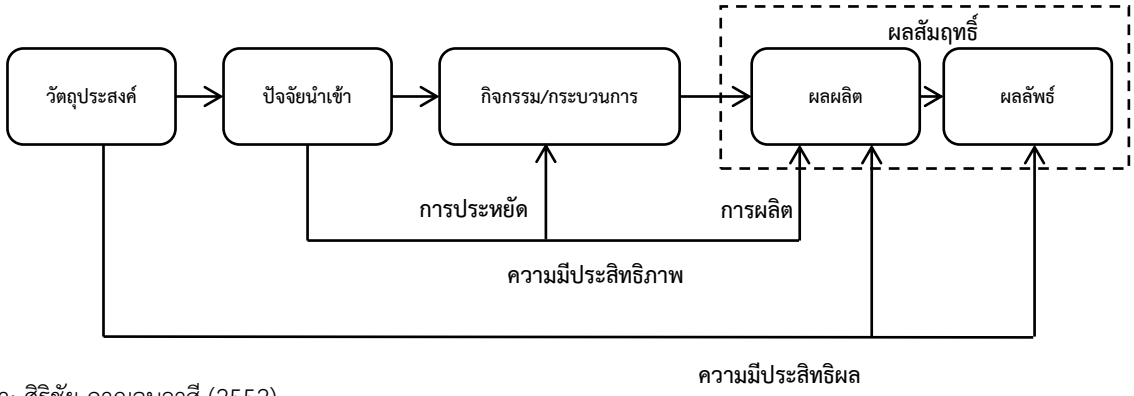

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี (2552)

ภาพที่ 2.2 หลักการพื้นฐานการวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กร

2.2.3 แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ

ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบและเห็นภาพได้ชัดเจนที่นำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการปฏิบัติงานของแผนงาน การจัดทำกิจกรรม และการเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ (W.K.Kellogg Foundation, 2004)

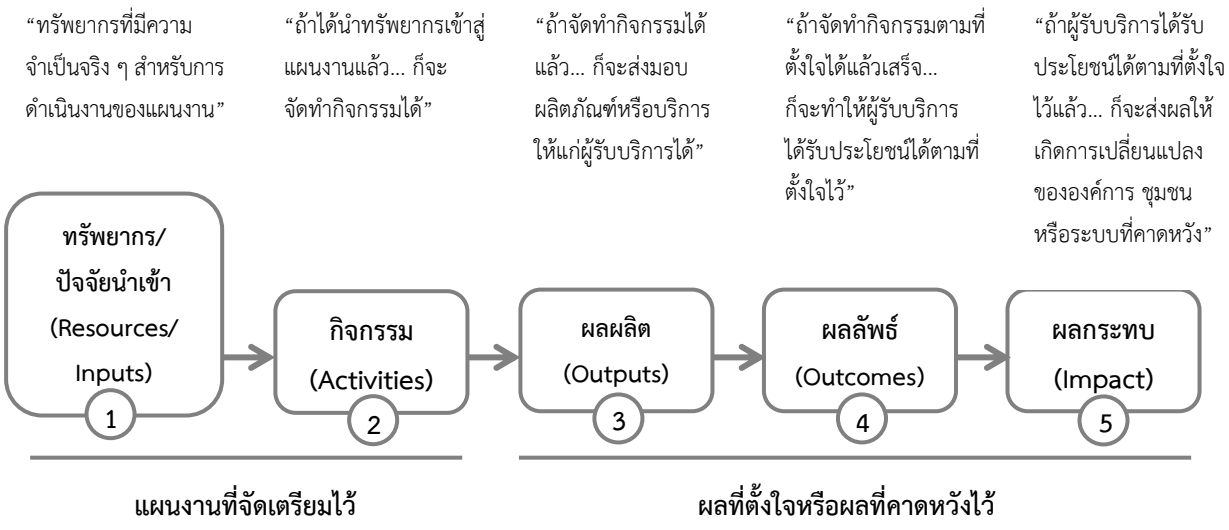

ที่มา: ประยุกต์จาก W.K.Kellogg Foundation (2004)

ภาพที่ 2.3 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model)

ตัวแบบ Logic Model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากรต่าง ๆ หรือที่เรียกว่าปัจจัยนำเข้า (Resources/Inputs) เช่น บุคลากร งบประมาณ การจัดองค์กร และชุมชน ที่โครงการ/แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน

2) กิจกรรมของแผนงาน (Activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรม รวมทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่โครงการ/แผนงานตั้งใจจะทำ กิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องการบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้น โดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการให้บริการที่ส่งมอบของโครงการ/แผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในโครงการ/แผนงาน

5) ผลกระทบ (Impact) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจหรือคาดหวังไว้ และที่ไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ได้คาดหวังที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน หรือระบบ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดกิจกรรมของโครงการ/แผนงาน ซึ่งปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการ/แผนงานนั้นแล้ว

2.2.4 แนวคิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ หมายถึง การดำเนินการของส่วนราชการที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและงบประมาณที่ต้องใช้ และการดำเนินการนั้น มีการปฏิบัติที่บรรลุเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด ใช้งบประมาณต่ำ การดำเนินการนั้นเปิดเผยและเที่ยงธรรม สะดวกรวดเร็ว มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประชาชนและบรรลุภารกิจของรัฐ ซึ่งความคุ้มค่าในเชิงภารกิจรัฐจึงเป็นการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการที่มีประสิทธิภาพก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยมีประเด็นในการประเมินความคุ้มค่า ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติประสิทธิผล มิติประสิทธิภาพ และมิติผลกระทบ (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ, 2559)

1) มิติประสิทธิผล เป็นการประเมินการบรรลุประสิทธิผลหรือเป้าหมายของการปฏิบัติภารกิจโดยเปรียบเทียบกับผลที่ได้รับว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่

2) มิติประสิทธิภาพ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมดการจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากร

3) มิติผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องจากการปฏิบัติภารกิจ ทั้งที่คาดหมายหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหมาย ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติภารกิจ ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่น หรือการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐ ครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินงานตามภารกิจภาครัฐด้วย

2.2.5 การวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจ

ได้นำมาตรวัดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) ที่สร้างขึ้นโดย Rensis Likert ถือเป็นเครื่องมือการวัดข้อมูลเชิงคุณภาพที่นิยมใช้กันทั่วไป เพื่อใช้วัดตัวแปร อาทิ ทัศนคติ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจ ซึ่งวิธีการได้มาของมาตรวัดแบบลิเคิทสเกล ต้องออกแบบสอบถามระดับความคิดเห็นในแต่ละคำถามแต่ละข้อได้หลายระดับ (Rensis, 1932)

การกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ มีวิธีคำนวณ ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุดตามแบบสอบถาม

คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุดตามแบบสอบถาม

ตัวอย่างที่แบ่งออกเป็น 5 ระดับ กำหนดให้คะแนน ดังนี้

1 คะแนน สำหรับไม่พึงพอใจ

2 คะแนน สำหรับพึงพอใจน้อย

3 คะแนน สำหรับพึงพอใจปานกลาง

4 คะแนน สำหรับพึงพอใจมาก

5 คะแนน สำหรับพึงพอใจมากที่สุด

บทที่ 3
สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของโครงการ จำนวน 615 ราย แบ่งเป็น (1) โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ 405 ราย (2) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ประมงอินทรีย์) 126 ราย และกิจกรรมส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ 84 ราย สรุปได้ ดังนี้

3.1.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษา

1) เพศ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.31 และเพศชาย ร้อยละ 45.69

2) อายุ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ที่ร้อยละ 40.33 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 61 – 70 ปี ร้อยละ 26.02 และช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 20.16 โดยจะพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ซึ่งเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยที่ 55.64 ปี

3) ระดับการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 42.76 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 25.53 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และร้อยละ 14.47 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนที่เหลือจบการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่า และระดับอนุปริญญา/ปวส. (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	เกษตรกร						รวม	
	ข้าวอินทรีย์		ประมงอินทรีย์		ปศุสัตว์อินทรีย์			
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
1) เพศ								
1.1) ชาย	185	45.68	59	46.83	37	44.05	281	45.69
1.2) หญิง	220	54.32	67	53.17	47	55.95	334	54.31
รวม	**405**	**100.00**	**126**	**100.00**	**84**	**100.00**	**615**	**100.00**
2) อายุ								
2.1) น้อยกว่า 30 ปี	2	0.49	-	-	2	2.38	4	0.65
2.2) 30 – 40 ปี	28	6.92	9	7.14	6	7.14	43	6.99
2.3) 41 – 50 ปี	79	19.51	25	19.84	20	23.81	124	20.16
2.4) 51 – 60 ปี	158	39.01	56	44.45	34	40.48	248	40.33
2.5) 61 – 70 ปี	113	27.90	28	22.22	19	22.62	160	26.02
2.6) มากกว่า 70 ปี	25	6.17	8	6.35	3	3.57	36	5.85
อายุเฉลี่ย (ปี)	*56.08*		*55.54*		*53.68*		*55.64*	

ตารางที่ 3.1 เพศ อายุ และการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

รายการ	เกษตรกร						รวม	
	ข้าวอินทรีย์		ประมงอินทรีย์		ปศุสัตว์อินทรีย์			
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
3) ระดับการศึกษา								
3.1) ประถมศึกษา	176	43.46	58	46.03	29	34.52	263	42.76
3.2) มัธยมศึกษาตอนต้น	54	13.33	22	17.46	13	15.48	89	14.47
3.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	104	25.68	28	22.22	25	29.76	157	25.53
3.4) อนุปริญญา/ปวส.	26	6.42	5	3.97	6	7.14	37	6.02
3.5) ปริญญาตรี/สูงกว่า	45	11.11	13	10.32	11	13.10	69	11.22

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 ลักษณะการประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ คือ การทำเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 97.24 ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.76 ประกอบอาชีพอื่น ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างทำงานที่รับเงินเดือนประจำ รับจ้างทั่วไป รับจ้างทางการเกษตร และประกอบธุรกิจ/ค้าขาย สำหรับการประกอบอาชีพรองของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการประกอบอาชีพรอง ร้อยละ 48.29 ในจำนวนนี้ ร้อยละ 57.91 เป็นการรับจ้างทั่วไปหรืออาชีพเสริมอื่น ๆ ร้อยละ 18.53 ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย ร้อยละ 8.75 รับเงินเดือนประจำ ร้อยละ 7.74 รับจ้างทางการเกษตร และร้อยละ 7.07 ทำเกษตรกรรม (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ลักษณะการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) อาชีพหลัก	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
1.1) เกษตรกรรม	97.28	99.21	94.05	97.24
1.2) ข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้าง	1.98	0.79	4.76	2.11
1.3) รับจ้างทางการเกษตร	-	-	1.19	0.16
1.4) ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	0.25	-	-	0.16
1.5) รับจ้างทั่วไป	0.49	-	-	0.33
2) การประกอบอาชีพรอง	***48.15***	***52.38***	***42.86***	***48.29***
2.1) เกษตรกรรม	7.69	1.52	13.89	7.07
2.2) ข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้าง	7.18	15.15	5.55	8.75
2.3) รับจ้างทางการเกษตร	8.72	7.58	2.78	7.74
2.4) ประกอบธุรกิจ/ค้าขาย	19.49	18.18	13.89	18.53
2.5) รับจ้างทั่วไป/อาชีพเสริมอื่น ๆ	56.92	57.57	63.89	57.91

ตารางที่ 3.2 ลักษณะการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (ต่อ)

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
3) ประสบการณ์ในการทำการเกษตร	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
3.1) น้อยกว่า 10 ปี	19.51	35.71	47.62	26.67
3.2) 10 – 20 ปี	25.43	18.25	14.29	22.44
3.3) 21 – 30 ปี	24.94	23.02	25.00	24.55
3.4) มากกว่า 30 ปี	30.12	23.02	13.09	26.34
ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)	*25.80*	*21.91*	*18.18*	*23.96*

ที่มา: จากการสำรวจ

ในส่วนของประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 26.67 มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี โดยกลุ่มนี้จะเป็นเกษตรกรวัยหนุ่มสาว วัยกลางคน หรือกลุ่มที่พึ่งเกษียณอายุที่หันกลับมาทำการเกษตรที่บ้าน รองลงมาร้อยละ 26.34 มีประสบการณ์มากกว่า 30 ปี ร้อยละ 24.55 อยู่ในช่วง 21 – 30 ปี และร้อยละ 22.44 อยู่ในช่วง 11 – 20 ปี ซึ่งเกษตรกรมีประสบการณ์เฉลี่ย 23.96 ปี

3.1.3 สมาชิกและแรงงานในครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 47.15 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 – 4 คน รองลงมาร้อยละ 37.07 มีสมาชิกในครัวเรือน 5 คน ขึ้นไป และร้อยละ 15.78 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 – 2 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.12 คน

สำหรับจำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 52.36 มีแรงงานในครัวเรือน 3 – 4 คน รองลงมาร้อยละ 36.59 มีแรงงานในครัวเรือน 1 – 2 คน และร้อยละ 11.05 มีแรงงานในครัวเรือน 5 คน ขึ้นไป โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.10 คน เมื่อพิจารณาการใช้แรงงานที่ทำในภาคเกษตรของสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 77.24 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานในภาคเกษตร 1 – 2 คน รองลงมาร้อยละ 20.98 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานในภาคเกษตร 3 – 4 คน และร้อยละ 1.78 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานในภาคเกษตร 5 คนขึ้นไป ส่วนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นแรงงานเพราะอยู่ในวัยเด็ก นักเรียน และผู้สูงอายุ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือน

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ครัวเรือนเกษตร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
1.1) 1 – 2 คน	17.28	12.70	13.10	15.78
1.2) 3 – 4 คน	45.93	46.82	53.57	47.15
1.3) 5 คนขึ้นไป	36.79	40.48	33.33	37.07
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย (คน)	*4.07*	*4.31*	*4.06*	*4.12*

ตารางที่ 3.3 จำนวนสมาชิกและแรงงานในครัวเรือน (ต่อ)

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ครัวเรือนเกษตร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
2) จำนวนแรงงานในครัวเรือน	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
2.1) 1 – 2 คน	35.56	36.51	41.67	36.59
2.2) 3 – 4 คน	53.33	51.59	48.81	52.36
2.3) 5 คน ขึ้นไป	11.11	11.90	9.52	11.05
จำนวนแรงงานเฉลี่ย (คน)	*3.12*	*3.15*	*2.93*	*3.10*
3) จำนวนแรงงานในภาคเกษตร	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
3.1) 1 – 2 คน	77.53	76.19	77.38	77.24
3.2) 3 – 4 คน	21.48	21.43	17.86	20.98
3.3) 5 คน ขึ้นไป	0.99	2.38	4.76	1.78
จำนวนแรงงานเกษตรเฉลี่ย (คน)	*2.13*	*2.19*	*2.15*	*2.14*

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.4 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกร

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายโครงการ ร้อยละ 82.28 เป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้าร่วมได้มากกว่า 1 กลุ่ม เมื่อจำแนกตามลักษณะกิจกรรมขององค์กร/กลุ่มเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.91 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ร้อยละ 41.46 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 24.07 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ร้อยละ 16.10 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 13.33 เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ กลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นต้น สำหรับเกษตรกร ร้อยละ 17.72 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก เนื่องจากเกษตรกรบางรายพึ่งกลับมาทำการเกษตรเป็นปีแรก จึงไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม รวมทั้งบางส่วนไม่มีเวลาหรือไม่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) เป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกร*	**84.44**	**80.95**	**73.81**	**82.28**
1.1) กลุ่มเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตร	*56.05*	*62.70*	*52.38*	*56.91*
1.2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	*42.72*	*42.06*	*34.52*	*41.46*
1.3) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่	*21.23*	*34.13*	*22.62*	*24.07*
1.4) สหกรณ์การเกษตร	*16.79*	*17.46*	*10.71*	*16.10*
1.5) กลุ่มอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรุ่นใหม่ ผู้ใช้น้ำ	*14.57*	*12.70*	*8.33*	*13.33*
2) ไม่ได้เป็นสมาชิก/ไม่แน่ใจ	**15.56**	**19.05**	**26.19**	**17.72**
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

หมายเหตุ: เกษตรกรสามารถเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มเกษตรกรได้มากกว่า 1 กลุ่ม

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.5 ปัญหาที่เกษตรกรประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2563)

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ร้อยละ 89.11 ประสบปัญหาในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาหรือที่เกิดขึ้นในปี 2563 ซึ่งเกษตรกรอาจประสบปัญหาในการทำการเกษตรได้มากกว่า 1 อย่าง เมื่อจำแนกตามปัญหาที่เกษตรกรประสบ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 72.68 ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ โดยที่เกษตรกรประสบภัยหลัก คือ ภัยแล้งและฝนทิ้งช่วงที่ส่งผลกระทบสร้างความเสียหายแก่ผลผลิตของเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 22.44 เป็นปัญหาการขาดเงินทุนในการทำการเกษตร ร้อยละ 14.47 ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดพืชหรือสัตว์ ร้อยละ 11.71 ขาดแคลนแรงงานทำการเกษตรหรือมีค่าจ้างที่สูง และร้อยละ 11.06 ขาดแหล่งจำหน่ายผลผลิตหรือไม่มีช่องทางการตลาดเฉพาะ ส่วนที่เหลือเป็นปัญหา เช่น ขาดองค์ความรู้หรือเทคโนโลยี ปัจจัยการผลิตหายากหรือราคาแพง และไม่มีที่ดินทำกิน เป็นต้น (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 ปัญหาที่เกษตรกรประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2563)

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			รวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) ประสบปัญหาในการทำการเกษตร*	**87.65**	**89.68**	**95.24**	**89.11**
1.1) ขาดเงินทุน	*21.23*	*22.22*	*28.57*	*22.44*
1.2) ขาดแคลนแรงงาน ค่าแรงสูง	*11.36*	*12.70*	*11.90*	*11.71*
1.3) ไม่มีองค์ความรู้/เทคโนโลยีการผลิต	*5.43*	*6.35*	*7.14*	*5.85*
1.4) ขาดแหล่งจำหน่าย ไม่มีช่องทางตลาด	*14.32*	*3.97*	*5.95*	*11.06*
1.5) ปัจจัยการผลิตราคาสูง หายาก	*2.47*	*0.79*	*1.19*	*1.95*
1.6) ไม่มีที่ดินทำกิน	*0.25*	-	*2.38*	*0.49*
1.7) ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (ภัยแล้ง อุทกภัย)	*72.84*	*72.22*	*72.62*	*72.68*
1.8) ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดพืชหรือสัตว์	*11.11*	*19.05*	*23.81*	*14.47*
2) ไม่ประสบปัญหาในการทำการเกษตร	**12.35**	**10.32**	**4.76**	**10.89**
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

หมายเหตุ: * เกษตรกรประสบปัญหาในการทำการเกษตรได้มากกว่า 1 อย่าง

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.6 ขนาดพื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร

ขนาดพื้นที่ถือครอง เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองในภาพรวมเท่ากับ 19.63 ไร่ต่อครัวเรือน โดยเมื่อพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำนาข้าวมากที่สุด จำนวน 16.00 ไร่ต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 81.47 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด รองลงมาใช้ในการปลูกพืชเพื่อเลี้ยงปศุสัตว์ 1.26 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.42 และเป็นสวนผสมผสานและปลูกพืชผัก ประมาณ 0.81 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.12 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนที่เหลือใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น ที่อยู่อาศัย และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ทั้งนี้ เกษตรกรกลุ่มที่ทำประมงอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์เป็นหลักด้วย โดยเป็นการเลี้ยงปลาอินทรีย์ในนาข้าวหรือในบริเวณใกล้เคียง ขนาดพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 0.64 ไร่ หรือร้อยละ 3.57 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่ทำปศุสัตว์อินทรีย์จะมีสัดส่วนของพื้นที่ในการปลูกพืชสำหรับเลี้ยงปศุสัตว์สูงอยู่ที่ประมาณ 9.09 ไร่ต่อครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.78 ของพื้นที่ถือครองทั้งหมด (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ขนาดพื้นที่ถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกร

หน่วย: ไร่ต่อครัวเรือน

รายการ	เกษตรกร						เฉลี่ย	
	ข้าวอินทรีย์		ประมงอินทรีย์		ปศุสัตว์อินทรีย์			
	ขนาด	ร้อยละ	ขนาด	ร้อยละ	ขนาด	ร้อยละ	ขนาด	ร้อยละ
1) พื้นที่ถือครองทั้งหมด	**20.82**	**100.00**	**18.00**	**100.00**	**16.59**	**100.00**	**19.63**	**100.00**
2) มีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน	**20.77**	**99.78**	**17.75**	**98.62**	**16.59**	**100.00**	**19.55**	**99.59**
2.1) ทำนาข้าว	18.99	91.29	13.62	75.92	5.16	31.10	16.00	81.47
2.2) เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	0.12	0.56	0.64	3.57	0.11	0.66	0.22	1.14
2.3) ปลูกพืชเลี้ยงปศุสัตว์	0.02	0.11	0.03	0.15	9.09	54.78	1.26	6.42
2.4) ปลูกพืชไร่	0.26	1.23	0.67	3.73	0.62	3.75	0.39	1.99
2.5) ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น	0.41	1.96	0.55	2.77	0.52	3.16	0.44	2.25
2.6) สวนผสมผสาน	0.72	3.44	1.65	9.20	-	-	0.81	4.12
2.7) ที่อยู่อาศัย	0.25	1.19	0.59	3.28	1.09	6.55	0.43	2.20
3) ยังไม่ใช้ประโยชน์	**0.05**	**0.22**	**0.25**	**1.38**	**-**	**-**	**0.08**	**0.41**

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.7 ประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์หรือการลดใช้สารเคมีก่อนเข้าร่วมโครงการ

ประสบการณ์ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายโครงการในการทำเกษตรอินทรีย์หรือการลดใช้สารเคมีก่อนจะมาเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.25 มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์ โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 85.09 มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 7.31 ปี และเกษตรกรร้อยละ 26.70 มีประสบการณ์ลดใช้สารเคมีมาก่อนเข้าร่วมโครงการ ในจำนวนนี้ ร้อยละ 93.90 มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี

เฉลี่ยอยู่ที่ 5.45 ปี ส่วนที่เหลือร้อยละ 10.05 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์หรือการลดใช้สารเคมีมาก่อนเข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 ประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์หรือลดการใช้สารเคมีก่อนเข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			เฉลี่ย
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) ไม่มีประสบการณ์มาก่อน	**11.36**	**8.73**	**5.95**	**10.05**
2) การมีประสบการณ์ทำเกษตรอินทรีย์	**58.27**	**76.19**	**67.86**	**63.25**
2.1) น้อยกว่า 10 ปี	*85.59*	*86.46*	*80.70*	*85.09*
2.2) 10 – 20 ปี	*10.59*	*6.25*	*12.28*	*9.77*
2.3) มากกว่า 20 ปี	*3.82*	*7.29*	*7.02*	*5.14*
ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)	*7.14*	*7.03*	*8.47*	*7.31*
3) การมีประสบการณ์ลดการใช้สารเคมี	**30.37**	**15.08**	**26.19**	**26.70**
3.1) น้อยกว่า 10 ปี	*91.87*	*100.00*	*100.00*	*93.90*
3.2) 10 – 20 ปี	*5.69*	-	-	*4.27*
3.3) มากกว่า 20 ปี	*2.44*	-	-	*1.83*
ประสบการณ์เฉลี่ย (ปี)	*6.01*	*4.74*	*2.95*	*5.45*

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.8 การร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านเกษตรอินทรีย์

การรวมกลุ่มกิจกรรมด้านเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายโครงการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 98.37 ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 98.05 เป็นการร่วมกิจกรรมพัฒนาการผลิต หรืออบรม/ศึกษาดูงานตามที่มีโครงการเข้าไปส่งเสริม และกลุ่มเกษตรกรมีความสนใจร้อยละ 20.81 เข้าร่วมรวบรวมผลผลิตให้กับกลุ่ม เพื่อนำไปจำหน่ายหรือนำไปแปรรูปต่อ และร้อยละ 14.63 ร่วมแปรรูปผลผลิต และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น แปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร แปรรูปเป็นปลาแล่แช่แข็ง และไก่สด ไข่สด เป็นต้น ส่วนที่เหลือร้อยละ 1.63 ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากสูงอายุ และอยู่ห่างไกลไม่สะดวกในการเดินทาง

ทั้งนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ร้อยละ 39.63 รวมกลุ่มกันประมาณ 10 – 20 คน รองลงมาร้อยละ 35.71 ที่รวมกัน 20 คนขึ้นไป เฉลี่ยอยู่ที่ 26.67 คนต่อกลุ่ม โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.15 เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มน้อยกว่า 10 ปี เฉลี่ยอยู่ที่ 2.92 ปี สำหรับสถานภาพการเข้าร่วมดำเนินงานกับกลุ่ม ณ ปี 2563 เกษตรกรร้อยละ 90.86 ยังคงเข้าร่วมดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 6.37 รอฤดูการผลิต และร้อยละ 2.77 กลุ่มไม่ได้มีการดำเนินงานหรือเกษตรกรแยกย้ายไปดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 การร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านเกษตรอินทรีย์

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			เฉลี่ย
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) การร่วมกิจกรรมกลุ่มด้านเกษตรอินทรีย์	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
1.1) ร่วมกิจกรรมกลุ่ม *โดยกลุ่มมีกิจกรรม**	99.51	97.62	94.05	98.37
- พัฒนาการผลิต อบรมศึกษาดูงาน	*100.00*	*97.62*	*89.29*	*98.05*
- รวบรวมผลผลิต	*19.51*	*22.22*	*25.00*	*20.81*
- แปรรูปผลผลิต จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์	*14.07*	*18.25*	*11.90*	*14.63*
1.2) ไม่ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม	0.49	2.38	5.95	1.63
2) จำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
2.1) น้อยกว่า 10 คน	17.13	33.91	50.65	24.66
2.2) 10 – 20 คน	47.36	33.05	9.09	39.63
2.3) 20 คนขึ้นไป	35.51	33.04	40.26	35.71
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย (คน/กลุ่ม)	*23.06*	*35.63*	*31.27*	*26.67*
3) อายุการเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
3.1) น้อยกว่า 10 ปี	99.49	99.16	97.30	99.15
3.2) มากกว่า 10 ปี	0.51	0.84	2.70	0.85
อายุการเป็นสมาชิกเฉลี่ย (ปี)	*2.95*	*2.38*	*3.10*	*2.92*
4) สถานภาพการร่วมดำเนินงานกับกลุ่ม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
4.1) ดำเนินงานต่อเนื่อง	93.09	92.86	76.83	90.86
4.2) รอฤดูการผลิต	6.91	7.14	2.44	6.37
4.3) ไม่มี/ไม่ได้ร่วมดำเนินงาน	-	-	20.73	2.77

หมายเหตุ: * กลุ่มของเกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมได้มากกว่า 1 กิจกรรม

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของผู้บริโภคตัวอย่างในระดับพื้นที่ที่เคยไปใช้บริการตลาดสีเขียวหรือตลาดเกษตรกร จำนวน 200 ราย แบ่งเป็น ผู้บริโภคในพื้นที่จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.00 ภาคกลาง จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.00 ภาคเหนือ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.50 และภาคใต้ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.50 สรุปได้ ดังนี้

3.2.1 เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาของผู้บริโภค

1) เพศ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.50 และเพศชาย ร้อยละ 32.50

2) อายุ ผู้บริโภคมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 25.00 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 30 – 40 ปี ร้อยละ 24.00 ช่วงอายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 21.50 และน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 17.50 ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.00 อายุมากกว่า 60 ปี โดยผู้บริโภคมีอายุเฉลี่ย 44.46 ปี

3) สถานภาพ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ร้อยละ 58.50 สมรสและมีบุตร รองลงมาร้อยละ 29.50 โสด ร้อยละ 6.50 หม้ายหรือหย่าร้าง และร้อยละ 5.50 สมรสแต่ยังไม่มีบุตร

4) ระดับการศึกษา ผู้บริโภค ร้อยละ 42.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 17.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 13.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 7.50 จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 7.00 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. (ตารางที่ 3.9)

ตารางที่ 3.9 เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาของผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1) เพศ	**100.00**
1.1) ชาย	32.50
1.2) หญิง	67.50
2) อายุ	**100.00**
2.1) น้อยกว่า 30 ปี	17.50
2.2) 30 – 40 ปี	24.00
2.3) 41 – 50 ปี	25.00
2.4) 51 – 60 ปี	21.50
2.4) มากกว่า 60 ปี	12.00
อายุเฉลี่ย (ปี)	*44.46*
3) สถานภาพ	**100.00**
3.1) โสด	29.50
3.2) สมรส (มีบุตร)	58.50
3.3) สมรส (ไม่มีบุตร)	5.50
3.4) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	6.50
4) ระดับการศึกษา	**100.00**
4.1) ไม่ได้เรียน	0.50
4.2) ประถมศึกษา	17.00
4.3) มัธยมศึกษาตอนต้น	7.50
4.4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	13.00
4.5) อนุปริญญา/ปวส.	7.00
4.6) ปริญญาตรี	42.00
4.7) สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	13.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2.2 การประกอบอาชีพหลัก และรายได้ของผู้บริโภค

ผู้บริโภค ร้อยละ 37.50 ประกอบอาชีพงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ รองลงมาร้อยละ 33.50 เป็นเกษตรกร ร้อยละ 10.00 เป็นพนักงานบริษัท ร้อยละ 8.50 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 5.50 เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน และร้อยละ 5.00 รับจ้างทั่วไป สำหรับรายได้ต่อเดือนที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคส่วนใหญ่ร้อยละ 35.50 น้อยกว่า 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 31.00 อยู่ในช่วงระหว่าง 10,000 – 19,999 บาท ร้อยละ 18.00 มีรายได้ระหว่าง 20,000 – 29,999 บาท ร้อยละ 9.50 มีรายได้ระหว่าง 30,000 – 39,999 บาท ร้อยละ 4.00 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป และร้อยละ 2.00 มีรายได้ระหว่าง 40,000 – 49,999 บาท (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.10 อาชีพหลัก และรายได้ของผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1) อาชีพหลัก	**100.00**
1.1) งานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	37.50
1.2) พนักงานบริษัท	10.00
1.3) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	8.50
1.4) พ่อบ้าน/แม่บ้าน	5.50
1.5) เกษตรกร	33.50
1.6) รับจ้างทั่วไป	5.00
2) รายได้ (ไม่หักค่าใช้จ่าย)	**100.00**
2.1) น้อยกว่า 10,000 บาท	35.50
2.2) 10,000 - 19,999 บาท	31.00
2.3) 20,000 - 29,999 บาท	18.00
2.4) 30,000 - 39,999 บาท	9.50
2.5) 40,000 - 49,999 บาท	2.00
2.6) 50,000 บาทขึ้นไป	4.00

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 4
ผลการประเมินผล

แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 มีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายในปี 2565” มีเป้าหมายและตัวชี้วัดหลัก 3 ประการ คือ (1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ ภายในปี 2565 (2) มีจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565 และ (3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี ณ ปี 2564 แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ได้ดำเนินงานเข้าสู่ปีที่ 4 ใกล้สิ้นสุดแผนฯ แล้ว การประเมินผลทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ทั้งภาพรวม และรายยุทธศาสตร์ รวมทั้งความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่เกิดขึ้นในปี 2563 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ปัจจัยนำเข้า

4.1.1 งบประมาณ

จากการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ในช่วงปี 2560 – 2563 เมื่อพิจารณาผลการเบิกจ่ายงบประมาณจำแนกตามหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานที่มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96 ตามเกณฑ์การประเมินผล ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในส่วนของหน่วยงานที่มีผลการเบิกจ่ายในระดับดีมากหรือร้อยละ 90 ขึ้นไป แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ หน่วยงานที่มีการเบิกจ่ายงบประมาณระดับดี (ร้อยละ 80 - 89.99) ได้แก่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมประมง และกรมหม่อนไหม

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมจากการได้รับการจัดสรรงบประมาณ 3,533.66 ล้านบาท ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 2,537.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 71.80 จากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตัวชี้วัดผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96 ถือว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์ โดยผลการเบิกจ่ายในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากบางปีเกิดวิกฤติหรือสถานการณ์ที่ไม่ส่งผลดีต่อการเบิกจ่าย อาทิ ปัญหาภัยธรรมชาติ การเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้หน่วยงานที่รับงบประมาณไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามแผน ผลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามช่วงเวลาของปีงบประมาณนั้น ๆ หรือต้องมีการกันเงินงบประมาณไว้เบิกจ่ายเหลื่อมปี

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณในภาพรวมงบประมาณส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนเงินอุดหนุนด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ในโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของกรมการข้าว กว่าร้อยละ 77.12 ซึ่งสัดส่วนของงบประมาณในโครงการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ยังมีน้อย (ตารางที่ 4.1 และตารางผนวกที่ 3.1)

ตารางที่ 4.1 งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2563 จำแนกตามหน่วยงาน

รายการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2563[1/]			
	ได้รับจัดสรร		ผลการใช้จ่าย	
	ล้านบาท	สัดส่วนร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
1) กรมการข้าว	2,725.21	77.12	1,810.55	66.44
2) กรมปศุสัตว์	27.17	0.77	26.76	98.49
3) กรมประมง	39.86	1.13	33.61	84.32
4) กรมหม่อนไหม	13.76	0.39	11.41	82.95
5) กรมวิชาการเกษตร	136.88	3.87	136.39	99.64
6) กรมส่งเสริมการเกษตร	93.10	2.63	86.20	92.58
7) กรมส่งเสริมสหกรณ์	35.16	1.00	32.34	91.99
8) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	2.57	0.07	2.57	100.00
9) กรมชลประทาน	187.59	5.31	147.57	78.67
10) กรมพัฒนาที่ดิน	107.10	3.03	97.05	90.62
11) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	101.10	2.86	90.76	89.77
12) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร	41.75	1.18	40.27	96.44
13) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	22.41	0.63	21.58	96.28
รวม	**3,533.66**	**100.00**	**2,537.06**	**71.80**

หมายเหตุ: [1/] รายละเอียดงบประมาณจำแนกรายปี ตารางผนวกที่ 3.1

ที่มา: เอกสารรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปี 2560 - 2563

เมื่อพิจารณาถึงความทันเวลาของการโอนจัดสรรงบประมาณไปยังหน่วยงานในระดับจังหวัดเพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม ร้อยละ 73.08 มีความคิดเห็นว่างบประมาณที่โอนมาให้หน่วยงานในระดับจังหวัด เพื่อปฏิบัติงานมีความทันเวลา โดยเป็นการโอนมาให้หน่วยงานในช่วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม เป็นหลัก ซึ่งพร้อมที่จะดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 26.92 เห็นว่ามาช้าไม่ทันเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาปัจจัยสนับสนุนการผลิตให้แก่เกษตรกร สำหรับในส่วนของความเพียงพอของงบประมาณ ร้อยละ 71.15 มีความเห็นว่าเพียงพอในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้ขอจัดสรรงบประมาณ ส่วนที่เหลือร้อยละ 28.85 เห็นว่าไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณตามที่ขอหรือการโอนงบประมาณมาในลักษณะทยอยโอนทำให้มีปัญหาหรือเกิดความยุ่งยากในกระบวนการใช้จ่ายงบประมาณในบางกิจกรรม เช่น การจัดหาปัจจัยสนับสนุนการผลิตแก่เกษตรกรที่จำเป็นต้องดำเนินการในกรอบวงเงินในการจัดซื้อในคราวเดียว (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1) ความทันเวลา	
1.1) ทันเวลา	73.08
1.2) ไม่ทันเวลา	26.92
2) ความเพียงพอ	
2.1) เพียงพอ	71.15
2.2) ไม่เพียงพอ	28.85

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.2 หน่วยงานและบุคลากร

1) หน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้ดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมภายใต้ยุทธศาตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ต่อเนื่องจนมาสู่แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ประกอบด้วย 13 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อมไหม กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยแต่ละหน่วยงานได้กำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาตามแผนฯ มีรายละเอียดดังนี้

1.1) กรมการข้าว (กข.) ประชาสัมพันธ์และรับสมัครเกษตรกร อบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม สัมมนาเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนโครงการเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ อบรมผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ตรวจประเมินเบื้องต้น ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์ ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และสนับสนุนเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรที่ผ่านการประเมินข้าวอินทรีย์

1.2) กรมปศุสัตว์ (ปศ.) ศึกษาวิจัยระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์อินทรีย์ สร้างต้นแบบศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์อินทรีย์ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ โดยอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเกษตรกรผู้มีความพร้อม ยื่นขอรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรรายใหม่ สนับสนุนกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์ บริการตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ ตรวจติดตามฟาร์มที่ผ่านการรับรอง ตรวจต่ออายุฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ เก็บตัวอย่างผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ตรวจทางห้องปฏิบัติการ ตรวจติดตาม กำกับดูแลการตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ จัดอบรมผู้ตรวจประเมินปศุสัตว์อินทรีย์ ตรวจวิเคราะห์ผลิตผล/ผลิตภัณฑ์จากฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ ฝึกอบรมแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ และพัฒนาตลาดสีเขียว

1.3) กรมประมง (กป.) พัฒนาระบบการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ พัฒนาความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร สนับสนุนปัจจัยการผลิตประมงอินทรีย์ และตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์

1.4) กรมหม่อนไหม (มม.) อบรมเจ้าหน้าที่กรมหม่อนไหมและเกษตรกรด้านหม่อนไหมอินทรีย์ ตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ในดินของเกษตรกร จัดงานประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หม่อนไหมอินทรีย์ จัดนิทรรศการสาธิต และออกร้านจำหน่ายหม่อนไหมอินทรีย์ในต่างประเทศ

1.5) กรมวิชาการเกษตร (กวก.) ฝึกอบรมการผลิตพืชอินทรีย์ ผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืช และปรับปรุงดิน ผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ต่อยอดสู่ศูนย์ต้นแบบเติมปุ๋ยอากาศ จัดตั้งแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ จัดตั้งและต่อยอดศูนย์ผลิตชีวินทรีย์และตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์

1.6) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) พัฒนาเจ้าหน้าที่ด้านเกษตรอินทรีย์ อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และศึกษาดูงาน ประเมินสถานการณ์และจัดทำทำเนียบผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ติดตามและประเมินผลเบื้องต้น ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในแปลงใหญ่ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ใน 3 จังหวัดนำร่อง และส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในยโสธรโมเดล

1.7) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในสถาบันเกษตรกรในพื้นที่นิคมสหกรณ์ ได้แก่ อบรมการปรับเปลี่ยนการผลิต อบรมเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น ศึกษาดูงาน/เชื่อมโยงตลาด อบรมการรับรองแบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น PGS และอุดหนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้น

1.8) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ตส.) ส่งเสริมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

1.9) กรมชลประทาน (ชป.) เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักอ่างเก็บน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ จัดหาน้ำสนับสนุน และปรับปรุงระบบส่งน้ำ

1.10) กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ด้านการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ฝึกอบรมด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (หลักสูตรรอบรู้เกษตรอินทรีย์ การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม และเทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม) จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS จัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (กลุ่มใหม่กลุ่มเดิมต่อยอดสู่ PGS) และจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์

1.11) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) อบรมเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่นักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประชุมชี้แจงเพื่อคัดเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ อบรมเกษตรอินทรีย์ เกี่ยวกับการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร อบรมการตรวจประเมินแปลงของกลุ่มเกษตรกรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จัดทำคู่มือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร และพิกัดแปลง สนับสนุนปัจจัยการผลิตจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ระบบ การรับรองแบบมีส่วนร่วม และประชุมสัมมนาประเมินสถานการณ์เกษตรอินทรีย์เชื่อมโยงห่วงโซ่ และพัฒนาระบบตลาดแฟร์เทรด

1.12) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) พัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน โดยใช้ระบบการรับรองแบบกลุ่ม ยกระดับมาตรฐานแหล่งแปรรูป ตรวจรับรองสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน สร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1.13) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ศึกษา วิจัยด้านการผลิต การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ถอดบทเรียนเกษตรกร เครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เชื่อมโยงผู้ประกอบธุรกิจสินค้าอินทรีย์ จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่บุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำรหัสพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ 5 สินค้า บริหารจัดการโครงการ โดยประชุมคณะกรรมการ/อนุกรรมการ/คณะทำงานฯ จัดตั้งสถาบันพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ และติดตามประเมินผลโครงการ

สำหรับจำนวนบุคลากรสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ประมาณ 1 - 2 รายต่อจังหวัดต่อหน่วยงาน และเมื่อพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 51.92 เห็นว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ จำนวน 1 - 2 รายต่อหน่วยงาน มีความเหมาะสม และเจ้าหน้าที่ร้อยละ 48.08 เห็นว่าไม่เหมาะสม โดยจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม ควรเป็น 2 - 3 ราย หรือ 3 รายขึ้นไป เนื่องจากโครงการและกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานมีความหลากหลาย ในส่วนของความพร้อมของเจ้าหน้าที่ร้อยละ 23.08 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานระดับมากที่สุด ร้อยละ 48.08 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 25.00 เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 3.84 อยู่ในระดับน้อย โดยในภาพรวมเจ้าหน้าที่มีความพร้อมในระดับมากที่ค่าคะแนน 3.90 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่และความพร้อมในการปฏิบัติงาน

รายการ	ร้อยละ
1) ความเหมาะสมของจำนวนเจ้าหน้าที่	
1.1) เหมาะสม	51.92
1.2) ไม่เหมาะสม	48.08
2) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน	
2.1) มากที่สุด	23.08
2.2) มาก	48.08
2.3) ปานกลาง	25.00
2.4) น้อย	3.84
2.5) น้อยที่สุด	-
คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5)	*3.90 (ระดับมาก)*

ที่มา: จากการสำรวจ

2) คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ มีกลไกการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติ กระทรวง ไปจนถึงระดับจังหวัด ได้แก่

2.1) ระดับชาติ มีคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติที่ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ ดำเนินการบูรณาการแนวทาง มาตรการ แผนงานและงบประมาณที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จัดระบบประสานงานและดำเนินงานอย่างเป็นระบบและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ณ เดือนกรกฎาคม 2564 อยู่ระหว่างการยกร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการงบประมาณการขับเคลื่อนงานภายใต้กรอบของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งกำหนดแนวทาง มาตรการ หรือกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ภาพที่ 4.1)

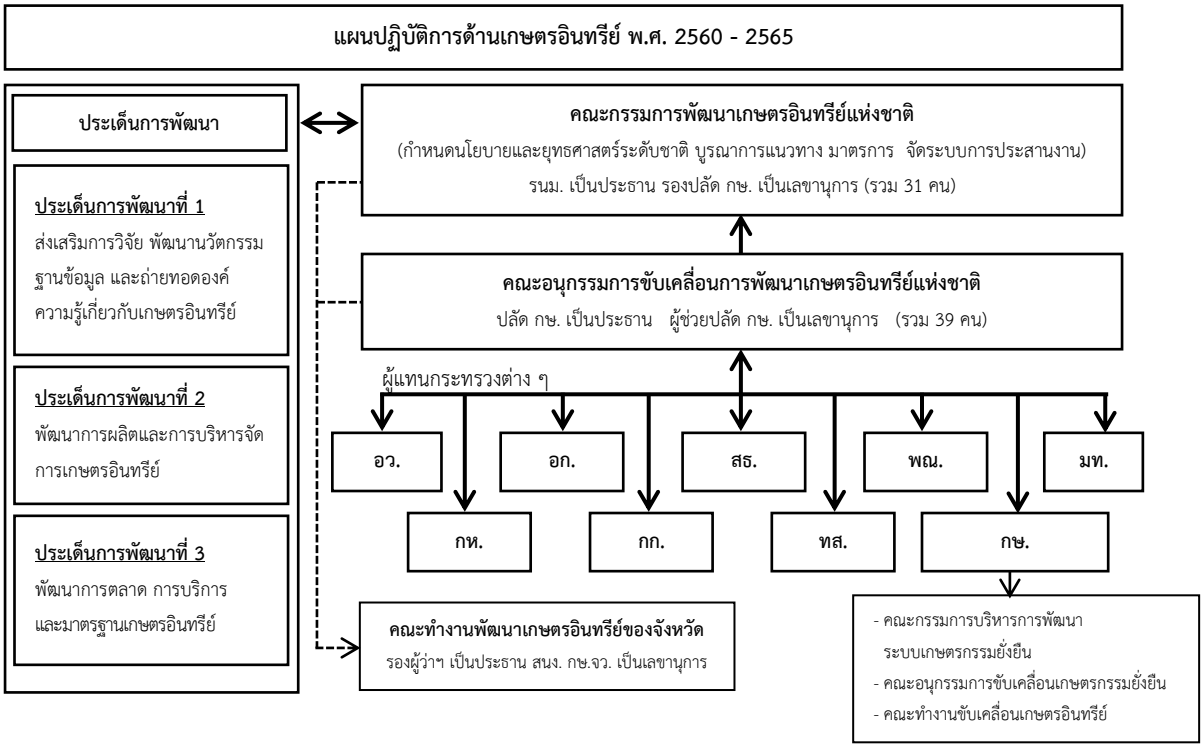

หมายเหตุ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) กระทรวงพาณิชย์ (พณ.) กระทรวงมหาดไทย (มท.) กระทรวงกลาโหม (กห.) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.)

ที่มา: คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (2564)

ภาพที่ 4.1 กลไกการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2.2) ระดับกระทรวง ในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ 3 คณะ ได้แก่ (1) คณะกรรมการบริหารการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน และมีผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการ (2) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน มีที่ปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอลงกรณ์ พลบุตร) เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเลขานุการ และ (3) คณะทำงานขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ มีนายปริญญา พรศิริชัยวัฒนา เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเลขานุการ

2.2) ระดับจังหวัด คณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของจังหวัด โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะทำงาน หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดเป็นคณะทำงาน และหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แบบบูรณาการในระดับจังหวัด สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของจังหวัด

จากคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ได้มีการจัดประชุมทั้งในระดับชาติเพื่อกำหนดนโยบายด้านเกษตรอินทรีย์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยในช่วงปี 2560 – 2561 มีการประชุมประมาณ 4 - 6 ครั้งต่อปี และในช่วงปี 2562 – 2563 มีการประชุมประมาณ 2 ครั้งต่อปี โดยผู้บริหารของหน่วยงานจะเป็นผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ และมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้ปฏิบัติงานติดตามเข้าร่วมประชุมด้วย ทั้งนี้ การประชุมจะเป็นการหารือในประเด็นต่าง ๆ เช่น การเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ตามเป้าหมาย การสร้างการรับรู้ร่วมกันกับหน่วยงานการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย และการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปัญหา และอุปสรรค

สำหรับการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 มาสู่หน่วยงานในระดับพื้นที่ เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 86.54 ได้รับการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานผ่านการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานในพื้นที่อย่างน้อย 1 - 2 ครั้ง ก่อนปฏิบัติงานประจำปี ที่เหลือร้อยละ 13.46 หน่วยงานไม่ได้จัดประชุมหรือไม่ได้เข้าร่วมประชุมชี้แจง แต่ได้รับคู่มือการปฏิบัติงานที่มีรายละเอียดและคำอธิบายแนวทางการปฏิบัติงาน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การได้รับการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานโครงการ/กิจกรรม

รายการ	ร้อยละ
การถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงาน	**100.00**
1) มีการจัดประชุม	86.54
2) ไม่มีการจัดประชุม/ไม่ได้เข้าร่วม	13.46

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.3 ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่หน่วยงานให้การสนับสนุนแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหรือใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการแตกต่างกันใน 8 หน่วยงาน ดังนี้

1) กรมการข้าว (กข.) สนับสนุนเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งตามเงื่อนไขของโครงการ เกษตรกรจะได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนเพื่อชดเชยรายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์ ที่ผลผลิตปรับลดลงในระยะเริ่มต้นเมื่อเกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตรูปแบบอินทรีย์ โดยสนับสนุนเงินอุดหนุนต่อเนื่อง 3 ปี ซึ่งเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจะต้องผ่านเกณฑ์ตามข้อกำหนดมาตรฐานข้าวอินทรีย์ สนับสนุนไม่เกิน 15 ไร่ต่อราย แบ่งเป็น ปีที่ 1 จำนวน 2,000 บาทต่อไร่ ปีที่ 2 จำนวน 3,000 บาทต่อไร่ และปีที่ 3 จำนวน 4,000 บาทต่อไร่ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เพิ่มเติมในบางพื้นที่ ทั้งจากการจัดสรรของหน่วยงานเองและการขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากที่โครงการกำหนด อาทิ พันธุ์ข้าว ปุ๋ยอินทรีย์ พืชปุ๋ยสด และสารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

2) กรมประมง (กป.) สนับสนุนปัจจัยการผลิตประมงอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) อาทิ พันธุ์ปลานิล 3,000 ตัวต่อราย ปูนขาว 100 กิโลกรัม และปุ๋ยคอกอินทรีย์ 150 กิโลกรัม เป็นต้น

3) กรมปศุสัตว์ (ปศ.) สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรรายใหม่โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ อาทิ พันธุ์สัตว์ เช่น ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง อุปกรณ์การเลี้ยง อาหารสัตว์ และพืชอาหารสัตว์ เช่น สนับสนุนกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบเกษตรอินทรีย์ และสนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์

4) กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) สนับสนุนอุปกรณ์และปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ถังหมัก กากน้ำตาล พืชสมุนไพร วัตถุดิบสำหรับผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์พืชอินทรีย์ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

5) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ เมล็ดพันธุ์พืชผัก และท่อนพันธุ์อินทรีย์ เป็นต้น ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์

6) กรมวิชาการเกษตร (กวก.) ผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืชและปรับปรุงดิน และผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติ สำหรับแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์โดยทั่วไป

7) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) สนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่กลุ่มเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่นิคมสหกรณ์

8) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) สนับสนุนปัจจัยการผลิตสำหรับการจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมในเขตปฏิรูปที่ดิน

ทั้งนี้ ในภาพรวมหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 8 หน่วยงานหลัก ที่มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรครอบคลุม 3 กลุ่มชนิด ได้แก่ (1) พันธุ์พืช เช่น พันธุ์ข้าว เมล็ดพันธุ์พืชผัก ต้นกล้า พันธุ์สัตว์น้ำ เช่น ปลานิล ปลาตะเพียน และพันธุ์สัตว์ เช่น ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง (2) วัสดุอุปกรณ์ สารชีวภัณฑ์ สารปรับปรุงบำรุงดิน เวชภัณฑ์ และอาหารสัตว์ (3) เงินอุดหนุน

4.1.4 องค์ความรู้/เทคโนโลยี

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานด้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน 8 หลักสูตร และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 13 หลักสูตร โดยจำแนกได้ดังนี้

1) การพัฒนาเจ้าหน้าที่ แต่ละหน่วยงานมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานโครงการฯ โดยการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ด้านเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ สัตว์น้ำอินทรีย์ และปศุสัตว์อินทรีย์ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ การฝึกอบรมปศุสัตว์อินทรีย์ การจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ และการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่นักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

2) การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร แต่ละหน่วยงานมีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ได้แก่ การอบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อบรมเกษตรกรในเขตนิคมสหกรณ์ (หลักสูตรการปรับเปลี่ยนการผลิต เกษตรอินทรีย์เบื้องต้น ศึกษาดูงาน/เชื่อมโยงตลาด และการรับรองแบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น) การฝึกอบรมด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (หลักสูตรรอบรู้เกษตรอินทรีย์ การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม และเทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม) อบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม อบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ โดยใช้กระบวนการโรงเรียน ฝึกอบรมการผลิตพืชอินทรีย์ อบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเกษตรกรผู้มีความพร้อมยื่นขอรับรองฟาร์มปศุสัตว์ และเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชี

4.2 กิจกรรม

ในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ในระดับจังหวัด และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยหน่วยงานในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด ร้อยละ 76.92 บูรณาการกับหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น มีการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายเดียวกัน ร่วมกันถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร หรือสนับสนุนปัจจัยการผลิต ในส่วนที่เหลือร้อยละ 23.08 ที่ไม่ได้มีการบูรณาการร่วมกันเนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีภารกิจที่แตกต่าง มีแผนการปฏิบัติงานและการดำเนินงานพื้นที่ สำหรับการบูรณาการระหว่างหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น

โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน โดยมีการ บูรณาการร่วมกัน ร้อยละ 48.08 เช่น กิจกรรมการเชื่อมโยงตลาด สนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ หรือการประสาน งานกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เป็นต้น ส่วนที่เหลือร้อยละ 51.92 ไม่ได้มีการบูรณาการร่วมกัน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 การบูรณาการระหว่างหน่วยงานในพื้นที่

รายการ	ร้อยละ
1) ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	**100.00**
1.1 มี	76.92
1.2 ไม่มี	23.08
2) ระหว่างหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	**100.00**
2.1) มี	48.08
2.2) ไม่มี	51.92

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับกิจกรรมการดำเนินงานโครงการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนงานโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ สามารถจำแนกเป็นแต่ละขั้นตอน ได้ดังนี้

4.2.1 การชี้แจงโครงการ กิจกรรมการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ พบว่า หน่วยงาน ร้อยละ 94.23 มีการจัดประชุมชี้แจงให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้รับทราบ อย่างน้อย 1 ครั้งก่อนการเริ่มดำเนินงานโครงการ

สำหรับการชี้แจงรายละเอียดของโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยงานได้มีการดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยร้อยละ 71.15 มีการใช้ช่องทางการสื่อสารไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง รายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

1) สื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารชี้แจงทำความเข้าใจรายละเอียดโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานได้รับทราบ โดยเป็นเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของหน่วยงานในพื้นที่ ร้อยละ 86.54 และผ่านทางผู้นำชุมชนหรือผู้นำเกษตรกร ร้อยละ 65.38 ให้ทำหน้าที่ชี้แจงให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย

2) สื่อสิ่งพิมพ์ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 80.77 ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงานได้รับทราบ โดยร้อยละ 69.05 จัดทำหนังสือราชการส่งให้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้นำชุมชนเพื่อให้รับทราบรายละเอียดของโครงการ รองลงมาร้อยละ 47.62 จัดทำป้ายประกาศ ร้อยละ 38.09 จัดทำแผ่นพับ และร้อยละ 4.76 ลงข้อความในเอกสารหรือวารสารเผยแพร่ต่าง ๆ

3) สื่อสังคมออนไลน์ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 67.31 ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารชี้แจงและทำความเข้าใจให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ โดยทั้งหมดใช้แอปพลิเคชัน Line ในการสื่อสารและ

ส่งข้อความเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย รองลงมา ร้อยละ 71.43 ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และร้อยละ 48.57 ผ่านทาง Facebook ของหน่วยงาน

4) สื่ออื่น ๆ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 21.15 ใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย โดยร้อยละ 81.82 เป็นการออกประกาศผ่านเสียงตามสายภายในชุมชน และร้อยละ 54.55 เป็นการออกประกาศผ่านทางวิทยุชุมชน

ตารางที่ 4.6 ช่องทางการชี้แจงรายละเอียดของโครงการให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายของหน่วยงาน

รายการ	ร้อยละ
1) สื่อบุคคล	**100.00**
1.1) เจ้าหน้าที่/บุคลากรในพื้นที่	*86.54*
1.2) ผู้นำชุมชน/ผู้นำเกษตรกร	*65.38*
2) สื่อสิ่งพิมพ์	**80.77**
2.1) หนังสือราชการ	*69.05*
2.2) แผ่นพับ	*38.09*
2.3) ป้ายประกาศ	*47.62*
2.4) เอกสาร/วารสารเผยแพร่	*4.76*
3) สื่อสังคมออนไลน์	**67.31**
3.1) เว็บไซต์หน่วยงาน	*71.43*
3.2) Facebook	*48.57*
3.3) Line	*100.00*
3.4) YouTube	*5.71*
4) สื่ออื่น ๆ	**21.15**
4.1) วิทยุชุมชน	*54.55*
4.2) เสียงตามสายภายในชุมชน	*81.82*

หมายเหตุ: สามารถตอบได้มากกว่า 1 ช่องทาง

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.2 การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจะดำเนินการภายหลังการดำเนินการชี้แจงรายละเอียดของโครงการ โดยหน่วยงานที่มีกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตให้แก่เกษตรกร จะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำใบสมัคร ซึ่งช่องทางการรับสมัคร แบ่งเป็น

1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน จัดทำหนังสือเชิญชวนพร้อมแนบรายละเอียดโครงการ หลักเกณฑ์เงื่อนไข และแบบฟอร์มใบสมัคร ให้แก่ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อดำเนินการเผยแพร่รายละเอียดโครงการให้เกษตรกรผู้สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการได้รับทราบ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่จะมีการนัดหมายให้มารับใบสมัครตามกำหนดเวลาของแผนปฏิบัติงาน

2) เกษตรกรหรือตัวแทนกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ รับใบสมัคร กรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มใบสมัครที่แจก พร้อมยื่นใบสมัครที่สำนักงานของหน่วยงานในพื้นที่ที่มีการดำเนินการโครงการ

ทั้งนี้ ในการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และเงื่อนไขในการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรไว้ เพื่อให้ได้เกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ และสามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้ตามมาตรฐาน ซึ่งมีคุณสมบัติหลัก ๆ ในการพิจารณา เช่น ต้องเป็นเกษตรกรที่มีรายชื่อในทะเบียนเกษตรกร มีพื้นที่ทำการเกษตรที่มีเอกสารสิทธิ์ หรือได้รับการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่มีสิทธิ์รับรอง และมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติสำหรับใช้ในการทำการเกษตร เป็นต้น โดยสิ่งที่สะท้อนถึงความเหมาะสมต่อกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ พิจารณาจากความเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากที่สุด ร้อยละ 85.34

4.2.3 การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร แต่ละหน่วยงานจะมีการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยสิ่งที่สะท้อนถึงความเหมาะสมต่อกิจกรรมการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ พิจารณาจากความเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากที่สุด ร้อยละ 82.51 ทั้งนี้ จากการประเมินผลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.56 จะได้เข้าร่วมรับการอบรมและถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานที่ตนเองเข้าร่วม อย่างน้อย 1 ครั้ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 2.44 ไม่ได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากไม่สะดวกเข้าร่วมในวันที่มีการจัดกิจกรรม หรือมอบให้บุคคลอื่นเข้ารับการอบรมแทน เช่น สามี ภรรยา ลูก และหลาน เป็นต้น (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานของเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			ภาพรวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) ได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้	97.78	100.00	92.86	97.56
2) ไม่ได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้	2.22	-	7.14	2.44
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.4 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานโครงการ นอกจากการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรแล้ว บางส่วนมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรโดยตรงหรือมีการจัดสรรปัจจัยการผลิตมาสนับสนุนในบางกิจกรรม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 95.28 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อย่างน้อย 1 อย่าง เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ สารปรับปรุงบำรุงดิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 4.72 ไม่ได้รับ เนื่องจากไม่ประสงค์จะรับเพื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์ไม่ได้มาในวันที่มีการส่งมอบปัจจัย หรือบางกิจกรรมไม่ได้มีการสนับสนุนปัจจัย (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานของเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			ภาพรวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	95.06	100.00	89.29	95.28
2) ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	4.94	-	10.71	4.72
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.5 การแนะนำกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

การแนะนำกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจรับรองฯ และหน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตจะเข้าไปให้คำแนะนำแก่เกษตรกรถึงกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจากการประเมินผลในส่วนของการให้คำแนะนำ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 89.27 ได้รับคำแนะนำเรื่องการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และส่วนที่เหลือร้อยละ 10.73 ไม่ได้รับคำแนะนำ เนื่องจากยังไม่สนใจที่จะขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และบางส่วนเป็นเกษตรกรที่พึ่งเข้าโครงการอยู่ในระยะเริ่มต้น (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เรื่องการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			ภาพรวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) ได้รับคำแนะนำ	92.59	94.44	65.48	89.27
2) ไม่ได้รับคำแนะนำ	7.41	5.56	34.52	10.73
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.6 การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจรับรองเบื้องต้น

การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจรับรองเบื้องต้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานโครงการจะมีการให้คำแนะนำในการเตรียมความพร้อมของแปลง อาทิ การตรวจวิเคราะห์ดิน การตรวจคุณภาพน้ำหรือแหล่งน้ำที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่ และสภาพแวดล้อมของแปลงโดยรวม ซึ่งหน่วยงานจะมีการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้นให้กับเกษตกรที่เข้าร่วมโครงการ จากการประเมินผล พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 67.48 ได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์จะได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 74.81

ในส่วนของการได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 62.76 เคยได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน โดยเกษตรกรกลุ่มข้าวอินทรีย์จะเคยได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 74.32 สำหรับการได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำที่นำมาใช้ในการทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.37 ไม่เคยตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ โดยเกษตรกรกลุ่มประมงอินทรีย์จะได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำมากที่สุดร้อยละ 61.11 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 การได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้นของเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			ภาพรวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) การได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้น	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
1.1) ได้รับการตรวจติดตาม	74.81	42.86	69.05	67.48
1.2) ไม่ได้รับการตรวจติดตาม	25.19	57.14	30.95	32.52
2) การได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
2.1) เคย	74.32	46.03	32.21	62.76
2.2) ไม่เคย	25.68	53.97	67.79	37.24
3) การได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
3.1) เคย	29.13	61.11	21.43	34.63
3.2) ไม่เคย	70.87	38.89	78.57	65.37

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3 ผลได้

การดำเนินงานภายใต้โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ จากการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมช่วงปี 2560 - 2563 ภายใต้“แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565” ทำให้เกิดผลได้ตามประเด็นการพัฒนา ดังนี้

4.3.1 ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ปี 2560 – 2563 มีการดำเนินการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์เกี่ยวกับระบบผลิตปศุสัตว์ การผลิตการตลาดสินค้าข้าวอินทรีย์ เครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เชื่อมโยง ผู้ประกอบธุรกิจสินค้าอินทรีย์ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ด้านการผลิตการตลาดชาอินทรีย์ ศักยภาพการผลิตการตลาดผักอินทรีย์ ศักยภาพการตลาดและการจัดการโลจิสติกสินค้าเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยที่ทีผลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ภาคเหนือ รวมทั้งสิ้น 24 เรื่อง ซึ่งจะเป็นผลการศึกษาเกี่ยวกับระบบการผลิตอินทรีย์ทางด้านปศุสัตว์มากถึง 16 เรื่อง ส่วนในด้านอื่น ๆ ยังมีการดำเนินการค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ ในส่วนของการเผยแพร่ผลงานวิจัย หน่วยงานที่รับผิดชอบทุกโครงการมีการนำไปเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานราชการและประชาชนทั่วไปที่สนใจในองค์ความรู้ดังกล่าว หรือผ่านทางงานนิทรรศการ และทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน รวมทั้งนำมาใช้ประกอบการจัดทำแนวทางส่งเสริมและจัดทำแผนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (ตารางผนวกที่ 3.2)

2) การพัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 กำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดและองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ พัฒนาฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ทั้งระบบ ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการตลาด ปรับปรุงฐานข้อมูลด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ทั้งจากผลงานวิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำหลักเกณฑ์การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรและผู้ประกอบการด้านเกษตรอินทรีย์ พัฒนาและปรับปรุงแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (Organic Agri-Map) และพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งมีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการ

การดำเนินงานในช่วง 4 ปีของแผนปฏิบัติการฯ ได้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ 27 แห่ง จัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ 2 โครงการ ฐานข้อมูลเกษตรกรและพิกัดแปลง PGS รวม 6,807 ราย ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS คู่มือโครงการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดเก็บข้อมูลกลุ่มเกษตรกรและผลการดำเนินงานที่เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศ สรุปรายงานการอบรมหลักสูตรเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งจัดทำรายชื่อมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ประจำส่วนกลาง สำนักงานเขตพัฒนาที่ดินรวม 12 เขต และสถานีพัฒนาที่ดินประจำจังหวัดทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการประเมินสถานการณ์และจัดทำทำเนียบผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ 1 เรื่อง โดยกรมส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมดำเนินการได้ คิดเป็นร้อยละ 94.35 ของเป้าหมาย (ตารางผนวกที่ 3.3)

3) การพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 กำหนดให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดโซ่อุปทาน เสริมสร้างและพัฒนาผู้นำเกษตรกรระดับชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้าใจต่อสถานการณ์การเกษตรที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก พัฒนาศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ทั้งระบบ ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ให้เป็นระบบ ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์เรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งพัฒนาช่องทางการถ่ายทอดองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์ด้านเกษตรอินทรีย์ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบดิจิทัล และสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์

ผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2560 – 2563 สามารถดำเนินการได้รวมทั้งสิ้น 282,043 ราย คิดเป็นร้อยละ 115.30 ของเป้าหมายรวม จำแนกเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ทั้งระบบรวมทั้งสิ้น 1,088 ราย ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม ศึกษาดูงาน/เชื่อมโยงตลาดแก่เกษตรกร รวม 276,859 ราย และใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง รวม 4,096 ราย (ตารางที่ 4.11 และตารางผนวกที่ 3.4)

ตารางที่ 4.11 ผลการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 – 2563

หน่วย : ราย

รายการ	แผน	ผล	
	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1) เจ้าหน้าที่	1,088	1,088	100.00
2) เกษตรกร	239,700	276,859	115.50
3) โรงเรียนเกษตรกร	3,825	4,096	107.08
รวม	**244,613**	**282,043**	**115.30**

ที่มา: จากการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ณ 30 กันยายน 2563

4.3.2 ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์

1) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 กำหนดแผนการส่งเสริมศักยภาพของเกษตรกรรายย่อย โดยการรวมกลุ่มทำเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร/องค์กรเกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยนและในระบบเกษตรอินทรีย์ (พืช ปศุสัตว์ สัตว์น้ำอินทรีย์) รวมทั้งผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรองตามมาตรฐาน ตลอดจนต่อยอดกลุ่มเดิมและพัฒนากลุ่มใหม่ สร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ให้เข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ

ผลการดำเนินงานภาพรวมดำเนินการได้เกินเป้าหมาย/แผน โดยสามารถดำเนินการส่งเสริมศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยสู่การผลิตข้าวอินทรีย์ พืชอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ฯลฯ รวม 15,797 ราย คิดเป็นร้อยละ 132.58 ของเป้าหมาย พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวม 717 กลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่ที่ทำการผลิตแบบแปลงใหญ่ 55 แปลง ในพื้นที่ ศพก. 102 ศูนย์ และรวมกลุ่มตามยโสธรโมเดล 178 กลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำอินทรีย์เข้าสู่มาตรฐาน 34 ราย (ตารางที่ 4.12 และตารางผนวกที่ 3.5)

ตารางที่ 4.12 ผลการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	
		จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1) การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์	ราย	11,915	15,797	132.58
2) การพัฒนากลุ่มสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์	กลุ่ม	590	717	121.53
3) การรวมกลุ่มผลิตเกษตรอินทรีย์ตามยโสธรโมเดล	กลุ่ม	178	178	100.00
4) การผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่แปลงใหญ่	แปลง	55	55	100.00
5) การผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ศพก.	ศูนย์	102	102	100.00
6) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำอินทรีย์เข้าสู่มาตรฐาน	ราย	40	34	85.00

ที่มา: จากการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ณ 30 กันยายน 2563

2) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 กำหนดแผนการบริหารจัดการทรัพยากรการผลิตและวางโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง แบบครบวงจร การจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) เพื่อคุ้มครองพื้นที่เกษตรอินทรีย์ กำหนดมาตรการทางกฎหมายให้ผู้ใช้สารเคมี มีการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อแปลงการผลิตเกษตรอินทรีย์ทั้งทางดิน ทางน้ำ ทางอากาศ พบว่า ตั้งแต่ในช่วงปี 2560 – 2563 ของแผนปฏิบัติการฯ มีการดำเนินการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบชลประทานในปี 2561 อาทิ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักอ่างเก็บน้ำบ้านโนนเหม่า ตำบลนางแดด อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ การก่อสร้างฝายบ้านหนองเต่าพร้อมระบบส่งน้ำจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง การปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายแม่ตูบ (ฝายบ้านผาหม่น) ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ รวม 3 ราย จัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (Organic Zoning) โดย กรมพัฒนาที่ดิน ตั้งแต่ปี 2560

ด้านปัจจัยการผลิต มีการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ประกอบด้วยกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบอินทรีย์ และพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์ครบ 179 ฟาร์ม ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในการผลิตข้าว การเลี้ยงปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรอง

แบบมีส่วนร่วม รวม 4,812 ราย คิดเป็นร้อยละ 104.95 ของเป้าหมาย 4,585 ราย นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ 3,298 แปลง คิดเป็นร้อยละ 94.61 ผลิตชีวินทรีย์ ในการควบคุมศัตรูพืช และผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อปล่อยในธรรมชาติ (ตารางที่ 4.13 และตารางผนวกที่ 3.5)

ตารางที่ 4.13 ปัจจัยการผลิตในการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่สนับสนุน ปี 2560 - 2563

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	
		จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1) กล้าพันธุ์	ฟาร์ม	179	179	100.00
- ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซ	ฟาร์ม	145	145	100.00
- พันธุ์หญ้า	ฟาร์ม	34	34	100.00
2) ปัจจัยการผลิตสำหรับเลี้ยงสัตว์น้ำ ปศุสัตว์ และจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ราย	4,585	4,812	104.95
3) จัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์	แปลง	3,486	3,298	94.61
4) ผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืช*	ตัวอย่าง	11,595	12,996	112.08
5) ผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติ	ตัว	598,000	758,608	126.86

หมายเหตุ: ชีวินทรีย์ (สารชีวภัณฑ์) คือ ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ผลิตพัฒนามาจากสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ อาทิ บาซิลลัส ซับทิลิส บาซิลลัส อะไมโลลิคเฟเชียน บิซิลลัส พูมิลัส เมทาไรเซียม แอนิโซเพลีย ไตรโคเดอร์มา แอสเพอเรลลัม ไตรโคเดอร์มา แกมซีไอ ฯลฯ

ที่มา: จากการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ณ 30 กันยายน 2563

ในการนี้ จากการสำรวจความเห็นของเกษตรกรต่อการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ สารปรับปรุงบำรุงดิน และเงินอุดหนุน สามารถสรุปได้ใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ชนิดของปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนในภาพรวม เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.41 เห็นว่าปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนตรงกับความต้องการ (2) ปริมาณปัจจัยการผลิตที่สนับสนุน ร้อยละ 70.04 เห็นว่ามีความเพียงพอ โดยชนิดของปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนที่เกษตรกรบางส่วนยังเห็นว่าไม่เพียงพอหรือยังได้รับในปริมาณที่น้อย ได้แก่ อาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ และพันธุ์ข้าว ซึ่งจะได้รับไปเพียงบางส่วนเมื่อเทียบกับจำนวนพันธุ์สัตว์หรือพื้นที่ทำการเกษตรที่มีอยู่ และ (3) คุณภาพของปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนให้เกษตรกร ร้อยละ 97.45 เห็นว่ามีคุณภาพที่ดีนำไปใช้ได้ผล ในส่วนที่มีเกษตรกรบางส่วนเห็นว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับไม่มีคุณภาพหรือนำไปใช้แล้วไม่เกิดผล เช่น พันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์ข้าว และพันธุ์สัตว์ ซึ่งเกิดได้จากหลายสาเหตุที่ทำให้คุณภาพของปัจจัยการผลิตที่ได้รับลดลงหรือเสียหาย อาทิ สภาพแวดล้อมในพื้นที่ การเก็บรักษา การเตรียมการ ก่อนนำปัจจัยที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ และวิธีการเลี้ยงหรือเพาะปลูกของแต่ละบุคคล (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 การตรงกับความต้องการ ความเพียงพอ และคุณภาพของปัจจัยการผลิต

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ตรงกับความต้องการ		ความเพียงพอ		คุณภาพ	
	ตรง	ไม่ตรง	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	มีคุณภาพ	ไม่มีคุณภาพ
1) พันธุ์ข้าว	95.18	4.82	57.83	42.17	92.99	7.01
2) พันธุ์สัตว์น้ำ	96.80	3.20	88.80	11.20	88.80	11.20
3) พันธุ์สัตว์	98.33	1.67	53.33	46.67	98.33	1.67
4) อาหารสัตว์	93.75	6.25	50.00	50.00	100.00	-
5) สารปรับปรุงบำรุงดิน	97.37	2.63	76.32	23.68	100.00	-
6) เงินอุดหนุน	96.20	3.80	74.52	25.48	100.00	-
ภาพรวม	**96.41**	**3.59**	**70.04**	**29.96**	**97.45**	**2.55**

ที่มา: จากการสำรวจ

3) พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์

ประเทศไทย ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี พบว่า ในช่วง 4 ปี ของแผนปฏิบัติการฯ หลังการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่เกษตรอินทรีย์ มีอัตราการขยายตัวของพื้นที่เกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 43.83 ต่อปี แต่พื้นที่เกษตรอินทรีย์ในภาพรวมยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่กำหนดไว้ โดยมีหลายปัจจัยทั้งจากตัวเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนผู้บริโภคที่ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาดเกษตรอินทรีย์ในวงจำกัด จึงมีปัญหาในการผลักดันให้พื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมหันกลับไปทำเกษตรที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ต่าง ๆ เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรทั่วไปอยู่ในเกณฑ์สูง ยังขาดการบูรณาการข้อมูลเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์

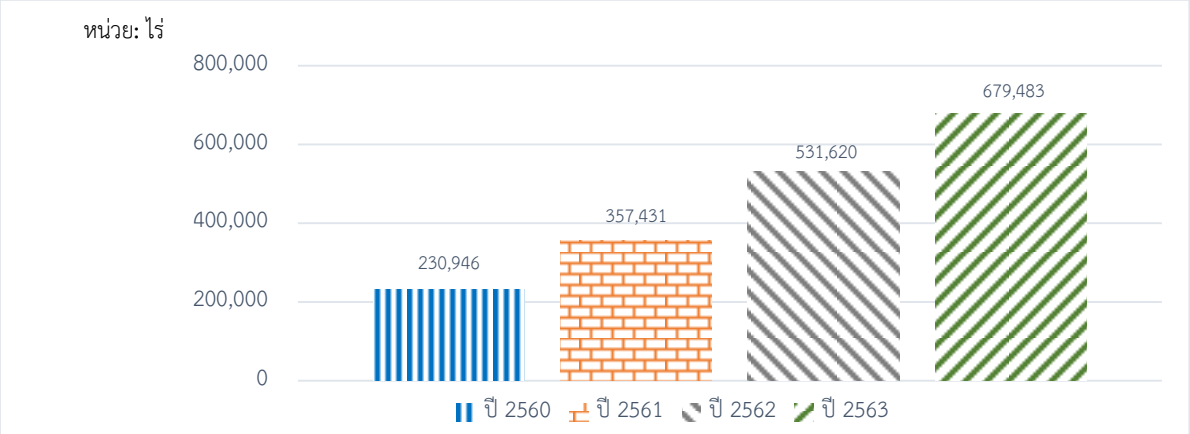

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

ภาพที่ 4.2 พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563

4.3.3 ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาตลาด การบริการ และมาตรฐานอินทรีย์

1) การพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 กำหนดแผนการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร พัฒนาและส่งเสริมช่องทางการตลาด ส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดงานมหกรรมเกษตรอินทรีย์

ผลการดำเนินงานในช่วงปี 2560 – 2563 ในด้านพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ มีการจัดทำพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติมอบหมายให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจัดประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร กรมการค้าต่างประเทศ กรมวิชาการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ โดยมีมติเห็นชอบให้จัดทำรหัสสถิติต่อท้ายพิกัดศุลกากร ระยะที่ 1 สำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มอีก 5 ชนิด (นอกเหนือจากข้าว) ได้แก่ ใบชาเขียว มะพร้าวอ่อน กะทิสำเร็จรูป มังคุด และทุเรียน ตามประกาศกรมศุลกากร ที่ 45/2561 เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมรหัสสถิติสินค้าลงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2561 ซึ่งหลังการบังคับใช้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ติดตามสถิติการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้ง 5 ชนิด ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนกันยายน 2561 พบว่า ปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ 5 ชนิด ช่วง 7 เดือน รวมทั้งสิ้น 720 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.08 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของสินค้า 5 ชนิด และมีอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกสินค้าอินทรีย์เฉลี่ยในช่วง 7 เดือนอยู่ที่ร้อยละ 30.53 โดยมีมูลค่าการส่งออก สินค้าเกษตรอินทรีย์ 5 ชนิด รวมทั้งสิ้น 76 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.16 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของสินค้าทั้ง 5 ชนิด อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยร้อยละ 105.15 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

นอกจากนี้ ได้มีการประชุมสัมมนาประเมินสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่และพัฒนาระบบตลาดแฟร์เทรด 2 ครั้ง พัฒนาตลาดสีเขียวเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร 62 แห่ง และยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่ความยั่งยืน เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นด้านการกระจายสินค้าเกษตรคุณภาพให้กับเกษตรกรผู้ปลูกสินค้าเกษตรอินทรีย์คุณภาพ โดยองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) ได้เปิด “ตลาดเกษตรอินทรีย์” Organic Market ให้เป็นตลาดสำหรับเกษตรกรจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์คุณภาพปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์คุณภาพ โดยดำเนินการจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่งในประเทศและต่างประเทศ

2) การผลักดันมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ของไทยเป็นที่ยอมรับและผู้บริโภคมีความเชื่อมั่น สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการแบบ One Stop Service เพื่อให้บริการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาและเพิ่มหน่วยตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ผลักดันมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และระบบตรวจสอบรับรองมาตรฐานของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ส่งเสริมการใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในการพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาค

ส่วนเข้าใจเกี่ยวกับ PGS ผลักดันให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่รับรองโดยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นที่ยอมรับในวงกว้างมากขึ้น

สำหรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย มีสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) หรือ National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards (ACFS) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้จัดทำขึ้น และใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1 : การผลิต แปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผล และผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์เกษตรอินทรีย์ ซึ่งปรับปรุงจากฉบับปี พ.ศ. 2546 โดยมีตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ประเทศไทย หรือ Organic Thailand เป็นตรารับรอง ส่วนในระดับสากลจะมีระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขั้นพื้นฐาน IFOAM เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นโดยสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements: IFOAM) เพื่อรับรองแก่หน่วยงานตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับประเทศไทย สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ได้รับการรับรองระบบงานเกษตรอินทรีย์จาก IFOAM แล้ว ซึ่งในการยกระดับมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ มีการผลักดันให้ตราสัญลักษณ์เกษตรอินทรีย์ของไทย (Organic Thailand) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดขึ้น ให้เป็นที่ยอมรับและผู้บริโภคมีความเชื่อมั่น และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการแบบ One Stop Service เพื่อให้บริการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดินมีการส่งเสริมการใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในการพัฒนาเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ให้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยเพื่ออนาคตจะสามารถพัฒนาไปเพื่อให้ได้การรับรองในระดับที่สูงขึ้น โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พัฒนาต่อยอดศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS และพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยการสนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุทางการเกษตรในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เช่น ถังหมัก กากน้ำตาล วัตถุดิบ สารเร่งจุลินทรีย์ พด. ปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ และพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ต่อยอดสู่ PGS) ตั้งแต่ปี 2560 – 2563 รวม 40,348.03 ไร่

ผลการดำเนินงานในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สามารถดำเนินการตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์ 150 ราย ตรวจรับรองพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ 550 ไร่ ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand ในเกษตรกรผู้ผลิตข้าว 15,168 ราย 713 กลุ่ม พื้นที่ 155,472 ไร่ รวมทั้งตรวจรับรองสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน 431 สาขา ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ 17,500 แปลง และตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ 2,739 ฟาร์ม พื้นที่ 16,031 ไร่ (ตารางที่ 4.15 และตารางผนวกที่ 3.8)

ตารางที่ 4.15 ผลการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 - 2563

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	
		จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1) ตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์	ราย	210	150	71.43
2) ตรวจรับรองพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์	ไร่	480	550	114.68
3) ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand	ราย	18,732	15,168	80.97
	กลุ่ม	872	713	81.78
	ไร่	193,462	155,472	80.36
4) ตรวจรับรองสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน	สาขา	250	431	172.40
5) ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์	แปลง	12,847	17,500	136.22
6) ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์	ฟาร์ม	900	2,739	304.33
	ไร่	4,500	16,031	356.25

ที่มา: จากการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ณ 30 กันยายน 2563

3) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

การประชาสัมพันธ์หรือการสื่อสารสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานและสินค้าเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภค มีการดำเนินการมากกว่า 3 ช่องทาง โดยหน่วยงานที่ดำเนินการหลัก ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ด้วยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ ผ่านการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

3.1) สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นผับ หนังสือคู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส คู่มือการผลิตข้าวอินทรีย์ และคู่มือการผลิตพืชอินทรีย์

3.2) วีดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์

3.3) จัดนิทรรศการและงานมหกรรมเกษตรอินทรีย์

3.4) การใช้สื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร และรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น Website Facebook และ กลุ่ม Line เป็นต้น

นอกจากนี้ มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการสร้าง Electronics Platform เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิต ผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดงานนิทรรศการ การสาธิต และการออกร้าน 9 เรื่อง การจัดงานประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หม่อนไหมอินทรีย์ จัดนิทรรศการ การสาธิต และออกร้าน จำหน่ายหม่อนไหมอินทรีย์ในต่างประเทศ 2 แห่ง และสร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 41 ครั้ง

ทั้งนี้ จากการสำรวจเรื่องการรับข้อมูลข้าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภค ร้อยละ 77.00 ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ จำแนกตามช่องทางจากโทรทัศน์ ร้อยละ 58.92 รองลงมา เป็นสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line Youtube ร้อยละ 35.14 และช่องทางหนังสือ/วารสาร ร้อยละ 32.97 และจากวิทยุ ร้อยละ 17.84 ในส่วนของผู้บริโภค ร้อยละ 7.50 ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ และผู้บริโภค ร้อยละ 15.50 ไม่แน่ใจ เนื่องจากไม่สนใจศึกษารายละเอียดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1) ได้รับ*	**77.00**
1.1) โทรทัศน์	*58.92*
1.2) วิทยุ	*17.84*
1.3) หนังสือพิมพ์	*10.81*
1.4) หนังสือ/วารสาร	*32.97*
1.5) สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line Youtube	*35.14*
1.6) แผ่นพับ/สิ่งพิมพ์	*11.89*
1.7) อื่น ๆ เช่น งานนิทรรศการ งานแสดงสินค้า	*15.68*
2) ไม่เคย	**7.50**
3) ไม่แน่ใจ	**15.50**

หมายเหตุ: * เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4. ผลลัพธ์

จากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ และโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน รวมทั้งผู้บริโภคได้รับผลในด้านต่าง ๆ เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนฯ ดังนี้

4.4.1 การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตของโครงการ

1) การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรผ่านโครงการ/กิจกรรม ได้แก่ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตพืชอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ประมงอินทรีย์ และการตรวจรับรองมาตรฐาน พบว่า ในภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 61.73 มีความรู้ความเข้าใจด้านเกษตรอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน และการผลิตพืชอินทรีย์มาก่อนแล้ว ร้อยละ 77.27 และร้อยละ 73.73 ตามลำดับ ทั้งนี้ ภายหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 97.65 มีความรู้ความเข้าใจด้านเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น และร้อยละ 2.35 ความรู้เท่าเดิม เนื่องจากเกษตรกรที่เข้ารับการส่งเสริมได้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อยู่ก่อนแล้ว

สำหรับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 82.87 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมดตามขั้นตอนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ร่วมกับปัจจัยการผลิตที่ได้รับ เกษตรกรร้อยละ 14.79 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์บางส่วน โดยเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรมการเกษตรของตนเอง และร้อยละ 2.34 ยังไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรบางรายพึ่งเริ่มดำเนินการและพื้นที่ไม่เหมาะสมในการทำกิจกรรม เช่น ไม่มีแหล่งน้ำของตนเอง และยังไม่มีเงินทุนในการเตรียมพื้นที่ โดยความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่มีการนำไปใช้มากที่สุด ได้แก่ การผลิตพืชอินทรีย์ รองลงมาเป็นเรื่องการผลิตตามขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐาน และการปรับปรุงบำรุงดิน (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์และการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ก่อนเข้าร่วมโครงการ		หลังเข้าร่วมโครงการ		การนำไปใช้ประโยชน์		
	ไม่มีความรู้	มีความรู้	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น	ไม่ได้ใช้	ใช้บางส่วน	ใช้ทั้งหมด
1) การปรับปรุงบำรุงดิน	22.73	77.27	3.54	96.46	3.52	14.36	82.12
2) การผลิตพืชอินทรีย์	26.27	73.73	1.88	98.12	1.34	10.43	88.23
3) ปศุสัตว์อินทรีย์	53.00	47.00	4.04	95.96	7.00	22.00	71.00
4) ประมงอินทรีย์	44.08	55.92	2.63	97.37	2.63	21.71	75.66
5) การตรวจรับรองมาตรฐาน	59.49	40.51	1.03	98.97	0.77	14.87	84.36
ภาพรวม	**38.27**	**61.73**	**2.35**	**97.65**	**2.34**	**14.79**	**82.87**

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการฯ ที่กำหนดผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี จากผลการสำรวจ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทั้ง 3 ปี มีเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมดและนำไปใช้ประโยชน์แล้วบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 97.66 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

2) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงาน จากการประเมินผล พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 75.05 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ ปัจจัยการผลิตที่มีการสนับสนุนให้แก่เกษตรกรตามโครงการ ได้แก่ (1) เงินอุดหนุนการผลิตให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ได้รับเงินอุดหนุนแล้ว ร้อยละ 95.80 (2) พันธุ์สัตว์น้ำให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ทำประมงอินทรีย์ ได้รับพันธุ์สัตว์น้ำแล้ว ร้อยละ 100.00 และ (3) พันธุ์สัตว์ให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ ร้อยละ 90.54 ได้รับพันธุ์สัตว์แล้ว ในส่วนของการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านอื่น ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับ ร้อยละ 83.70 คือ สารปรับปรุงบำรุงดิน จากกรมพัฒนาที่ดิน

สำหรับการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิตร้อยละ 98.57 นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด และร้อยละ 1.43 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน ทั้งนี้เกษตรกรจะนำปัจจัยการผลิตไปใช้ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และกิจกรรมของโครงการ โดยในส่วนที่มีการใช้บางส่วน คือ อาหารสัตว์ และสารปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากไม่ได้นำไปใช้ในคราวเดียว หรือบางส่วนมีการแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน สำหรับเงินอุดหนุนนอกจากการนำมาใช้เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ในการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ และการซื้อปัจจัยการผลิต บางส่วนยังนำไปใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและชำระหนี้ด้วย (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 การได้รับปัจจัยการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	การได้รับปัจจัยการผลิต		การนำไปใช้ประโยชน์		
	ไม่ได้รับ	ได้รับ	ไม่ได้ใช้	ใช้บางส่วน	ใช้ทั้งหมด
1) พันธุ์ข้าว	57.28	42.72	-	-	100.00
2) พันธุ์สัตว์น้ำ	-	100.00	-	-	100.00
3) พันธุ์สัตว์	9.46	90.54	-	-	100.00
4) อาหารสัตว์	64.86	35.14	-	3.85	96.15
5) สารปรับปรุงบำรุงดิน	16.30	83.70	-	3.24	96.76
6) เงินอุดหนุน	4.20	95.80	-	1.04	98.96
ภาพรวม	**24.95**	**75.05**	**-**	**1.43**	**98.57**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.2 การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

แนวทางการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับต่าง ๆ ในประเทศ โดยสรุปประกอบด้วย

1) ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีมาตรฐานและระบบการรับรอง ได้แก่

1.1) การรับรองโดยบุคคลที่สาม (Third party certification) มาตรฐานที่ใช้ในการรับรอง ได้แก่ มาตรฐานประเทศไทย (มกษ.9000) มาตรฐานระหว่างประเทศ/ภูมิภาค (Codex, IFOAM, ASEAN, EU) มาตรฐานประเทศต่าง ๆ (สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แคนาดา) และมาตรฐานอื่นที่มีการประกาศเพื่อใช้ตรวจรับรอง และระบบของหน่วยรับรอง เช่น ISO/IEC 17065

1.2) การรับรองโดยบุคคลที่สอง (Second party certification) ซึ่งที่มีการดำเนินการในปัจจุบัน เช่น การรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System) หรือ PGS โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการรับรองอาจเป็นมาตรฐานประเทศ มาตรฐานสากล หรือหลักเกณฑ์ซึ่งแต่ละกลุ่มกำหนดขึ้นเอง

2) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือการจัดทำร่างมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์กลาง สำหรับ PGS โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ เพื่อให้เกิดการยอมรับของทุกฝ่าย สามารถใช้เป็นมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์กลางในการรับรองแบบ PGS ได้ โดยในเบื้องต้นได้เห็นชอบร่วมกันว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น อย่างน้อยต้องมีการจัดทำและดำเนินการบนหลักการของการมีส่วนร่วม มีระบบการตรวจสอบ รับรอง และการควบคุมภายใน

นอกจากนี้ ยังมีการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานระดับต่าง ๆ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศหรือสากล เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ EU USDA IFOAM และ JAS ซึ่งสินค้าที่ได้รับมาตรฐานดังกล่าวเน้นตลาดต่างประเทศ

2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000) Organic Thailand ที่เน้นตลาดในประเทศ

3) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของชุมชน คือ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่กำหนดขึ้นเองโดยชุมชนและให้การรับรองกันเองโดยชุมชน เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถียโสธร มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีไทย (Earth safe) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS เป็นต้น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของชุมชน เน้นขายในตลาดในพื้นที่ชุมชนเป็นหลัก เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม

1) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล

- มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements: IFOAM)
- มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU)
- มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (National Organic Program: NOP)
- มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ญี่ปุ่น (Japanese Agricultural Standard Organic JAS mark)

2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทย

- มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ – มกอช. (Organic Thailand)
- มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) Organic Agriculture Certification Thailand (ACT)

3) ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

- ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เครือข่ายของเลมอนฟาร์ม (Lemon Farm ORGANIC-PGS: LF-PGS)
- ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เครือข่ายของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย (Thai Organic Agriculture Foundation: TOAF)

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างตราสัญลักษณ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีใช้ในประเทศไทย

ทั้งนี้ จากการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ช่วงปี 2560 – 2562 ได้มีการรวบรวมข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ ได้แก่ 1) มาตรฐานประเทศไทย มกษ. 9000 จากหน่วยรับรองในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2) มาตรฐานต่างประเทศ เช่น IFOAM NOP EU จากแหล่งข้อมูลที่หน่วยรับรองเผยแพร่ และ 3) ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) จากกรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบว่า ปี 2562 มีเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐาน 44,418 ราย และ 119 กลุ่ม มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 531,620.67 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 357,431.25 ไร่ ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.73 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกข้าว ขณะที่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ในปี 2562 มีจำนวน 44,418 ราย เพิ่มขึ้นจาก 15,974 ราย ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 178.06 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 จำนวนเกษตรกรและพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปี 2560 – 2562

หน่วยงาน	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		อัตราเพิ่มของพื้นที่ ปี 2561-2562 (ร้อยละ)
	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	
1) หน่วยงานของรัฐบาล[1/]	**8,001**	**82,791.69**	**13,221**	**139,853.80**	**41,512**	**343,061.92**	**145.30**
. กรมประมง	38	2,130.04	44	782.14	223	2,864.35	266.22
. กรมปศุสัตว์	152	-	197	6,366.97	222	6,641.47	2.01
. สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)	1,615	8,348.01	424	3,650.00	5,679	25,965.02	611.37
. กรมวิชาการเกษตร	1,194	13,197.36	4,880	54,330.93	6,432	61,701.39	13.57
. กรมการข้าว	4,838	57,855.02	7,461	73,423.90	28,444	241,535.00	228.96
. กรมหม่อนไหม	-	-	51	38.60	79	107.30	177.98
. กรมพัฒนาที่ดิน	164	1,261.26	164	1,261.26	433	4,247.39	236.76
2) หน่วยงานของเอกชน[2/]	**2,753 ราย 142 กลุ่ม**	**148,154.68**	**2,753 ราย 408 กลุ่ม**	**217,577.45**	**2,906 ราย 119 กลุ่ม**	**188,558.75**	**-13.34**
. สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)	142 กลุ่ม	74,470.87	408 กลุ่ม	143,893.64	119 กลุ่ม	108,235.90	-24.78
. วังขนาย	499	12,313.43	499	12,313.43	652	18,952.47	53.92
. มาตรฐานเอกชนอื่นๆ	2,254	61,370.38	2,254	61,370.38	2,254	61,370.38	0.00
3) รวมทุกหน่วยงาน	**10,754 ราย 142 กลุ่ม**	**230,946.00**	**15,974 ราย 408 กลุ่ม**	**357,431.25**	**44,418 ราย 119 กลุ่ม**	**531,620.67**	**48.73**

หมายเหตุ: [1/] พื้นที่ของหน่วยงานของรัฐบาลได้รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยและมูลนิธิสายใยแผ่นดิน

[2/] พื้นที่ของเอกชนได้รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานต่างประเทศ อาทิ IFOAM USDA EU

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

สำหรับการรับรู้และการยอมรับมาตรฐานเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และผู้บริโภค ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. มาตรฐานประเทศไทย (Organic Thailand) มาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ (DLD Organic Thailand) การรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) มาตรฐานระหว่างประเทศ/ภูมิภาค เช่น IFOAM , EU มาตรฐานประเทศต่าง ๆ เช่น NOP-USDA: สหรัฐอเมริกา , JAS-MAFF: ญี่ปุ่น พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรที่ร้อยละ 88.62 และผู้บริโภคร้อยละ 81.00 รู้จักมาตรฐานต่าง ๆ อย่างน้อย 1 มาตรฐาน ทั้งนี้ เมื่อจำแนกตามมาตรฐานต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรที่รู้จักมาตรฐานต่าง ๆ ร้อยละ 95.41 รู้จักมาตรฐาน GAP รองลงมารู้จักมาตรฐาน Organic Thailand ร้อยละ 66.42 และ มกท. ร้อยละ 32.29 ในส่วนของผู้บริโภคร้อยละ 82.72 รู้จักมาตรฐาน GAP รองลงมา มาตรฐาน Organic Thailand ร้อยละ 75.31 และการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ร้อยละ 33.95 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 การรับรู้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ/สากล

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร		ผู้บริโภค	
	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รู้จัก	ไม่รู้จัก
การรู้จักตรามาตรฐานเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์	**88.62**	**11.38**	**81.00**	**19.00**
1) GAP	95.41	4.59	82.72	17.28
2) Organic Thailand	66.42	33.58	75.31	24.69
3) มกท.	32.29	67.71	29.01	70.99
4) ปศุสัตว์อินทรีย์	11.93	88.07	24.07	75.93
5) PGS	20.73	79.27	33.95	66.05
6) IFOAM	15.41	84.59	25.31	74.69
7) EU	8.07	91.93	14.81	85.19
8) USDA	6.97	93.03	14.81	85.19
9) JAS	2.94	97.06	6.79	93.21

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

ความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย Organic Thailand ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และผู้บริโภค พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.88 และผู้บริโภคเชื่อมั่นต่อมาตรฐานในระดับมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.16 (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 ความเชื่อมั่นต่อมาตรฐาน Organic Thailand

รายการ	ระดับความเชื่อมั่น (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5)	แปลผล
	ไม่เชื่อมั่น	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1) เกษตรกร	-	-	1.79	8.33	89.88	4.88	มากที่สุด
2) ผู้บริโภค	0.60	2.38	13.10	48.21	35.71	4.16	มาก
เฉลี่ย	**0.15**	**0.58**	**4.56**	**18.12**	**76.59**	**4.70**	**มากที่สุด**

ที่มา: จากการสำรวจ

ในส่วนของการขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีการยื่นขอการรับรอง ร้อยละ 62.76 โดยในจำนวนเกษตรกรที่ยื่นขอรับรองรูปแบบการผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 75.39 เป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และร้อยละ 24.61 เป็นการผลิตแบบลดการใช้สารเคมี ทั้งนี้ มาตรฐานที่ขอตรวจรับรอง ร้อยละ 55.44 เป็นมาตรฐาน มกษ. Organic Thailand และร้อยละ 41.96 เป็นมาตรฐาน GAP ส่วนที่เหลือเป็นมาตรฐานอื่น ๆ ซึ่งได้รับการตรวจรับรอง ร้อยละ 96.11 และเกษตรกรได้รับการรับรอง ร้อยละ 80.57 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.57 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนที่เหลือไม่ได้รับการรับรองหรือยังไม่ทราบผลการตรวจรับรอง (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 การขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าประเภทต่างๆ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ข้าวอินทรีย์		ประมงอินทรีย์		ปศุสัตว์อินทรีย์		ภาพรวม	
1) การขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร	100.00		100.00		100.00		100.00	
1.1) ยื่นขอการรับรอง	74.57		44.44		33.33		62.76	
1.2) ไม่ได้ยื่นขอการรับรอง	25.43		55.56		66.67		37.24	
2) รูปแบบการผลิตทางการเกษตร	**74.57**	***100.00***	**44.44**	***100.00***	**33.33**	***100.00***	**62.76**	***100.00***
2.1) ลดการใช้สารเคมี	17.53	*23.51*	11.90	*26.78*	10.71	*32.14*	15.45	*24.61*
2.2) เกษตรอินทรีย์	57.04	*76.49*	32.54	*73.22*	22.62	*67.86*	47.31	*75.39*
3) มาตรฐานที่ขอตรวจรับรอง	**74.57**	***100.00***	**44.44**	***100.00***	**33.33**	***100.00***	**62.76**	***100.00***
3.1) GAP	30.86	*41.39*	22.22	*50.00*	10.71	*32.14*	26.33	*41.96*
3.2) มกท.	1.00	*1.33*	-	-	-	-	0.65	*1.04*
3.3) Organic Thailand	41.73	*55.96*	20.64	*46.43*	22.62	*67.86*	34.79	*55.44*
3.4) PGS	0.49	*0.66*	-	-	-	-	0.33	*0.52*
3.5) IFOAM	-	-	1.58	*3.57*	-	-	0.33	*0.52*
3.4) USDA	0.49	*0.66*	-	-	-	-	0.33	*0.52*
4) การได้รับการตรวจรับรอง	**74.57**	***100.00***	**44.44**	***100.00***	**33.33**	***100.00***	**62.76**	***100.00***
4.1) ได้รับการตรวจ	70.86	*95.03*	44.44	*100.00*	33.33	*100.00*	60.32	*96.11*
4.2) ไม่ได้รับการตรวจ	3.71	*4.97*	-	-	-	-	2.44	*3.89*
5) การได้รับการรับรอง	**74.57**	***100.00***	**44.44**	***100.00***	**33.33**	***100.00***	**62.76**	***100.00***
5.1) ได้รับรอง	56.04	*75.16*	44.44	*100.00*	33.33	*100.00*	50.57	*80.57*
5.2) ไม่ได้รับรอง	18.53	*24.84*	-	-	-	-	12.19	*19.43*

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.3 ผลตอบแทนจากสินค้าอินทรีย์

1) การผลิตข้าวอินทรีย์

การผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรมีการปลูกในหลายชนิดพันธุ์ อาทิ พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 พันธุ์ กข 6 พันธุ์สันป่าตอง 1 เป็นต้น โดยการศึกษาค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลตอบแทนจากการผลิตในเบื้องต้น เป็นการพิจารณาการผลิตในปีเพาะปลูก 2563/64 เฉพาะการปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูก ทั้งนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่ปี 2561 2562 และ 2563 รายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.23)

1.1) ค่าใช้จ่าย

(1) ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว แปลงของเกษตรกรที่ทำมาตั้งแต่ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 377.50 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 472.88 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 433.03 บาทต่อไร่ โดยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายกว่าร้อยละ 60 เป็นมูลค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรเก็บไว้เพื่อเป็นพันธุ์ข้าวจากการเพาะปลูกเมื่อฤดูการผลิตที่ผ่านมา

(2) ค่าปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรที่ทำมาตั้งแต่ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 236.54 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 243.71 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 261.32 บาทต่อไร่ โดยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายกว่าร้อยละ 40 เป็นการประเมินมูลค่าจากปริมาณปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์ที่เกษตรกรจัดทำเองจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหรือมูลสัตว์ที่เลี้ยงไว้นำมาใช้ประโยชน์

(3) ค่าแรงงาน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้จะดำเนินการเองเป็นหลัก ยกเว้นในบางกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากหรือเครื่องจักรกลทางการเกษตร เช่น การไถเตรียมพื้นที่ การปลูก การใส่ปุ๋ย และการเก็บเกี่ยว โดยเกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายแรงงานเฉลี่ย 1,635.78 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 1,484.47 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 1,521.30 บาทต่อไร่

(4) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟฟ้า ส่วนใหญ่เป็นการใช้งานเกี่ยวกับการสูบน้ำเข้าพื้นที่แปลงนาของเกษตรกร โดยเกษตรกร ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 100.65 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 88.87 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 87.43 บาทต่อไร่

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งหมด จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 2,369.70 บาทต่อไร่ แบ่งเป็น ที่เป็นเงินสด ร้อยละ 64.09 และประเมินจากสิ่งที่เกษตรกรดำเนินการเองที่ไม่เป็นเงินสด ร้อยละ 35.91 เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 2,313.22 บาทต่อไร่ แบ่งเป็น เงินสด ร้อยละ 67.08 และประเมินที่ดำเนินการเอง ร้อยละ 32.92 และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 2,321.43 บาทต่อไร่ แบ่งเป็น เงินสด ร้อยละ 72.43 และประเมินที่เกษตรกรดำเนินการเอง ร้อยละ 27.57

ตารางที่ 4.23 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ ปีเพาะปลูก 2563/64

หน่วย: บาทต่อไร่

รายการ	การผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตกรที่เข้าร่วมโครงการ								
	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563		
	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม
1.ค่าใช้จ่าย	**1,518.75**	**850.95**	**2,369.70**	**1,551.81**	**761.41**	**2,313.22**	**1,681.35**	**640.08**	**2,321.43**
1.1 ค่าแรงงาน	1,207.62	428.16	1,635.78	1,204.24	280.23	1,484.47	1,284.42	236.88	1,521.30
1) เตรียมดิน	401.37	122.52	523.89	433.62	39.25	472.87	451.81	81.07	532.88
2) ปลูก	237.79	60.83	298.62	131.41	63.72	195.13	119.82	38.29	158.11
3) ดูแลรักษา	103.75	98.93	202.68	88.08	93.98	182.06	122.01	85.83	207.84
4) เก็บเกี่ยว	464.71	145.88	610.59	551.13	83.28	634.41	590.78	31.69	622.47
1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์	311.13	422.79	733.92	347.57	481.18	828.75	396.93	403.20	800.13
1) ค่าเมล็ดพันธุ์	69.76	307.74	377.50	102.20	370.68	472.88	169.30	263.73	433.03
2) ค่าปุ๋ยอินทรีย์และอื่นๆ	132.56	103.98	236.54	145.94	97.77	243.71	131.06	130.26	261.32
3) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	100.65	-	100.65	88.87	-	88.87	87.43	-	87.43
4) วัสดุสิ้นเปลืองและค่าใช้จ่ายอื่นๆ	8.16	4.20	12.36	10.56	4.77	15.33	9.14	4.22	13.36
5) ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	-	6.87	6.87	-	7.96	7.96	-	4.99	4.99
2. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		**406.52**			**301.10**			**353.05**	
3. ราคาผลผลิตที่ขายได้ (บาท/กก.)		**12.64**			**12.93**			**11.58**	
4. รายได้ต่อไร่		**5,138.41**			**3,893.22**			**4,088.32**	
5. รายได้สุทธิต่อไร่	**3,619.66**		**2,768.71**	**2,341.41**		**1,580.00**	**2,406.97**		**1,766.89**
6. ค่าใช้จ่ายต่อตัน	**3,735.98**	**2,093.25**	**5,829.23**	**5,153.80**	**2,528.76**	**7,682.56**	**4,762.36**	**1,813.00**	**6,575.36**
7. รายได้สุทธิต่อตัน	**8,904.02**		**6,810.77**	**7,776.20**		**5,247.44**	**6,817.64**		**5,004.64**
8. พื้นที่เพาะปลูกข้าวอินทรีย์เฉลี่ย (ไร่)		**11.91**			**12.12**			**8.76**	

ที่มา: จากการสำรวจ

1.2) ผลผลิตและรายได้ แปลงเกษตรกรปี 2561 มีผลผลิตเฉลี่ย 406.52 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาผลผลิตข้าวเปลือกพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 12.64 บาทต่อกิโลกรัม แปลงเกษตรกร ปี 2562 มีผลผลิต เฉลี่ย 301.10 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาผลผลิต 12.93 บาทต่อกิโลกรัม และแปลงเกษตรกร ปี 2563 มีผลผลิตเฉลี่ย 353.05 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาผลผลิต 11.58 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าค่าเฉลี่ยราคาผลผลิตข้าวเปลือกพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ปี 2563 ที่มีราคา 10.71 บาทต่อกิโลกรัม โดยเกษตรกร ปี 2561 สูงกว่าร้อยละ 17.91 ในส่วนของผลผลิตเห็นว่า แปลงปี 2561 ที่มีการผลิตในรูปแบบอินทรีย์มาอย่างต่อเนื่อง 3 ปี มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ สูงกว่าแปลงของเกษตรกร ที่พึ่งเข้าร่วมเมื่อมี 2562 และ ปี 2563 เนื่องจากการปรับปรุงบำรุงดินเริ่มมีความเสถียร ต่างจากแปลงที่เข้าร่วมใหม่การปรับเปลี่ยนการผลิต การหยุดใช้สารเคมีต่าง ๆ ซึ่งต้องให้ดินได้รับการฟื้นฟูในระยะเวลาหนึ่ง

ทั้งนี้ รายได้หรือมูลค่าของผลผลิตของเกษตรกรจากราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับ เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้ 5,138.41 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีรายได้ 3,893.22 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีรายได้ 4,088.32 บาทต่อไร่ ในส่วนของรายได้สุทธิของเกษตรกรหลังหักค่าใช้จ่ายในภาพรวม เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้สุทธิ เท่ากับ 2,768.71 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 เท่ากับ 1,580.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 เท่ากับ 1,766.89 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกร ปี 2561 มีรายได้ต่อไร่สูงกว่า เมื่อเทียบกับเกษตรกร ปี 2562 และ 2563 หรือสะท้อนได้ว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

สำหรับการกระจายผลผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ปี 2561 นำผลผลิตไปจำหน่ายร้อยละ 49.37 และรอจำหน่ายร้อยละ 9.37 ในภาพรวมเป็นการนำผลผลิตจำหน่ายร้อยละ 58.74 และนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 25.28 เก็บไว้รอบริโภคร้อยละ 7.40 และเก็บไว้ทำพันธุ์ร้อยละ 7.17 ส่วนที่เหลือแจกจ่ายร้อยละ 1.41 ในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วม ปี 2562 นำผลผลิตไปจำหน่ายแล้วร้อยละ 29.08 รอจำหน่ายร้อยละ 23.25 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 18.88 เก็บไว้รอบริโภคร้อยละ 15.21 และแจกจ่ายร้อยละ 6.92 ส่วนที่เหลือเก็บไว้ทำพันธุ์ร้อยละ 6.66 สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วม ปี 2563 นำผลผลิตไปรอจำหน่ายร้อยละ 28.70 จำหน่ายแล้วร้อยละ 27.01 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 18.73 เก็บไว้รอบริโภคร้อยละ 10.64 และเก็บไว้ทำพันธุ์ร้อยละ 9.32 ส่วนที่เหลือแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 5.60 (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 สัดส่วนการกระจายผลผลิตข้าวอินทรีย์ ปีเพาะปลูก 2563/64

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	การกระจายผลผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตกรที่เข้าร่วมโครงการ		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1) จำหน่าย	49.37	29.08	27.01
2) บริโภคในครัวเรือน	25.28	18.88	18.73
3) แจกจ่ายเพื่อนบ้าน	1.41	6.92	5.60
4) รอจำหน่าย	9.37	23.25	28.70
5) รอบริโภค	7.40	15.21	10.64
6) เก็บไว้ทำพันธุ์	7.17	6.66	9.32
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การผลิตปลานิลอินทรีย์

การผลิตปลาอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเกษตรกรที่มีการผลิตข้าวอินทรีย์ควบคู่ไปด้วย โดยการศึกษาค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลตอบแทนในเบื้องต้นพิจารณาจากการผลิตใน ปี 2563 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 ดังนี้ (ตารางที่ 4.25)

2.1) ค่าใช้จ่าย

(1) ค่าพันธุ์ปลา เกษตรกร ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,998.56 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 1,310.77 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 2,026.89 บาทต่อไร่

(2) ค่าอาหาร เกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,993.36 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 3,105.42 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 2,355.40 บาทต่อไร่ โดยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 40 เป็นส่วนที่เกษตรกรดำเนินการเอง เช่น การหมักฟางข้าวริมบ่อเลี้ยง หรือการนำเศษพืชผักมาให้เป็นอาหารปลา เป็นต้น

(3) ค่าแรงงาน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินการเองเป็นหลัก เช่น ค่าเตรียมบ่อ ค่าดูแล ส่วนค่าใช้จ่ายในการจับปลามีการจ้างแรงงานร่วมด้วย โดยเกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายแรงงานเฉลี่ย 4,860.99 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 7,363.73 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 7,020.91 บาทต่อไร่

(4) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟฟ้า ส่วนใหญ่ใช้เกี่ยวกับการสูบน้ำเข้าและออกบ่อเลี้ยง และไฟส่องสว่างในการล่อแมลงบริเวณบ่อปลา โดยเกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 563.17 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 504.00 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 398.40 บาทต่อไร่

(5) ค่าวัสดุสิ้นเปลืองและอื่น ๆ เกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 197.83 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 140.15 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 734.13 บาทต่อไร่

เมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งหมด จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 10,613.91 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 12,424.07 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 12,535.73 บาทต่อไร่

2.2) ผลผลิตและรายได้จากการจับปลา เกษตรกร ปี 2561 มีผลผลิต 748.11 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดปลาเฉลี่ยตัวละ 460 กรัม ราคาเฉลี่ย 61.44 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรปี 2562 มีผลผลิต เฉลี่ย 521.54 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดปลาเฉลี่ยตัวละ 340 กรัม ราคาผลผลิต 60.15 บาทต่อกิโลกรัม และเกษตรกรปี 2563 มีผลผลิตเฉลี่ย 487.02 กิโลกรัมต่อไร่ ขนาดปลาเฉลี่ยตัวละ 220 กรัม ราคาผลผลิต 56.87 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าค่าเฉลี่ยราคาปลานิลขนาด 1 – 2 ตัวต่อกิโลกรัม ปี 2563 ที่มีราคา 58.65 บาทต่อกิโลกัรม โดยเกษตรกร ปี 2561 สูงกว่าร้อยละ 4.75

ทั้งนี้ รายได้หรือมูลค่าของผลผลิตของเกษตรกรจากราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับ เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้ 45,963.88 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 มีรายได้ 31,370.63 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 มีรายได้ 27,696.83 บาทต่อไร่ ในส่วนของรายได้สุทธิของเกษตรกรหลังหักค่าใช้จ่ายในภาพรวม เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้สุทธิ เท่ากับ 35,349.97 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 เท่ากับ 18,946.56 บาทต่อไร่ และเกษตรกร ปี 2563 เท่ากับ 15,161.10 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกร ปี 2561 มีรายได้ต่อไร่สูงกว่า เมื่อเทียบกับเกษตรกร ปี 2562 และ 2563 หรือสะท้อนได้ว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.25 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตปลานิลอินทรีย์ ปี 2563

หน่วย: บาทต่อไร่

รายการ	การผลิตปลานิลอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ								
	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563		
	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม
1.ค่าใช้จ่าย	**6,514.97**	**4,098.94**	**10,613.91**	**7,775.60**	**4,648.47**	**12,424.07**	**8,928.81**	**3,606.92**	**12,535.73**
1.1 ค่าแรงงาน	2,594.64	2,266.35	4,860.99	4,396.00	2,967.73	7,363.73	4,641.23	2,379.68	7,020.91
1) เตรียมบ่อเลี้ยง	1,336.87	1,454.10	2,790.97	2,947.46	2,073.77	5,021.23	2,058.06	1,056.91	3,114.97
2) ดูแลรักษา	26.69	354.61	381.30	44.13	392.79	436.92	101.73	442.29	544.02
3) ค่าใช้จ่ายในการจับปลา	1,231.08	457.64	1,688.72	1,404.41	501.17	1,905.58	2,481.43	880.49	3,361.92
1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์	3,920.33	1,832.59	5,752.92	3,379.60	1,680.74	5,060.34	4,287.59	1,227.23	5,514.82
1) ค่าพันธุ์ปลา	1,692.58	305.98	1,998.56	1,154.79	155.98	1,310.77	1,838.39	188.50	2,026.89
2) ค่าอาหาร	1,466.75	1,526.61	2,993.36	1,580.66	1,524.76	3,105.42	1,316.67	1,038.73	2,355.40
3) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	479.42	-	479.42	300.92	-	300.92	192.36	-	192.36
4) ค่าไฟฟ้า	83.75	-	83.75	203.08	-	203.08	206.04	-	206.04
5) ค่าวัสดุและอื่นๆ	197.83	-	197.83	140.15	-	140.15	734.13	-	734.13
2. ขนาดผลผลิต (กรัมต่อตัว)		**460.00**			**340.00**			**220.00**	
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		**748.11**			**521.54**			**487.02**	
4. ราคาผลผลิตที่ขายได้ (บาท/กก.)		**61.44**			**60.15**			**56.87**	
5. รายได้ต่อไร่		**45,963.88**			**31,370.63**			**27,696.83**	
6. รายได้สุทธิต่อไร่	**39,448.91**		**35,349.97**	**23,595.03**		**18,946.56**	**18,768.01**		**15,161.10**
7. ค่าใช้จ่ายต่อกิโลกรัม	**8.71**	**5.48**	**14.19**	**14.91**	**8.91**	**23.82**	**18.33**	**7.41**	**25.74**
8. รายได้สุทธิต่อกิโลกรัม	**52.73**		**47.25**	**45.24**		**36.33**	**38.54**		**31.13**
9. พื้นที่เลี้ยงเฉลี่ย (ไร่)		**0.82**			**1.05**			**0.84**	
10. จำนวนที่ปล่อยเฉลี่ย (ตัว)		**3,997.12**			**2,621.54**			**4,053.78**	

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับการกระจายผลผลิตปลานิลอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ ปี 2561 นำผลิตไปจำหน่ายแล้วร้อยละ 47.94 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 25.98 รอจำหน่าย/รอบริโภคร้อยละ 14.77 และแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 11.31 ในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วม ปี 2562 นำผลผลิตไปจำหน่ายแล้วร้อยละ 44.55 รอจำหน่าย/รอบริโภคร้อยละ 28.08 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 19.04 และแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 8.33 สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วม ปี 2563 นำผลผลิตไปจำหน่าย ร้อยละ 42.24 รอจำหน่าย/รอบริโภคร้อยละ 31.16 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 20.02 และแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 6.58 (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 สัดส่วนการกระจายผลผลิตปลานิลอินทรีย์ ปี 2563

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	การกระจายผลผลิตปลานิลอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1) จำหน่าย	47.94	44.55	42.24
2) บริโภคในครัวเรือน	25.98	19.04	20.02
3) แจกจ่ายเพื่อนบ้าน	11.31	8.33	6.58
4) รอจำหน่าย/รอบริโภค	14.77	28.08	31.16
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การผลิตไข่ไก่อินทรีย์

การผลิตไข่ไก่อินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ไข่อินทรีย์แบบขังคอกและปล่อยอิสระ ส่วนใหญ่มีการทำกิจกรรมการเกษตรอินทรีย์อย่างอื่นด้วย อาทิ ทำนาข้าวอินทรีย์ ปลูกพืชผักอินทรีย์ หรือทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยการศึกษาค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลตอบแทนในเบื้องต้น พิจารณาจากการผลิตใน ปี 2563 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 ดังนี้ (ตารางที่ 4.27)

2.1) ค่าใช้จ่ายต่อการเลี้ยง 50 ตัว

(1) ค่าพันธุ์ไก่ไข่ เกษตรกร ปี 2561 มีค่าใช้จ่าย 1,086.60 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 1,505.83 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 1,590.80 บาท

(2) ค่าอาหาร เกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 16,950.91 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 23,491.04 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 24,816.56 บาท โดยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 50 เป็นส่วนที่เกษตรกรดำเนินการเอง เช่น การเตรียมแปลงหญ้า และการนำเศษพืชผักผลไม้สำหรับเป็นอาหารไก่ไข่ รวมทั้งการจัดหาพืชสมุนไพร เช่น ฟ้าทะลายโจร ตะไคร้หอม มาเป็นอาหารเสริมสุขภาพไก่ไข่ด้วย

(3) ค่าแรงงาน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินการเองเป็นหลัก เช่น ค่าเตรียมโรงเรือน ค่าดูแล ส่วนค่าใช้จ่ายในการเก็บไข่ไก่มีการจ้างแรงงานร่วมบางส่วน เกษตรกร ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายแรงงานเฉลี่ย 3,477.09 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 4,818.67 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 5,090.56 บาท

(4) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟฟ้า ส่วนใหญ่ใช้เกี่ยวกับการสูบน้ำและไฟส่องสว่าง เกษตรกรปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 123.87 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 171.67 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 181.35 บาท

(5) ค่าวัสดุสิ้นเปลืองและอื่น ๆ เกษตรกร ปี 2561 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 93.45 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีค่าใช้จ่าย 129.50 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีค่าใช้จ่าย 136.81 บาท

2.2) ผลผลิตและรายได้จากการผลิตไข่ไก่อินทรีย์ เกษตรกร ปี 2561 มีผลผลิตเฉลี่ย 7,622 ฟอง เฉลี่ย 152.45 ฟองต่อตัว ราคาเฉลี่ย 3.03 บาทต่อฟอง เกษตรกร ปี 2562 มีผลผลิตเฉลี่ย 9,644 ฟอง เฉลี่ย 192.88 ฟองต่อตัว ราคาเฉลี่ย 3.23 บาทต่อฟอง และเกษตรกรปี 2563 มีผลผลิตเฉลี่ย 7,495 ฟอง เฉลี่ย 149.91 ฟองต่อตัว ราคาเฉลี่ย 3.57 บาทต่อฟอง สำหรับราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าค่าเฉลี่ยปี 2563 ที่มีราคา 2.82 บาทต่อฟอง โดยเกษตรกร ปี 2561 ได้ราคาสูงกว่าร้อยละ 7.44

ตารางที่ 4.27 ค่าใช้จ่ายและรายได้ในการผลิตไข่ไก่อินทรีย์ ปี 2563

หน่วย: บาทต่อ 50 ตัว

รายการ	การผลิตไข่ไก่อินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ								
	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563		
	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม	เงินสด	ประเมิน	รวม
1.ค่าใช้จ่าย	**8,646.91**	**13,085.01**	**21,731.92**	**13,443.98**	**16,672.73**	**30,116.71**	**15,346.16**	**16,469.92**	**31,816.08**
1.1 ค่าแรงงาน	1,463.20	2,013.89	3,477.09	2,036.67	2,782.00	4,818.67	2,144.71	2,945.85	5,090.56
1) เตรียมโรงเรือน	668.47	200.80	869.27	947.95	256.71	1,204.66	1,027.02	245.62	1,272.64
2) ดูแลรักษา	71.06	580.89	651.95	80.41	823.09	903.50	92.58	861.90	954.48
3) ค่าใช้จ่ายการเก็บไข่ไก่	723.67	1,232.20	1,955.87	1,008.31	1,702.20	2,710.51	1,025.11	1,838.33	2,863.44
1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์	7,183.71	11,071.12	18,254.83	11,407.31	13,890.73	25,298.04	13,201.45	13,524.07	26,725.52
1) ค่าพันธุ์ไก่	999.67	86.93	1,086.60	1,380.85	124.98	1,505.83	1,442.86	147.94	1,590.80
2) ค่าอาหาร	5,966.72	10,984.19	16,950.91	9,725.29	13,765.75	23,491.04	11,440.43	13,376.13	24,816.56
3) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าไฟฟ้า	123.87	-	123.87	171.67	-	171.67	181.35	-	181.35
4) ค่าวัสดุและอื่นๆ	93.45	-	93.45	129.50	-	129.50	136.81	-	136.81
2. ปริมาณผลผลิต (ฟองต่อตัว)		**152.45**			**192.88**			**149.91**	
3. ผลผลิตไข่รวมต่อปี (ฟอง)		**7,622**			**9,644**			**7,495**	
4. ราคาไข่ที่ขายได้ (บาท/ฟอง)		**3.03**			**3.23**			**3.57**	
5. รายได้		**23,096.18**			**31,150.12**			**26,758.94**	
6. รายได้สุทธิ	**14,449.27**		**1,364.26**	**17,706.14**		**1,033.41**	**11,412.78**		**-5,057.15**
7. ค่าใช้จ่ายต่อฟอง	**1.13**	**1.72**	**2.85**	**1.39**	**1.73**	**3.12**	**2.05**	**2.20**	**4.24**
8. รายได้สุทธิต่อฟอง	**1.90**		**0.18**	**1.84**		**0.11**	**1.52**		**-0.67**
9. ค่าใช้จ่ายต่อตัว	**172.94**	**261.70**	**434.64**	**268.88**	**333.45**	**602.33**	**306.92**	**329.40**	**636.32**
10. พื้นที่การเลี้ยงเฉลี่ย (ไร่)		**0.50**			**0.31**			**0.40**	
11. จำนวนไก่ที่เลี้ยงเฉลี่ย (ตัว)		**61.10**			**45.50**			**55.59**	

ที่มา: จากการสำรวจ

ทั้งนี้ รายได้หรือมูลค่าของผลผลิตของเกษตรกรจากราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับต่อการเลี้ยง 50 ตัว เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้ 23,096.18 บาท เกษตรกร ปี 2562 มีรายได้ 31,150.12 บาท และเกษตรกร ปี 2563 มีรายได้ 26,758.94 บาท ในส่วนของรายได้สุทธิของเกษตรกรหลังหักค่าใช้จ่ายเฉพาะในส่วนที่เป็นเงินสด เกษตรกร ปี 2561 มีรายได้สุทธิ 14,449.27 บาทต่อไร่ เกษตรกร ปี 2562 เท่ากับ 17,706.14 บาท และเกษตรกร ปี 2563 เท่ากับ 11,412.78 บาท โดยถ้าหักค่าใช้จ่ายในภาพรวมเกษตรกร ปี 2563 จะมีรายได้สุทธิติดลบ ซึ่งสาเหตุหนึ่งเป็นเพราะนับเป็นปีแรกที่เริ่มเลี้ยงปริมาณไข่ไก่ที่ได้จึงยังไม่มากและต้องใช้เวลาเลี้ยงไก่ในช่วงแรกก่อนได้อายุที่จะเริ่มออกไข่อย่างน้อย 8 – 12 สัปดาห์

สำหรับการกระจายผลผลิตไข่ไก่อินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ ปี 2561 นำผลผลิตไปจำหน่ายแล้วร้อยละ 60.55 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 36.65 และส่วนที่เหลือแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 2.80 ในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วม ปี 2562 นำผลผลิตไปจำหน่ายร้อยละ 61.50 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือนร้อยละ 35.12 และแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 3.38 สำหรับเกษตรกร ปี 2563 จำหน่ายผลผลิตแล้วร้อยละ 48.64 นำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 43.65 ส่วนที่เหลือแจกจ่ายเพื่อนบ้านร้อยละ 7.71 (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 สัดส่วนการกระจายผลผลิตไก่ไข่อินทรีย์ ปี 2563

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	การกระจายผลผลิตไก่ไข่อินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1) จำหน่าย	60.55	61.50	48.64
2) บริโภคในครัวเรือน	36.65	35.12	43.65
3) แจกจ่ายเพื่อนบ้าน	2.80	3.38	7.71
รวม	**100.00**	**100.00**	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.4 การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์พิจารณาจากการที่เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตไปยังสถานที่จำหน่ายหรือแหล่งรับซื้อที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 71.71 มีการนำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังสถานที่ จุดรับซื้อ หรือตลาดต่าง ๆ และร้อยละ 28.29 ไม่ได้นำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่าย เน้นเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ทั้งนี้ เกษตรกร ที่นำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ ร้อยละ 41.46 ไม่ทราบว่าแหล่งจำหน่ายหรือจุดรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานหรือไม่ ร้อยละ 31.06 ทราบว่าแหล่งจำหน่ายหรือรับซื้อนั้นไม่ได้รับการรับรอง และมีเพียงเกษตรกร ร้อยละ 27.48 ที่ทราบว่าแหล่งจำหน่ายหรือรับซื้อผลผลิตอินทรีย์ของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29 การจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	เกษตรกร			ภาพรวม
	ข้าวอินทรีย์	ประมงอินทรีย์	ปศุสัตว์อินทรีย์	
1) การจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
1.1) จำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์	69.14	73.81	80.95	71.71
1.2) ไม่ได้จำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์	30.86	26.19	19.05	28.29
2) สถานที่จำหน่ายได้รับการรับรอง	**100.00**	**100.00**	**100.00**	**100.00**
2.1) ได้รับการรับรอง	32.35	16.67	20.24	27.48
2.2) ไม่ได้รับการรับรอง	25.68	37.30	47.62	31.06
2.3) ไม่ทราบ	41.97	46.03	32.14	41.46

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.5 ด้านมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์

การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยตามข้อมูลพิกัดศุลกากรสินค้าเกษตรอินทรีย์ในปี 2563 มีมูลค่าการส่งออก ในปี 2563 อยู่ที่ 1,730.53 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 1,023.83 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.03 โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี ฮ่องกง อิตาลี เวียดนาม ฝรั่งเศส จีน และสวิตเซอร์แลนด์ (ตารางที่ 4.30 และตารางภาคผนวกที่ 2.2 – 2.4)

เมื่อพิจารณาเฉพาะการส่งออกข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2563 มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 1,110.36 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 779.17 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.51 มีตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี สิงคโปร์ ฝรั่งเศส และสวิสเซอร์แลนด์ สำหรับชนิดข้าวอินทรีย์ที่นิยมส่งออก ได้แก่ ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวกล้องหอม ข้าวกล้องเจ้า ข้าวเจ้าขาวหอมมะลิ ข้าวเจ้าขาวหอม และข้าวเหนียว ในส่วนของการส่งออกผลไม้สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย ได้แก่ ทุเรียนสดและแช่แข็ง มังคุดสดและแช่แข็ง มะพร้าวอ่อน น้ำกะทิ และใบชาเขียว ในปี 2563 มีมูลค่าการส่งออกรวม 620.17 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 244.66 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 153.49 โดยตลาดส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็งที่สำคัญ ได้แก่ ฮ่องกง เวียดนาม จีน ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา

ตารางที่ 4.30 มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 – 2563

หน่วย: ล้านบาท

รายการ	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	อัตราเพิ่ม ปี 2562-2563
สินค้าเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม	**853.01**	**1,023.83**	**1,730.53**	**69.03**
- ข้าวอินทรีย์	**756.07**	**779.17**	**1,110.36**	**42.51**
- ผลไม้สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ	**96.94**	**244.66**	**620.17**	**153.49**

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม 2563)

4.4.5 การเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค

1) แหล่งที่ผู้บริโภคไปเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ร้อยละ 65.94 เลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์จากตลาดเฉพาะในท้องถิ่น เช่น ตลาดสีเขียว ตลาดเกษตรกร และเกษตรกรโดยตรง รองลงมาร้อยละ 17.84 เลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ในซูเปอร์มาร์เก็ตภายในห้างสรรพสินค้า และร้อยละ 10.81 ซื้อที่ตลาดสดหรือตลาดนัดทั่วไป ส่วนที่เหลือเลือกซื้อตามงานแสดงสินค้า หรือสั่งซื้อจากตลาดออนไลน์ (ตารางที่ 4.31)

ตารางที่ 4.31 แหล่งที่ผู้บริโภคไปเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก

รายการ	ร้อยละ
1) ตลาดเฉพาะในท้องถิ่น เช่น ตลาดสีเขียว ตลาดเกษตรกร และเกษตรกรโดยตรง	65.94
2) ห้างสรรพสินค้า	17.84
3) ตลาดสด ตลาดนัดทั่วไป	10.81
4) งานแสดงสินค้า	4.33
5) ตลาดออนไลน์	1.08
รวม	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

2) ชนิดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ ผู้บริโภคแต่ละรายเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์หลากหลายชนิด โดยสินค้าใน 3 อันดับแรกที่นิยมเลือกซื้อ ได้แก่ ผักสด ผลไม้สด และข้าวสาร สำหรับผู้บริโภคส่วนใหญ่ร้อยละ 85.41 เลือกซื้อผักสดอินทรีย์ รองลงมา ร้อยละ 60.00 ซื้อผลไม้สดอินทรีย์ และร้อยละ 34.59 ซื้อข้าวสารอินทรีย์ ส่วนที่เหลือเลือกซื้อสินค้าอื่น ๆ ได้แก่ ไข่ไก่ ปลา นม และเนื้อสัตว์ (ตารางที่ 4.32)

ตารางที่ 4.32 ชนิดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	ผู้บริโภคที่เลือกซื้อ[1/]
1) ผักสด	85.41
2) ผลไม้สด	60.00
3) ข้าวสาร	34.59
4) ไข่ไก่	27.03
5) ปลา	16.22
6) นม	10.81
7) เนื้อสัตว์ (วัว/สุกร)	7.57

หมายเหตุ: [1/]เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

3) การตัดสินใจการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.46 เป็นผู้ที่ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ด้วยตนเอง เนื่องจากตระหนักถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพ รองลงมาร้อยละ 10.81 เป็นเพราะสมาชิกในครอบครัว และร้อยละ 7.03 จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ในส่วนของเหตุผลหลักในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 72.97 ให้ความเห็นว่าช่วยทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ร้อยละ 20.54 เป็นการช่วยสนับสนุนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร และร้อยละ 6.49 สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 4.33)

ตารางที่ 4.33 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและเหตุผลหลักในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์

รายการ	ร้อยละ
1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	
1.1) ตัวผู้บริโภคเอง	79.46
1.2) สมาชิกในครอบครัว	10.81
1.3) เพื่อน	0.54
1.4) พนักงานขาย	2.16
1.5) การโฆษณาประชาสัมพันธ์	7.03
2) เหตุผลหลักในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์	
2.1) ช่วยทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง	72.97
2.2) ไม่ทำลายหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	6.49
2.3) สนับสนุนเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	20.54

ที่มา: จากการสำรวจ

4) ความถี่ในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค พบว่า ร้อยละ 26.49 เลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 22.16 เลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ 2 – 3 วันต่อ 1 ครั้ง และร้อยละ 20.54 เลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ เดือนละ 1 ครั้ง ส่วนที่เหลือมีการเลือกซื้อ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง หรือทุกครั้งที่เจอและสะดวกในการซื้อ (ตารางที่ 4.34)

ตารางที่ 4.34 ความถี่ในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1) ทุกวัน	8.11
2) 2-3 วันต่อครั้ง	22.16
3) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	26.49
4) 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง	13.51
5) เดือนละ 1 ครั้ง	20.54
6) อื่น ๆ (ทุกครั้งที่เจอ นาน ๆ ครั้ง)	9.19
รวม	**100.00**

ที่มา: จากการสำรวจ

5) การใช้จ่ายของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อครั้ง พบว่า ร้อยละ 64.32 ใช้จ่ายน้อยกว่า 300 บาทต่อครั้ง และร้อยละ 27.57 ใช้จ่ายในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ 300 – 499 บาทต่อครั้ง ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 5.41 ใช้จ่าย 500 – 699 บาทต่อครั้ง และร้อยละ 2.70 ใช้จ่ายมากกว่า 700 บาทต่อครั้ง ในส่วนของความคิดเห็นที่มีต่อราคาของสินค้าเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 80.54 เห็นว่าราคามีความเหมาะสมแล้ว ร้อยละ 16.76 เห็นว่าแพงเกินไป และร้อยละ 2.70 เห็นว่าถูกเกินไป (ตารางที่ 4.35)

ตารางที่ 4.35 การใช้จ่ายของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์

รายการ	ร้อยละ
1) การใช้จ่ายของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ต่อครั้ง	**100.00**
1.1) น้อยกว่า 300 บาท	64.32
1.2) 300 – 499 บาท	27.57
1.3) 500 – 699 บาท	5.41
1.4) มากกว่า 700 บาท	2.70
2) ความคิดเห็นที่มีต่อราคาของสินค้าเกษตรอินทรีย์	**100.00**
2.1) เหมาะสม	80.54
2.2) แพงเกินไป	16.76
2.3) ถูกเกินไป	2.70

ที่มา: จากการสำรวจ

6) คุณลักษณะของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคใน 5 อันดับแรก ผู้บริโภค ร้อยละ 72.97 เห็นว่าต้องมีความปลอดภัยจากสารพิษ รองลงมา ร้อยละ 64.32 ต้องมีตรารับรองคุณภาพมาตรฐานที่เชื่อถือได้ ร้อยละ 45.41 เป็นการช่วยสนับสนุนเกษตรกรให้มีรายได้ ร้อยละ 38.92 มีราคาของสินค้าเหมาะสม และร้อยละ 35.14 ช่วยรักษาหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ สามารถหาซื้อได้ง่าย มีรสชาติที่ดีกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป และมีความหลากหลายของสินค้าให้เลือก (ตารางที่ 4.36)

ตารางที่ 4.36 คุณลักษณะของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

รายการ	ร้อยละ
1) มีความปลอดภัยจากสารพิษ	72.97
2) มีตรารับรองคุณภาพมาตรฐานที่เชื่อถือได้	64.32
3) ช่วยสนับสนุนเกษตรกรให้มีรายได้	45.41
4) ราคาของสินค้าเหมาะสม	38.92
5) ช่วยรักษาหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	35.14
6) สามารถหาซื้อได้ง่าย	30.27
7) มีรสชาติที่ดีกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป	25.95
8) มีความหลากหลายของสินค้าให้เลือก	18.92

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5 ความคิดเห็นและความพึงพอใจ

4.5.1 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่

ในภาพรวมเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการในระดับมาก ที่คะแนนเฉลี่ย 3.49 คะแนน เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรม พบว่า เจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจต่อการให้ความร่วมมือของเกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการในภาพรวมมากที่สุด ที่คะแนน 3.79 คะแนน รองลงมาคือ แนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ และการดำเนินโครงการด้านพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมของหน่วยงานที่คะแนนเฉลี่ย 3.71 และ 3.67 คะแนนตามลำดับ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจต่อความพร้อมของแหล่งจำหน่าย/ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด และการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดน้อยที่สุด โดยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ที่คะแนนเฉลี่ย 3.00 และ 3.25 คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งจำหน่าย/ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีน้อย ช่องทางการจำหน่ายมีจำกัด และการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีเฉพาะกลุ่มไม่เป็นที่แพร่หลาย (ตารางที่ 4.37)

ตารางที่ 4.37 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงาน

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5)	แปลผล
	ไม่พึงพอใจ	พอใจน้อย	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมากที่สุด		
1) การถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่		3.85	51.92	36.54	7.69	3.48	มาก
2) การติดตาม ดูแล กำกับงาน ของหน่วยงานส่วนกลาง		3.85	50.00	38.46	7.69	3.50	มาก
3) การดำเนินโครงการด้านพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมของหน่วยงาน		9.62	23.07	57.69	9.62	3.67	มาก
4) การบูรณาการงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด		9.62	26.92	55.77	7.69	3.62	มาก
5) แนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	1.92	3.85	32.69	44.23	17.31	3.71	มาก
6) การกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์	1.92	7.69	44.23	38.47	7.69	3.42	มาก
7) ความเหมาะสมของพื้นที่ในจังหวัดกับการทำเกษตรอินทรีย์	1.92	7.69	46.15	34.62	9.62	3.42	มาก
8) การให้ความร่วมมือของเกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการในภาพรวม		7.69	23.08	51.92	17.31	3.79	มาก
9) ขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์		5.77	42.31	42.30	9.62	3.56	มาก
10) ความพร้อมของแหล่งจำหน่าย/ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด	5.77	17.31	55.77	13.46	7.69	3.00	ปานกลาง
11) การประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มผู้บริโภคในจังหวัด		13.46	55.77	23.08	7.69	3.25	ปานกลาง
เฉลี่ย	**1.04**	**8.22**	**41.08**	**39.69**	**9.97**	**3.49**	**มาก**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.2 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเกษตรกร

ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.55 คะแนน เมื่อจำแนกเป็นประเด็น พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์ข้อกำหนดของโครงการมากที่สุด ที่คะแนนเฉลี่ย 4.85 คะแนน รองลงมา คือ การชี้แจงโครงการ/ประชาสัมพันธ์โครงการ การรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกร และกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ ที่คะแนนเฉลี่ย 4.84 4.83 และ 4.81 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ต่อการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ในท้องตลาด โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่คะแนนเฉลี่ย 3.97 และ 4.01 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรได้ให้เหตุผลว่าหน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้มีการส่งเสริม และเชื่อมโยงตลาดเท่าที่ควร เมื่อมีผลผลิตแล้วเกษตรไม่มีความรู้เรื่องแหล่งจำหน่ายผลผลิต ช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิต และการทำการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า อีกทั้งราคาจำหน่ายผลผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์ยังไม่แตกต่างจากราคาผลิตทั่วไป ทั้งที่การผลิตทำได้ยาก ผลผลิตน้อย และมีต้นทุนที่สูงกว่าการทำเกษตรแบบทั่วไปในระยะเริ่มต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังประสบกับปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางอีกด้วย (ตารางที่ 4.38)

ตารางที่ 4.38 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5)	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1) หลักเกณฑ์ข้อกำหนดของโครงการ			1.98	11.07	86.95	4.85	มากที่สุด
2) การชี้แจงโครงการ/ประชาสัมพันธ์โครงการ			1.81	12.05	86.14	4.84	มากที่สุด
3) การรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกร			2.14	12.52	85.34	4.83	มากที่สุด
4) กิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้	0.17	0.17	1.15	16.01	82.50	4.81	มากที่สุด
5) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	0.50	2.83	16.64	19.80	60.23	4.36	มากที่สุด
6) การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	0.17	1.52	9.43	21.72	67.16	4.54	มากที่สุด
7) การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	2.05	8.36	22.35	25.26	41.98	3.97	มาก
8) ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ในท้องตลาด	1.70	5.61	24.49	26.19	42.01	4.01	มาก
9) การให้คำแนะนำ ติดตาม และช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่	0.33	0.33	1.49	22.55	75.30	4.72	มากที่สุด
เฉลี่ย	**0.12**	**0.90**	**5.90**	**16.27**	**76.81**	**4.55**	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.3 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริโภค

ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร การดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่ผู้บริโภค และการส่งเสริมด้านการตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคจากการสำรวจ พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ภาพรวมในระดับมาก ที่คะแนนเฉลี่ย 3.91 คะแนน โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรมากที่สุดในระดับมาก ที่คะแนนเฉลี่ย 4.07 คะแนน รองลงมา คือ การดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับมากเช่นเดียวกัน ที่คะแนนเฉลี่ย 4.06 คะแนน (ตารางที่ 4.39)

ตารางที่ 4.39 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ					คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 5)	แปลผล
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
1) การส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร	-	3.00	21.50	41.50	34.00	4.07	มาก
2) การดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์	-	1.00	21.00	49.50	28.50	4.06	มาก
3) การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่ผู้บริโภค	0.50	8.00	27.50	37.00	27.00	3.82	มาก
4) การส่งเสริมด้านการตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค	0.50	6.00	36.50	38.00	19.00	3.69	มาก
เฉลี่ย	**0.25**	**4.50**	**26.62**	**41.50**	**27.13**	**3.91**	**มาก**

ที่มา: จากการสำรวจ

4.6 การประเมินผลความคุ้มค่า

การประเมินผลความคุ้มค่าในภาพรวมจากการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ช่วงปี 2560 – 2563 ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผล แบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบ

4.6.1 ด้านประสิทธิภาพ

เป็นการวัดประสิทธิภาพจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากผลงานที่สามารถทำได้เปรียบเทียบกับเป้าหมาย แบ่งเป็น ผลสำเร็จของการดำเนินงานของแผนงานหรือโครงการ และผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม โดยกำหนดสัดส่วนของผลที่เกิดขึ้นมีค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.00 ของเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.40)

1) ผลสำเร็จของการดำเนินงานของแผนงานหรือโครงการ แบ่งเป็น 10 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ (1) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (2) การพัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์ (3) การพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (4) การพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ (5) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต (6) การพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ (7) การพัฒนาตลาดการบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (8) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภค (9) การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และ (10) การสร้างกลไกและเครือข่ายการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการดำเนินงานทั้ง 10 กลุ่มกิจกรรมดังกล่าวผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก และผ่านเกณฑ์การพิจารณาจำนวน 8 กลุ่มกิจกรรม

สำหรับกลุ่มกิจกรรมที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา คือ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ มีผลสำเร็จอยู่ที่ร้อยละ 52.48 ในระดับน้อยมาก ต้องมีการปรับปรุง ซึ่งกิจกรรมการสนับสนุนแหล่งเงินทุนที่มีผลสำเร็จน้อยมากยังส่งผลต่อผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวมด้วย เนื่องจากสัดส่วนงบประมาณในการสนับสนุนหรืออุดหนุนให้แก่เกษตรกรโดยเฉพาะจากโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณในภาพรวมของแผนฯ ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมของ 10 กลุ่มกิจกรรมข้างต้น อยู่ที่ร้อยละ 95.02 หรือในระดับดีมาก และผ่านเกณฑ์การพิจารณาหรือถือว่ายังมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานในภาพรวม

2) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม อยู่ที่ร้อยละ 71.80 ในระดับปานกลาง และยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่าสัดส่วนงบประมาณที่มีผลการเบิกจ่ายน้อยอยู่ในส่วนของกิจกรรมการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีสัดส่วนของงบประมาณมากกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณในภาพรวม

ตารางที่ 4.40 สรุปผลสำเร็จจากการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ช่วงปี 2560 - 2561 จำแนกตามแนวทางการดำเนินงาน

รายการ	ผลสำเร็จ		ผลการพิจารณาตามเกณฑ์
	ร้อยละ	ระดับ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
1) ผลสำเร็จของการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการ	**95.02**	**ดีมาก**	**ผ่าน**
1.1) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์	100.67	ดีมาก	ผ่าน
1.2) การพัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์	94.35	ดีมาก	ผ่าน
1.3) การพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	107.90	ดีมาก	ผ่าน
1.4) การพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์	110.57	ดีมาก	ผ่าน
1.5) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต	93.24	ดีมาก	ผ่าน
1.6) การพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์	90.00	ดีมาก	ผ่าน
1.7) การพัฒนาตลาด การบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	124.12	ดีมาก	ผ่าน
1.8) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภค	86.62	ดี	ผ่าน
1.9) การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์	52.48	น้อยมาก	ไม่ผ่าน
1.10) การสร้างกลไกและเครือข่ายการขับเคลื่อนฯ	90.21	ดีมาก	ผ่าน
2) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม	**71.80**	**ปานกลาง**	**ไม่ผ่าน**
ประสิทธิภาพจากการดำเนินงานในภาพรวม	**83.41**	**ดี**	**ผ่าน**

ที่มา: สรุปผลจากข้อมูลตามตารางผนวกที่ 3.1 – 3.10

จากการพิจารณาความมีประสิทธิภาพจากการดำเนินงานในภาพรวมทั้งในแง่ของผลสำเร็จจากการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการ และผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม โดยเมื่อให้ค่าน้ำหนักของทั้ง 2 ส่วนเท่ากัน พบว่า ประสิทธิภาพจากการดำเนินงานอยู่ที่ร้อยละ 83.41 ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การพิจารณา หรือสรุปได้ว่าผลการดำเนินงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามยังต้องมีการปรับปรุงในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรือการจ่ายเงินอุดหนุน รวมทั้งการพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ และการสร้างกลไก และเครือข่ายการขับเคลื่อนฯ ที่แม้จะผ่านเกณฑ์ แต่ยังมีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการพัฒนาหรือปรับปรุงให้การดำเนินงานในระยะต่อไปดียิ่งขึ้น

4.6.2 ด้านประสิทธิผล

การวัดประสิทธิผล เป็นการพิจารณาผลสำเร็จตามตัวชี้วัดในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ตามข้อมูลผลสำเร็จตามตัวชี้วัดของแผนฯ ดังกล่าวในช่วง ปี 2560 – 2563 จากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ และการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.00 ของเป้าหมาย สรุปผลได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.41)

1) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์

1.1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ ในปี 2565 โดยในปี 2563 พื้นที่เกษตรอินทรีย์ตามเป้าหมายควรมีพื้นที่ประมาณ 780,000 ไร่ หรือร้อยละ 60.00 ของเป้าหมาย ทั้งนี้จากข้อมูล พบว่า ปี 2563

พื้นที่เกษตรอินทรีย์ เท่ากับ 679,483.07 ไร่ หรือร้อยละ 52.27 ของเป้าหมายในปี 2565 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เป้าหมายที่ควรจะเป็นในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 87.11 ผลสำเร็จอยู่ในระดับดีและผ่านเกณฑ์การพิจารณา

1.2) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ในปี 2565 โดยในปี 2563 จำนวนเกษตรกรตามเป้าหมายควรมีจำนวน 48,000 ราย หรือร้อยละ 60 ของเป้าหมาย ทั้งนี้จากข้อมูล พบว่า ปี 2563 มีจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ 57,726 ราย หรือร้อยละ 72.16 ของเป้าหมายในปี 2565 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเกษตรกรตามเป้าหมายที่ควรจะเป็นในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 120.26 ผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมากและผ่านเกณฑ์การพิจารณา

1.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี โดยข้อมูลในช่วงปี 2560 – 2561 ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เลือกใช้ข้อมูลมูลค่าสินค้าปศุสัตว์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นตัวชี้วัดเพื่อตอบค่าเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ซึ่งทางกรมปศุสัตว์ได้เริ่มจัดเก็บตั้งแต่ปี 2562 โดยมูลค่าสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ ปี 2562 ที่มีมูลค่า 121.63 ล้านบาท และ ปี 2563 มีมูลค่า 145.20 ล้านบาท หรือมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.38 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดผ่านเกณฑ์การพิจารณา

2) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

2.1) ผลงานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปต่อยอดในเชิงนโยบายเชิงสาธารณะ และเชิงพาณิชย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยพบเพียงข้อมูลการเผยแพร่ผลงานวิจัยหน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปเผยแพร่ต่อผู้บริหาร หน่วยงานราชการ และประชาชนทั่วไปที่สนใจ ผ่านทางงานนิทรรศการและทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน ซึ่งยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถตอบตัวชี้วัดดังกล่าวได้ชัดเจน สรุปผลจึงยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

2.2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่จัดทำขึ้นมีผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถตอบตัวชี้วัดดังกล่าวได้ชัดเจน สรุปผลจึงยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

2.3) ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี ใช้ข้อมูลจากการติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในช่วงปี 2560 – 2563 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์มีการนำความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ได้ในภาพรวมในแต่ละปี มากกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้ จากการประเมินผลในปี 2564 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 82.87 โดยสรุปผลตัวชี้วัดดังกล่าวผ่านเกณฑ์การพิจารณา

3) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์

- พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ปี 2561 – 2563 มากกว่าร้อยละ 35 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดจึงผ่านเกณฑ์การพิจารณา

4) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาดการบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

4.1) ตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Market) ที่ได้มาตรฐานอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง จากข้อมูลผลการดำเนินงานพัฒนาตลาดสีเขียวของกรมปศุสัตว์มีการดำเนินการแล้ว 62 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80.52 ของเป้าหมาย นอกจากนี้ ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขที่ได้เริ่มจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ณ โรงพยาบาลต่าง ๆ เมื่อปี 2563 มีจำนวน 338 แห่ง ใน 70 จังหวัด สรุปผลตามตัวชี้วัดในภาพรวมผ่านเกณฑ์การพิจารณา

4.2) จำนวนเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2561 – 2563 มากกว่าร้อยละ 20 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดผ่านเกณฑ์การพิจารณา

4.3) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี โดยข้อมูลอัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2561 – 2563 มากกว่าร้อยละ 35 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดผ่านเกณฑ์การพิจารณา

ตารางที่ 4.41 สรุปความสำเร็จตามตัวชี้วัด เป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ จำแนกตามประเด็นการพัฒนา

รายการ	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563*	ผลสำเร็จ	
					ร้อยละ	ผล
1) ตัวชี้วัดภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์						
1.1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่[1/]	230,946.00 ไร่	357,431.25 ไร่ เพิ่มขึ้น 54.77%	531,620.67 ไร่ เพิ่มขึ้น 48.73%	679,483.07 ไร่ เพิ่มขึ้น 27.81%	87.11	ผ่าน
1.2) จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย	10,754 ราย	15,974 ราย เพิ่มขึ้น 48.54%	44,418 ราย เพิ่มขึ้น 178.06%	57,726 ราย เพิ่มขึ้น 29.96%	120.26	ผ่าน
1.3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี[2/]	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	121.63 ล้านบาท	145.20 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 19.38%	มากกว่าร้อยละ 3	ผ่าน
2) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์						
2.1) ผลงานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปต่อยอดในเชิงนโยบายเชิงสาธารณะ และเชิงพาณิชย์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	-	ไม่ผ่าน
2.2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่จัดทำขึ้นมีผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	ยังไม่มีการจัดเก็บ	-	ไม่ผ่าน
2.3) ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี	70.54	64.74	63.82	64.60	มากกว่าร้อยละ 50	ผ่าน

ตารางที่ 4.41 สรุปความสำเร็จตามตัวชี้วัด เป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ จำแนกตามประเด็นการพัฒนา (ต่อ)

รายการ	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563*	ผลสำเร็จ	
					ร้อยละ	ผล
3) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์						
- พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี	230,946.00 ไร่	357,431.25 ไร่ เพิ่มขึ้น 54.77%	531,620.67 ไร่ เพิ่มขึ้น 48.73%	679,483.07 ไร่ เพิ่มขึ้น 27.81%	มากกว่าร้อยละ 35	ผ่าน
4) ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาด การบริการและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์						
4.1) ตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Market) ที่ได้มาตรฐานอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง	พัฒนาตลาดสีเขียว 18 แห่ง	พัฒนาตลาดสีเขียว 10 แห่ง	พัฒนาตลาดสีเขียว 17 แห่ง	พัฒนาตลาดสีเขียว 17 แห่ง	80.52	ผ่าน
4.2) จำนวนเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี	1,779 ราย	588 ราย ลดลง 66.95 %	6,112 ราย เพิ่มขึ้น 939.46 %	6,657 ราย เพิ่มขึ้น 8.96 %	มากกว่าร้อยละ 20	ผ่าน
4.3) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี	73,182.42 ไร่	134,942.54 ไร่ เพิ่มขึ้น 84.39%	312,849.51 ไร่ เพิ่มขึ้น 131.84%	455,896.91 ไร่ เพิ่มขึ้น 45.72%	มากกว่าร้อยละ 35	ผ่าน
รวม 10 ตัวชี้วัด						**ผ่าน 8 ตัวชี้วัด**

หมายเหตุ: * ข้อมูล ปี 2563 อยู่ระหว่างรอการพิจารณาจากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

[1/] พื้นที่เกษตรอินทรีย์ หมายถึง พื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) มาตรฐานต่างประเทศ อาทิ IFOAM USDA EU และการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)

[2/] กรมปศุสัตว์เริ่มจัดเก็บข้อมูลในปี 2562

ที่มา: คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2564

จากการพิจารณาความมีประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม และประเด็นการพัฒนาของแผนฯ พบว่า มีตัวชี้วัดที่สามารถตอบคำถามตามค่าเป้าหมายและผ่านเกณฑ์การพิจารณาได้ทั้งสิ้น 8 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด หรือมีประสิทธิผลที่ร้อยละ 80.00 อยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การพิจารณา หรือสรุปได้ว่าการดำเนินงานในภาพรวมก่อให้เกิดความมีประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผน แต่ยังพบปัญหาว่าข้อมูลที่ใช้ในการตอบตัวชี้วัดยังไม่ชัดเจน หรือยังไม่มีการจัดเก็บที่เป็นระบบ หรือตัวชี้วัดบางตัวมีลักษณะซ้ำซ้อนกัน จึงควรนำมาพิจารณาหารือเพื่อให้การสรุปผลการดำเนินงานตามแผนฯ ในปีสุดท้ายได้ผลที่ชัดเจนขึ้น และนำไปปรับปรุงในการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายของแผนฯ ในระยะต่อไปด้วย

4.6.3 ด้านผลกระทบ

เนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน จึงได้กำหนดตัวชี้วัดในการพิจารณาผลกระทบในเบื้องต้น คือ ร้อยละของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับมากขึ้นไป และร้อยละของผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจระดับมากขึ้นไป โดยมีค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 สรุปผลได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.42)

1) ร้อยละของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล พบว่า จากตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ทั้ง 7 ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 4 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 57.14 ของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ทั้งหมด ซึ่งถือว่าตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์นี้ยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา ทั้งนี้ ตัวชี้วัดย่อยที่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ การนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ การนำปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่เริ่มทำ และการมีผลผลิตเกษตรอินทรีย์จำหน่ายของเกษตรกร

2) ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับมากขึ้นไป พบว่า ผู้บริโภคร้อยละ 83.92 มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งถือว่าตัวชี้วัดนี้ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

3) ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากขึ้นไป พบว่า ผู้บริโภคร้อยละ 68.63 มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากขึ้นไป ซึ่งถือว่าตัวชี้วัดนี้ผ่านเกณฑ์การพิจารณา

ตารางที่ 4.42 ผลกระทบจากการดำเนินงาน

รายการ	เกณฑ์การพิจารณา	ผลสำเร็จ	ผลการพิจารณา
1) ร้อยละของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	**ร้อยละ 57.14**	**ไม่ผ่าน**
1.1) ร้อยละของเกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ประโยชน์	”	ร้อยละ 82.87	ผ่าน
1.2) ร้อยละของเกษตรกรนำปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	”	ร้อยละ 98.57	ผ่าน
1.3) ร้อยละของเกษตรกรผ่านและได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	ร้อยละ 50.57	ไม่ผ่าน
1.4) รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่เริ่มทำ	เพิ่มขึ้นทั้ง 3 กลุ่ม	ร้อยละ 100.00	ผ่าน
1.5) มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เปรียบเทียบกับสินค้าทั่วไป	มากกว่าร้อยละ 10 ทั้ง 3 กลุ่ม	ร้อยละ 33.33 เพิ่มเฉพาะกลุ่มข้าวอินทรีย์	ไม่ผ่าน
1.6) ร้อยละของเกษตรกรที่มีผลผลิตเกษตรอินทรีย์จำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	ร้อยละ 71.71	ผ่าน
1.7) ร้อยละของสถานที่จำหน่ายสินค้าอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองที่เกษตรกรนำไปจำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	ร้อยละ 27.48	ไม่ผ่าน
2) ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับมากขึ้นไป	**ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80**	**83.92**	**ผ่าน**
3) ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากขึ้นไป	”	**68.63**	**ไม่ผ่าน**
ผลกระทบจากการดำเนินงาน	**รวม 3 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 1 ตัวชี้วัด**

จากการพิจารณาผลกระทบจากการดำเนินงาน ตามที่ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาในการวัดผลกระทบทั้ง 3 ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 ตัวชี้วัด โดยจากการดำเนินงานในภาพรวมก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้อยละ 33.33 อยู่ในระดับยังมีผลกระทบน้อยมาก ยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาในเบื้องต้น ทั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลในการวัดผลในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งในการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผนฯ จำเป็นต้องมีการวัดผลกระทบให้ครอบคลุมอีกครั้ง

4.7 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

จากผลการประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ในช่วงปี 2560 – 2563 โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองเชิงตรรกะ (Logic Model) และการประเมินความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ สรุปผลมีตัวชี้วัดที่ผ่านการประเมินผล จำนวน 24 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 34 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 70.59 ซึ่งตามเกณฑ์การพิจารณาวัดผลถือว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง โดยยังมีข้อควรปรับปรุงในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตรวจติดตามแปลงเบื้องต้น การตรวจรับรองมาตรฐาน การประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ต่อผู้บริโภค และการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น (ตารางที่ 4.43)

ตารางที่ 4.43 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs)				
1.1) งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณที่เบิกจ่ายเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 96	ต่ำกว่าร้อยละ 96	ไม่ผ่าน
1.2) บุคลากร/หน่วยงาน	- จำนวนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน	13 หน่วยงาน	ผ่าน
1.3) ปัจจัยที่สนับสนุน	- จำนวนปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนให้แก่เกษตรกร	ไม่น้อยกว่า 3 กลุ่มชนิด	3 กลุ่มชนิด	ผ่าน
1.4) องค์ความรู้/เทคโนโลยี	- จำนวนองค์ความรู้/หลักสูตรที่ใช้ในการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการ	ไม่น้อยกว่า 3 หลักสูตร	เกษตรกร 13 หลักสูตร เจ้าหน้าที่ 8 หลักสูตร	ผ่าน
รวม	**4 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 3 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 75)**	
2) กิจกรรม (Activities)				
2.1) การชี้แจงโครงการหรือกิจกรรม	- ร้อยละของหน่วยงานภายใน กษ. ที่มีการบูรณาการร่วมกัน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 76.92	ไม่ผ่าน
	- ร้อยละของหน่วยงานที่จัดประชุมชี้แจงก่อนดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 94.23	ผ่าน
	- การชี้แจงรายละเอียดโครงการให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง	มากกว่า 3 ช่องทาง	ผ่าน
2.2) การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	- การกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 85.34	ผ่าน
2.3) การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้	- การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร มีความเหมาะสม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 82.51	ผ่าน
2.4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- การสนับสนุนปัจจัยที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 96.41	ผ่าน
2.5) การแนะนำกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐาน	- การแนะนำกระบวนการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 89.27	ผ่าน
2.6) การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจรับรอง	- การตรวจติดตามรับรองแปลงเบื้องต้นให้แก่เกษตรกร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 67.48	ไม่ผ่าน
รวม	**8 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 6 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 75)**	

ตารางที่ 4.43 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
3) ผลได้ (Outputs)				
3.1) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ระบบเกษตรอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย	ร้อยละ 115.30	ผ่าน
3.2) การพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย	ร้อยละ 104.95	ผ่าน
3.3) การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์	เท่ากับเป้าหมาย	ร้อยละ 80.97	ไม่ผ่าน
3.4) การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้	- จำนวนช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ในการสร้างการรับรู้สินค้าเกษตรอินทรีย์	ไม่น้อยกว่า 3 ช่องทาง	มากกว่า 3 ช่องทาง	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 77.00	ไม่ผ่าน
รวม	**5 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 3 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 60)**	
4) ผลลัพธ์ (Outcomes)				
4.1) การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรนำองค์ความรู้ที่ได้รับการอบรมไปปรับใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 82.87	ผ่าน
4.2) การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรนำปัจจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 98.57	ผ่าน
4.3) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	- ร้อยละของเกษตรกรผ่านและได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	ร้อยละ 50.57	ไม่ผ่าน
4.4) รายได้และมูลค่าสินค้า	- รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์	รายได้เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเกษตรกรที่เริ่มทำ	ผ่าน
	- มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เปรียบเทียบกับสินค้าทั่วไป	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	มากกว่าร้อยละ 10 เฉพาะข้าวอินทรีย์	ไม่ผ่าน
4.5) การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีผลผลิตเกษตรอินทรีย์จำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	ร้อยละ 71.71	ผ่าน
	- ร้อยละของสถานที่จำหน่ายสินค้าอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองที่เกษตรกรนำไปจำหน่าย	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	ร้อยละ 27.48	ไม่ผ่าน
รวม	**7 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 4 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 57.14)**	
5) ความคิดเห็นและความพึงพอใจ	- ระดับความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่าระดับปานกลาง	4.88 มากที่สุด	ผ่าน
	- ระดับความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของผู้บริโภค	”	4.16 ระดับมาก	ผ่าน
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”	3.49 ระดับมาก	ผ่าน
	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”	4.55 ระดับมากที่สุด	ผ่าน
	- ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ	”	3.91 ระดับมาก	ผ่าน
รวม	**5 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 5 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 100)**	

ตารางที่ 4.43 สรุปผลการประเมินตามตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินผล (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การชี้วัด	ผลที่ได้	ผลการประเมิน
6) ความคุ้มค่า				
6.1) ประสิทธิภาพ	- ร้อยละความสำเร็จของผลการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	ร้อยละ 83.41	ผ่าน
6.2) ประสิทธิผล	- ร้อยละความสำเร็จของตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายของแผนฯ	”	ร้อยละ 80.00	ผ่าน
6.3) ผลกระทบ	- ร้อยละของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	”	ร้อยละ 57.14	ไม่ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับมากขึ้นไป	”	ร้อยละ 83.92	ผ่าน
	- ร้อยละของผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากขึ้นไป	”	ร้อยละ 68.63	ไม่ผ่าน
รวม	**5 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 3 ตัวชี้วัด (ร้อยละ 60)**	
รวมทั้งหมด	**34 ตัวชี้วัด**		**ผ่าน 24 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 70.59 (ระดับปานกลาง)**	

บทที่ 5
สรุป และข้อเสนอแนะ

การประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 โดยเป็นการพิจารณาจากผลการดำเนินงานของหน่วยงานในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 - 2563 รวมทั้งจากการ สำรวจข้อมูลและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่เกิดขึ้นในปี 2563 สรุปผลการประเมินผล ได้ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ผลการประเมินผล

การพัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 กำหนดให้มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 1.30 ล้านไร่ และเกษตรกรทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ 80,000 ราย เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ในปี 2565 พบว่า ตั้งแต่ปี 2560 - 2563 ของแผนฯ หลังการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนามีพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวม 679,483 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.00 ของเป้าหมาย และมีเกษตรกรที่ทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์รวม 57,726 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.16 ของเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผนฯ

สำหรับผลการประเมินในประเด็นปัจจัยนำเข้าการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ในช่วงปี 2560 - 2563 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 13 หน่วยงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,533.66 ล้านบาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 2,537.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 71.80 จากงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์การชี้วัดที่ร้อยละ 96 ด้านการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ ร้อยละ 86.54 ได้รับการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติงานผ่านการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างน้อย 1 - 2 ครั้ง ก่อนปฏิบัติงานประจำปี สำหรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรดำเนินการครอบคลุม 3 กลุ่มชนิดปัจจัย ได้แก่ 1) พันธุ์พืช/สัตว์ 2) วัสดุอุปกรณ์/เวชภัณฑ์/สารชีวภัณฑ์ และ 3) เงินอุดหนุน นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน รวม 8 หลักสูตร และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ รวม 13 หลักสูตร

กิจกรรมการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อการขับเคลื่อนงานโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ ผ่าน 6 กิจกรรมหลัก พบว่า 1) การชี้แจงโครงการหน่วยงานร้อยละ 94.23 มีการจัดประชุมชี้แจงให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้รับทราบ อย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนเริ่มโครงการ และมีช่องทางการชี้แจงให้แก่กลุ่มเป้าหมายทราบมากกว่า 3 ช่องทาง 2) การรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรร้อยละ 85.34 มีความพึงพอใจต่อการกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุด 3) การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรร้อยละ 82.51

มีความพึงพอใจต่อการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ในระดับมากที่สุด 4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรเกษตรกรร้อยละ 96.41 เห็นว่าปัจจัยที่ได้รับตรงกับความต้องการของเกษตรกร 5) การแนะนำกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐาน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 89.27 ได้รับคำแนะนำเรื่องการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 6) การเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจรับรอง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 67.48 ได้รับการตรวจติดตามแปลงเบื้องต้น จากเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 1 ครั้ง

ผลได้จากการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ตามแผนฯ ด้านการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 สามารถดำเนินการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้ 282,043 ราย คิดเป็นร้อยละ 115.30 ของเป้าหมายรวม จำแนกเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ 1,088 ราย ครบตามเป้าหมาย ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่มศึกษาดูงาน การเชื่อมโยงตลาดแก่เกษตรกร รวม 276,859 ราย คิดเป็นร้อยละ 115.50 ของเป้าหมาย และผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร รวม 4,096 ราย คิดเป็นร้อยละ 107.08 ของเป้าหมาย

ด้านการพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ ด้วยการสนับสนุนปัจจัยการผลิตได้ดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์ โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นด้วยกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบอินทรีย์ และพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์ครบ 179 ฟาร์ม สนับสนุนปัจจัยในการผลิตข้าวการเลี้ยงปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม รวม 4,812 ราย คิดเป็นร้อยละ 104.95 นอกจากนี้ยังได้จัดทำแปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ 3,298 แปลง คิดเป็นร้อยละ 94.61 และผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืชและผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติเพื่อปล่อยในธรรมชาติ

ด้านการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สามารถดำเนินการตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์ 150 ราย ตรวจรับรองพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ 550 ไร่ ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand ในเกษตรกรผู้ผลิตข้าว 15,168 ราย หรือร้อยละ 80.97 ของเป้าหมาย ใน 713 กลุ่ม รวมพื้นที่ 155,472 ไร่ รวมทั้งตรวจรับรอง สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน 431 สาขา ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ 17,500 แปลง และตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ 2,739 ฟาร์ม พื้นที่ 16,031 ไร่

ด้านการประชาสัมพันธ์หรือการสื่อสารด้านเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคมีการดำเนินการมากกว่า 3 ช่องทาง อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ วีดิทัศน์ นิทรรศการ และสื่อออนไลน์ เป็นต้น โดยผู้บริโภคร้อยละ 77.00 ได้รับข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

1) การนำความรู้ไปปรับใช้ประโยชน์ เกษตรกรร้อยละ 82.87 นำความรู้ ไปใช้ประโยชน์ทั้งหมดตามขั้นตอนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ร่วมกับปัจจัยการผลิตที่ได้รับ เกษตรกรร้อยละ 14.79 นำความรู้ไปใช้ประโยชน์บางส่วน โดยเกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และกิจกรรมการเกษตร และร้อยละ 2.34 ยังไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากพึ่งเริ่มดำเนินการและพื้นที่ไม่เหมาะสม

2) การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิตร้อยละ 98.57 นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ทั้งหมด โดยนำปัจจัยการผลิตไปใช้ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และกิจกรรมของโครงการ และร้อยละ 1.43 นำไปใช้ประโยชน์บางส่วน

3) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรยื่นขอการรับรองร้อยละ 62.76 ในจำนวนนี้ยื่นขอรับรองรูปแบบเกษตรอินทรีย์ร้อยละ 75.39 โดยมาตรฐานที่ขอตรวจรับรองร้อยละ 55.44 เป็นมาตรฐาน มกษ. Organic Thailand และร้อยละ 41.96 เป็นมาตรฐาน GAP ส่วนที่เหลือเป็นมาตรฐานอื่น ๆ ทั้งนี้มีเกษตรกรได้รับการรับรอง ร้อยละ 80.57 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.57 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ในส่วนของการยอมรับหรือความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย Organic Thailand ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและผู้บริโภค พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.88 และผู้บริโภคเชื่อมั่นต่อมาตรฐานในระดับมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.16

4) รายได้และมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ จากการผลิตในปี 2563 ในระบบอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2561 หรือทำเกษตรอินทรีย์ต่อเนื่องมาแล้วประมาณ 3 ปี

4.1) ข้าวอินทรีย์ (ข้าวขาวดอกมะลิ 105) เกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปรับปรุงดิน การใช้สารชีวภัณฑ์จัดการศัตรูพืช และการจัดการแหล่งน้ำ มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 2,369.70 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 406.52 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นรายได้สุทธิที่ได้รับเฉลี่ย 2,768.71 บาทต่อไร่ โดยจำหน่ายในราคาเฉลี่ย 12,640 บาทต่อตัน สูงกว่าราคาข้าวที่ผลิตแบบทั่วไปตันละ 1,500 - 2,000 บาท และมีรายได้สุทธิสูงกว่าเกษตรกรที่เริ่มทำในปี 2563 เฉลี่ย 1,001.82 บาทต่อไร่

4.2) ด้านประมง (ปลานิลอินทรีย์) เป็นการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลควบคู่ไปกับการผลิตข้าวอินทรีย์ โดยนำปลายข้าว รำข้าว และฟางข้าวอินทรีย์มาหมักเป็นอาหารปลา มีการเลี้ยงเฉลี่ย 4,000 ตัวต่อไร่ ขนาดปลาที่จับเฉลี่ย 460 กรัมต่อตัว ผลผลิตที่ได้รวม 748.11 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาจำหน่ายกิโลกรัมละ 61.44 บาท มีรายได้สุทธิเฉลี่ยปีละ 35,349.97 บาทต่อไร่ และมีรายได้สุทธิสูงกว่าเกษตรกรที่เริ่มทำในปี 2563 เฉลี่ย 20,188.87 บาทต่อไร่

4.3) ด้านปศุสัตว์ (ไก่ไข่อินทรีย์) จากการสนับสนุนพันธุ์ไก่ไข่และอาหารอินทรีย์จากกรมปศุสัตว์ มีการเลี้ยงเฉลี่ย 61 ตัว สามารถผลิตไข่ไก่ได้ 7,622 ฟองต่อปี เฉลี่ยตัวละ 152 ฟอง จำหน่ายไข่ไก่ได้ฟองละ 3.03 บาท มีรายได้เฉลี่ยปีละ 14,449.27 บาทต่อปี และมีรายได้สุทธิสูงกว่าเกษตรกรที่เริ่มทำในปี 2563 เฉลี่ย 6,421.41 บาทต่อไร่

5) การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรร้อยละ 71.71 มีการนำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังสถานที่จุดรับซื้อ หรือตลาดต่าง ๆ ส่วนที่เหลือไม่ได้นำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่าย เน้นเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก โดยเกษตรกรที่นำผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ มีเพียงเกษตรกร ร้อยละ 27.48 ที่ทราบว่าแหล่งจำหน่ายหรือรับซื้อผลผลิตอินทรีย์ของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ในส่วนของความพึงพอใจเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.55 (คะแนนเต็ม 5) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ในท้องตลาด เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก

สำหรับการพิจารณาประเด็นความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐใน 3 มิติ พบว่า ด้านประสิทธิภาพในแง่ของผลสำเร็จจากการดำเนินงานและผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ความมีประสิทธิภาพอยู่ที่ร้อยละ 83.41 ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การพิจารณา หรือสรุปได้ว่าผลการดำเนินงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพ แต่ยังต้องมีการปรับปรุงในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรือการจ่ายเงินอุดหนุน การพัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ และการสร้างกลไกและเครือข่ายการขับเคลื่อนฯ

ด้านประสิทธิผลจากการพิจารณาความมีประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม และประเด็นการพัฒนาของแผนฯ พบว่า มีตัวชี้วัดที่สามารถตอบคำถามตามค่าเป้าหมาย และผ่านเกณฑ์การพิจารณาได้ทั้งสิ้น 8 ตัวชี้วัด จากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด หรือมีประสิทธิผลที่ร้อยละ 80.00 อยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การพิจารณา หรือสรุปได้ว่าการดำเนินงานในภาพรวมก่อให้เกิดความมีประสิทธิผล ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผน แต่ยังพบปัญหาข้อมูลที่ใช้ในการตอบตัวชี้วัดยังไม่ชัดเจนหรือยังไม่มีการจัดเก็บที่เป็นระบบ ตัวชี้วัดบางตัวมีลักษณะซ้ำซ้อนกัน จึงควรนำมาพิจารณาหารือเพื่อให้การสรุปผลการดำเนินงานตามแผนฯ ในปีสุดท้ายได้ผลที่ชัดเจนขึ้น และนำไปปรับปรุงในการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายของแผนฯ ในระยะต่อไปด้วย

ด้านผลกระทบจากการดำเนินงาน โดยผ่านเกณฑ์การพิจารณาจำนวน 1 ตัวชี้วัด จาก 3 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 33.33 ซึ่งอยู่ในระดับที่มีผลกระทบน้อยมาก ยังไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาในเบื้องต้น ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลในการวัดผลในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งในการประเมินผลในช่วงสิ้นสุดแผนฯ จำเป็นต้องมีการวัดผลกระทบให้ครอบคลุมอีกครั้ง

สรุปผลการประเมินผลในภาพรวม มีตัวชี้วัดที่ผ่านการประเมินผล จำนวน 24 ตัวชี้วัด จาก 34 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 70.59 ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง โดยยังมีข้อควรปรับปรุงในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตรวจติดตามแปลงเบื้องต้น การตรวจรับรองมาตรฐาน การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ถึงผู้บริโภค และการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตร

5.1.2 ข้อค้นพบจากการประเมินผล

1) เกษตรกรประสบกับปัญหาภัยแล้ง ทำให้ขาดแคลนแหล่งน้ำในการผลิต ซึ่งส่งผลกระทบในกิจกรรมหลัก ได้แก่ การปลูกพืช และเลี้ยงปลา

2) เกษตรกรยังประสบกับปัญหาเรื่องราคาสินค้าและการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ซึ่งในแต่ละพื้นที่ยังไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะ ทำให้ขายสินค้าอินทรีย์ในตลาดทั่วไปในราคาที่เท่ากับสินค้าเกษตรทั่วไป

3) เกษตรกรที่เลี้ยงปลาบางรายประสบปัญหาจากสภาพอากาศที่ร้อนจัด ส่งผลให้อัตราการรอดของพันธุ์ปลาที่ได้รับ นอกจากนี้ เกษตรกรกลุ่มที่ทำปศุสัตว์อินทรีย์บางส่วนยังไม่สามารถผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ได้เพียงพอต่อการเลี้ยง และใช้วิธีการซื้ออาหารสำเร็จรูปทั่วไปมาเลี้ยง ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต เนื่องจากมีราคาค่อนข้างสูง และทำให้ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

4) การจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 ร้อยละ 80 ของงบประมาณในภาพรวม เป็นการสนับสนุนเงินอุดหนุนด้านการผลิต สัดส่วนของงบประมาณในกิจกรรมอื่นยังมีน้อย

5) การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาและยังต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงข้อมูลให้ครบถ้วนและทันสมัย และการเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคยังไม่สมบูรณ์

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ด้านกระบวนการขับเคลื่อนงาน

1) ควรสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องและจัดสรรในสัดส่วนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร

2) ควรให้ความสำคัญการสนับสนุนและพัฒนาแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต การสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องให้แก่เกษตรกร เน้นการตลาดนำการผลิต และการเพิ่มพื้นที่ในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ

3) ควรมีการเตรียมการในส่วนของระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้เพียงพอเพื่อรองรับเกษตรกรผู้สนใจเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น

4) ควรเร่งจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ให้มีความสมบูรณ์ เช่น พื้นที่ แหล่งผลิต ตลาดสินค้า ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในระดับนโยบายและในระดับพื้นที่

5) ควรหารือวิธีการวัดหรือที่มาของข้อมูลในการตอบตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565 ที่เป็นระบบและสามารถสะท้อนความมีประสิทธิผลได้ชัดเจนขึ้น

5.2.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตของเกษตรกร

1) ควรเสริมสร้างความรู้ให้แก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรให้มีความรู้ในการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในเบื้องต้น และผลักดันให้ขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการหาช่องทางการตลาดและการเพิ่มมูลค่าในกรณีที่ผลผลิตได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2) ควรสนับสนุนเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้วให้ครอบคลุมทั้งกระบวนการการผลิต การดูแล การเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและได้เห็นประโยชน์จากการได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง ควรบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริมองค์ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้อย่างเต็มที่

4) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิตอาหารอินทรีย์ สำหรับใช้เลี้ยงปศุสัตว์ และสัตว์น้ำอินทรีย์เพื่อลดปัญหาการผลิตอาหารสัตว์ที่ไม่เพียงพอและช่วยลดรายจ่ายค่าอาหารดังกล่าวด้วย

5) ควรขยายกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการผลิตพืชผักอินทรีย์ ซึ่งผู้บริโภคให้ความสนใจและเป็นที่นิยมในการหาซื้อบริโภค

5.2.3 ด้านการเชื่อมโยงตลาดและการประชาสัมพันธ์

1) ควรมีการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งขยายตลาดรองรับผลผลิตอินทรีย์ให้เด่นชัด พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่น ส่งเสริมการจัดทำระบบตรวจสอบย้อนกลับ โดยมี QR Code และประชาสัมพันธ์แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์อินทรีย์อย่างต่อเนื่อง

2) สนับสนุนการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป โดยพิจารณาจากกลุ่มที่มีความพร้อม และมีศักยภาพในการแปรรูป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบหรือรสนิยมของผู้บริโภค

3) ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชัน (Application) ต่าง ๆ ด้านการเกษตร เช่น ProtectPlants แอปพลิเคชันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคพืชและศัตรูพืช OAE RCMO แอปพลิเคชันสำหรับคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร และ Agri-Map แอปพลิเคชันเพื่อบริหารพื้นที่เชิงรุก เป็นต้น ให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคเพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงด้านการผลิตและการตลาด

4) ควรประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ และตราสัญลักษณ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand ให้มากขึ้น โดยเน้นถึงคุณประโยชน์ คุณค่าของสินค้าอินทรีย์ เช่น ข้าวอินทรีย์ ปศุสัตว์อินทรีย์ ซึ่งผู้บริโภคยังให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์สาธารณะให้กับผู้บริโภคในวงกว้าง

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาที่ดิน. (2564). *เอกสารประกอบการประชุม แนวทางการครับเคลื่อนภาคเกษตรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ประเด็นเรื่องเกษตรอินทรีย์* (วันที่ 3 มีนาคม 2564). กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. (2563). *แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565*. กรงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ.

เจษฎา มิ่งฉาย. (2552). *เกษตรอินทรีย์ไทย: การวิเคราะห์บริบทและสาระเชิงนโยบาย.* ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ณัฐวจี เขียวลือ. (2560). *นโยบายการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. (2559). *การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่.* กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า

บรรเทิง มาแสง. (2530). *การติดตามและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ : กองประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

ปรารถนา ยศสุข, พงศกร กาวิชัย, และเจษฎา มิ่งฉาย. (2557). *เกษตรอินทรีย์ไทย: การประเมินผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ของเกษตรกร*. ใน การประชุมวิชาการการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4. (หน้า364-372). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รุ่งเกียรติ แก้วเพชร. (2559). *แนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตฝรั่งอินทรีย์ : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกฝรั่ง ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยงยุทธ ศรีเกี่ยวฝั้น และคณะ. (2555). *การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.* รายงานผลวิจัย, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. (2559). *การพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรในตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.* วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 11(36), 104-114

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. อุดรธานี: อักษรศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2553). *รายงานโครงการติดตามและประเมินผลโครงการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2549 – 2552 และแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ปี 2551 -2554 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.* กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *คู่มือการประเมินผล.* กรุงเทพฯ : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *รายงานผลการประเมินผลโครงการบูรณาการผลิตและตลาดเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *รายงานผลการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2551 – 2554 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *การประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ระยะครึ่งยุทธศาสตร์ฯ).* กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

อภิชาติ ใจอารีย์. (2561). *แนวทางการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัยสำหรับชุมชน : บทสะท้อนจากภาคปฏิบัติการ.* วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 38(5), 1-17

Rensis Likert. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. Archives of Psychology. New York University.

The research institute of organic agriculture and International federation of organic agriculture movements (2021). *The World of Organic Agriculture 2021* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2021/pdf.html (วันที่สืบค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2564).

W.K.Kellogg Foundation. (2004). *Logic model development guide*. Michigan : W.K.Kellogg Foundation.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1
กรอบแนวคิดและประเด็นพัฒนาที่สำคัญของ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565

กรอบแนวคิดและประเด็นพัฒนาที่สำคัญของ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 เห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ต่อมาเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 ได้มีการประกาศยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน และเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 ได้มีการประกาศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ใช้ประกอบการจัดทำแผนที่เกี่ยวข้อง และกำหนดตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องกัน รวมถึงในช่วงเดือนธันวาคม 2562 เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่าสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) จึงได้มี การทบทวนและปรับเปลี่ยนชื่อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564” เป็น “แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565” โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ รวมถึงกรอบระยะเวลาให้สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 รวมถึงสอดรับกับการปรับตัวเข้าสู่ความปกติใหม่ (New Normal) และคณะกรรมการโดยมีสาระสำคัญ ตามรายละเอียดดังนี้

1) กรอบแนวคิด

(1) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการภายใต้พื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุล พอประมาณ มีเหตุมีผล และภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับภูมิสังคมแต่ละพื้นที่และวิถีชีวิตดั้งเดิม เป็นการพัฒนาตามลำดับขั้น

(2) แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ มี 2 แนวทางคือ 1) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่เป็นระบบการผลิตเพื่อพึ่งตนเองเป็นหลักและยึดตามวิถีธรรมชาติ และ 2) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรองตามมาตรฐาน โดยเน้นการเทียบเคียงมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองที่เท่าเทียมในระดับสากล รวมถึงการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับ

(3) การพัฒนาบุคลากรด้านเกษตรอินทรีย์ ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเกษตรกร ให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่องเรื่องอินทรีย์ (Smart Farmer) กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง (Smart Group) และการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (Smart Enterprise)

(4) การสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้ผลิต ผู้บริโภค และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์

(5) การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ ให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด

(6) การวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีทางเลือกด้านเกษตรอินทรีย์ และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ครอบคลุมการศึกษาและวิจัยปัจจัยการผลิต โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีต่าง ๆ

(7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากร ให้สามารถดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(8) การสร้างและพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ รวมถึงการสร้างระบบตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบ One Stop Service

(9) การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจ ระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง (Cluster) เชื่อมโยงธุรกิจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันได้มากขึ้น

(10) แสวงหาแหล่งทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และรักษาสภาพความเป็นอินทรีย์ โดยให้การสนับสนุนเกษตรกร หรือองค์กรเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์รวมถึงผู้ประกอบการในรูปแบบต่าง ๆ

(11) การกำหนดให้มีกลไกกำกับดูแลที่เชื่อมโยงทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ อย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนกระบวนการทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ร่วมกันระหว่างภาครัฐกับเครือข่ายเกษตรกร ชุมชน ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

2) วิสัยทัศน์ "ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายในปี 2565"

3) พันธกิจ

(1) สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

(2) สนับสนุนให้มีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์

(3) ส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดีในประเทศ

(4) ส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศ ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) การประชาสัมพันธ์และพัฒนา เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ทั้งการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริการ ให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพากันอย่างยั่งยืน

(5) ส่งเสริมการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย และระบบโลจิสติกส์ ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

(6) พัฒนามาตรฐาน และระบบการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ

4) เป้าหมายและตัวชี้วัด

(1) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 1.3 ล้านไร่ ภายในปี 2565

(2) มีจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 80,000 ราย ภายในปี 2565

(3) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี

(4) ประเด็นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรม ฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

เป้าหมายและตัวชี้วัด

(1) ผลงานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปต่อยอดในเชิงนโยบายเชิงสาธารณะ และเชิงพาณิชย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

(2) ฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่จัดทำขึ้นมีผู้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ต่อปี

(3) ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี ประเด็นย่อย

1.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์

1.2 พัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์

1.3 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์

เป้าหมายและตัวชี้วัด พื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี (ปี 2563 - 2565) ประเด็นย่อย

2.1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์

2.2 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

เป้าหมายและตัวชี้วัด

(1) ตลาดเกษตรอินทรีย์ (Organic Market) ที่ได้มาตรฐานอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง

(2) จำนวนเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร เข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ต่อปี

(3) พื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 35 ต่อปี ประเด็นย่อย

3.1 พัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์

3.2 ผลักดันมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์

3.3 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

5) การขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กลไกการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในระดับต่าง ๆ โดยกำหนดให้มีองค์ประกอบจากทุกภาคส่วนอย่างสมดุล

(1) คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

(2) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

(3) คณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของจังหวัด

6) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง สำนักนายกรัฐมนตรี สภาเกษตรกรแห่งชาติ สถาบันเกษตรกร ภาคีเครือข่าย เกษตรอินทรีย์และภาคเอกชน

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

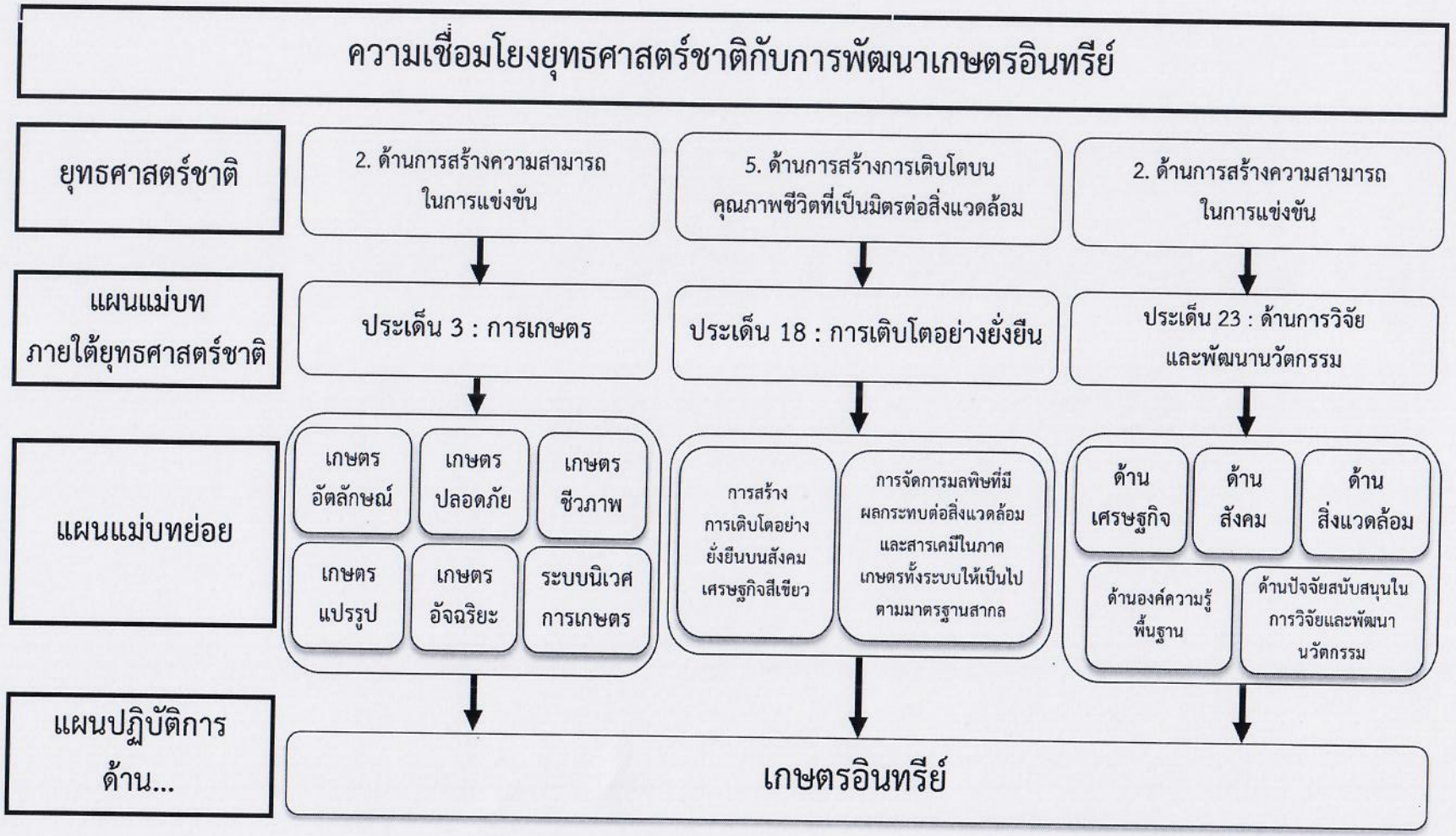

ภาพที่ 2 แผนผังแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565

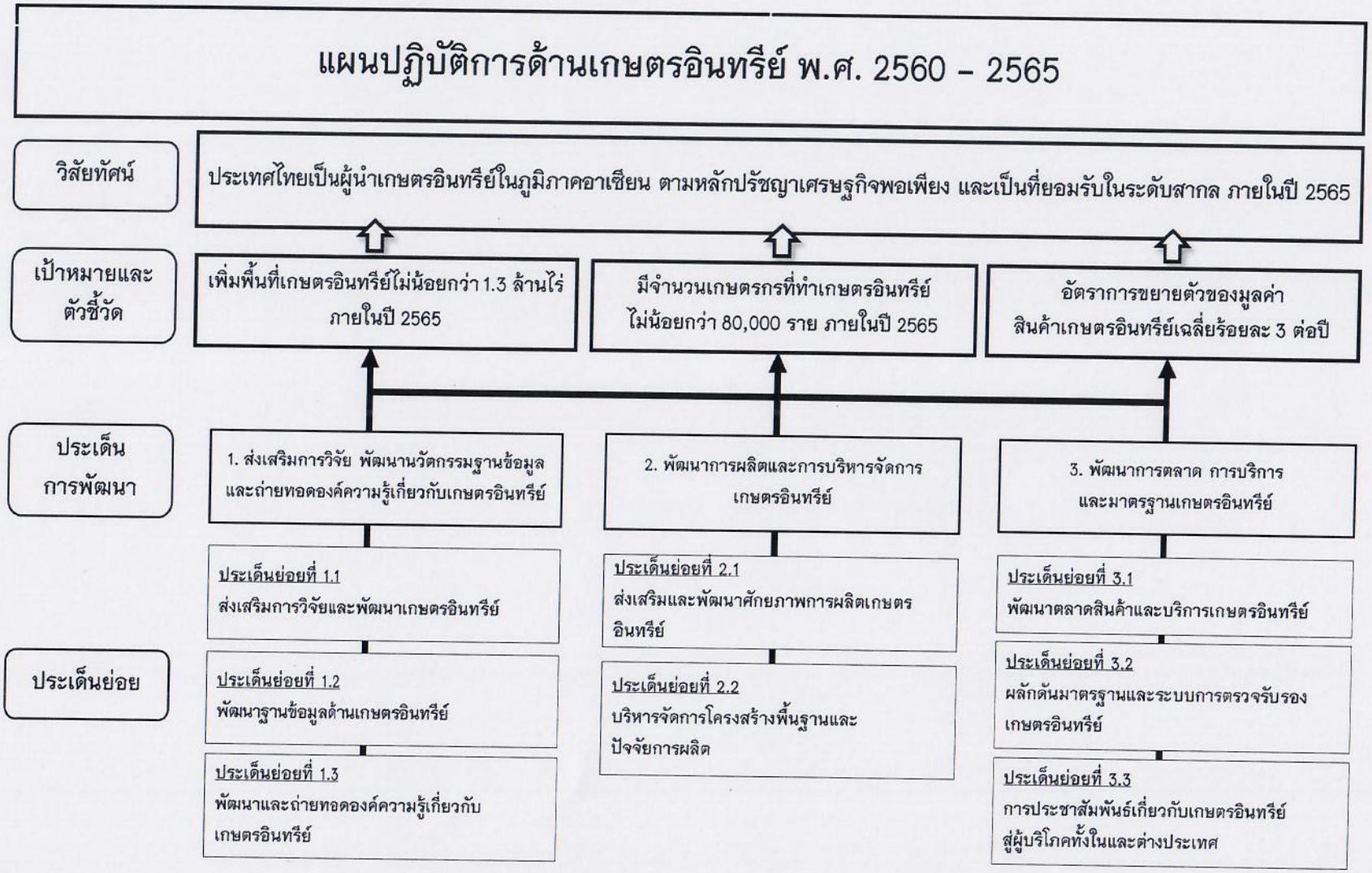

ภาคผนวกที่ 2
สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

1. สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

1.1 การผลิต

ในปี 2562 ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ 531,620.67 ไร่ เพิ่มขึ้นจาก 357,431.25 ไร่ ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.73 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกข้าว ขณะที่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ในปี 2562 มีจำนวน 44,418 ราย เพิ่มขึ้นจาก 15,974 ราย ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 178.06 (ตารางภาคผนวกที่ 2.1)

ตารางผนวกที่ 1 พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ปี 2560 - 2562

หน่วยงาน	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		อัตราเพิ่มของพื้นที่ ปี 2561-2562 (ร้อยละ)
	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	
หน่วยงานของรัฐบาล[1/]	**8,001**	**82,791.69**	**13,221**	**139,853.80**	**41,512**	**343,061.92**	**145.30**
· กรมประมง	38	2,130.04	44	782.14	223	2,864.35	266.22
· กรมปศุสัตว์	152	-	197	6,366.97	222	6,641.47	2.01
· สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)	1,615	8,348.01	424	3,650.00	5,679	25,965.02	611.37
· กรมวิชาการเกษตร	1,194	13,197.36	4,880	54,330.93	6,432	61,701.39	13.57
· กรมการข้าว	4,838	57,855.02	7,461	73,423.90	28,444	241,535.00	228.96
· กรมหม่อนไหม	-	-	51	38.60	79	107.30	177.98
· กรมพัฒนาที่ดิน	164	1,261.26	164	1,261.26	433	4,247.39	236.76
หน่วยงานของเอกชน[2/]	**2,753 ราย 142 กลุ่ม**	**148,154.68**	**2,753 ราย 408 กลุ่ม**	**217,577.45**	**2,906 ราย 119 กลุ่ม**	**188,558.75**	**-13.34**
· สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)	142 กลุ่ม	74,470.87	408 กลุ่ม	143,893.64	119 กลุ่ม	108,235.90	-24.78
· วังขนาย	499	12,313.43	499	12,313.43	652	18,952.47	53.92
· มาตรฐานเอกชนอื่นๆ	2,254	61,370.38	2,254	61,370.38	2,254	61,370.38	0.00
รวมทุกหน่วยงาน	**10,754 ราย 142 กลุ่ม**	**230,946.00**	**15,974 ราย 408 กลุ่ม**	**357,431.25**	**44,418 ราย 119 กลุ่ม**	**531,620.67**	**48.73**

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2562)

หมายเหตุ: 1/ พื้นที่ของหน่วยงานของรัฐบาลได้รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) และการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยและมูลนิธิสายใยแผ่นดิน

2/ พื้นที่ของเอกชนได้รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานต่างประเทศ อาทิ IFOAM USDA EU

1.2 การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย

การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยตามข้อมูลพิกัดศุลกากรสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในปี 2563 มีปริมาณการส่งออกรวม 30,843.93 เพิ่มขึ้นจาก 21,443.50 ตัน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.84 ขณะที่มูลค่าการส่งออก ในปี 2563 อยู่ที่ 1,730.53 เพิ่มขึ้นจาก 1,023.83 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.03 โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี ฮ่องกง อิตาลี เวียดนาม ฝรั่งเศส จีน และสวิตเซอร์แลนด์ (ตารางภาคผนวกที่ 2.2)

ตารางผนวกที่ 2 การส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563

ประเทศ	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			อัตราเพิ่ม ปี 2562-2563	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	5,512.42	240.94	28.25	6,407.72	280.07	27.36	8,150.59	380.21	21.97	27.20	35.76
ฮ่องกง	435.51	24.24	2.84	2,088.83	127.67	12.47	3,462.88	320.37	18.51	65.78	150.92
อิตาลี	3,512.15	150.28	17.62	3,284.58	143.49	14.02	5,606.45	269.28	15.56	70.69	87.66
เวียดนาม				460.92	41.86	4.09	1,234.84	204.99	11.85	167.91	389.71
สิงคโปร์	1,009.04	57.72	6.77	1,040.89	59.81	5.84	1,281.53	76.31	4.41	23.12	27.61
ฝรั่งเศส	557.55	33.08	3.88	1,235.27	62.28	6.08	1,240.87	70.70	4.09	0.45	13.51
จีน	675.46	84.28	9.88	1,768.47	69.28	6.77	2,913.08	67.70	3.91	64.72	(2.29)
สวิตเซอร์แลนด์	1,892.17	73.72	8.64	1,416.18	55.58	5.43	1,480.22	59.14	3.42	4.52	6.39
เบลเยียม	560.87	23.00	2.70	720.02	24.11	2.36	1,167.09	46.59	2.69	62.09	93.20
ไต้หวัน				404.95	19.14	1.87	641.38	45.08	2.60	58.38	135.51
แคนาดา	213.37	13.91	1.63	423.58	25.74	2.51	742.69	42.19	2.44	75.34	63.92
เนเธอร์แลนด์	508.33	26.16	3.07	573.53	28.61	2.79	619.81	30.91	1.79	8.07	8.02
เยอรมนี	404.78	20.77	2.44	353.23	18.82	1.84	534.48	27.13	1.57	51.31	44.16
ออสเตรเลีย	143.58	7.32	0.86	218.08	11.19	1.09	514.94	24.13	1.39	136.13	115.60
อื่นๆ (41 ประเทศ)	2,155.52	97.58	11.44	1,047.26	56.15	5.48	1,253.09	65.80	3.80	19.65	17.18
รวม	**17,580.74**	**853.01**	**100.00**	**21,443.50**	**1,023.83**	**100.00**	**30,843.93**	**1,730.53**	**100.00**	**43.84**	**69.03**

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
(ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม 2563)

การส่งออกข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ในปี 2563 มีปริมาณการส่งออกรวม 23,018.34 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 16,660.46 ตัน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.16 สำหรับมูลค่าการส่งออกข้าวอินทรีย์ ปี 2563 อยู่ที่ 1,110.36 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 779.17 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.51 โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา อิตาลี สิงคโปร์ ฝรั่งเศส และสวิสเซอร์แลนด์ (ตารางภาคผนวกที่ 2.3) สำหรับชนิดข้าวอินทรีย์ที่ส่งออก อาทิ ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวกล้องหอม ข้าวกล้องเจ้า ข้าวเจ้าขาวหอมมะลิ ข้าวเจ้าขาวหอม ข้าวเหนียว ปลายข้าวกล้อง ปลายข้าวเจ้าขาวหอมมะลิ ปลายข้าวเหนียว และปลายข้าวนึ่ง

ตารางผนวกที่ 3 การส่งออกข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563

ปริมาณ: ตัน
มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			อัตราเพิ่ม ปี 2562-2563	
	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	4,840.98	213.55	28.25	5,711.43	257.17	33.01	7,514.38	351.29	31.64	31.57	36.60
อิตาลี	3,512.15	150.28	19.88	3,284.58	143.49	18.42	5,606.45	269.28	24.25	70.69	87.66
สิงคโปร์	1,008.91	57.61	7.62	1,040.89	59.81	7.68	1,281.52	76.31	6.87	23.12	27.61
ฝรั่งเศส	557.44	32.99	4.36	1,235.27	62.28	7.99	1,240.87	70.70	6.37	0.45	13.51
สวิตเซอร์แลนด์	1,892.17	73.72	9.75	1,416.18	55.58	7.13	1,467.62	58.36	5.26	3.63	5.00
เบลเยียม	560.87	23.00	3.04	720.02	24.11	3.09	1,167.09	46.59	4.20	62.09	93.20
ฮ่องกง	434.76	24.15	3.19	419.58	25.46	3.27	638.57	44.31	3.99	52.19	74.03
แคนาดา	213.37	13.91	1.84	423.58	25.74	3.30	742.69	42.19	3.80	75.34	63.92
เนเธอร์แลนด์	507.10	26.09	3.45	573.53	28.61	3.67	594.61	29.36	2.64	3.68	2.59
เยอรมนี	404.78	20.77	2.75	353.23	18.82	2.42	534.46	27.11	2.44	51.31	44.07
ออสเตรเลีย	143.58	7.32	0.97	218.08	11.19	1.44	514.94	24.13	2.17	136.13	115.60
เดนมาร์ก	1,704.11	71.24	9.42	524.72	23.22	2.98	442.00	19.08	1.72	-15.76	-17.84
อื่นๆ (31 ประเทศ)	764.94	41.44	5.48	739.38	43.67	5.61	1,273.14	51.64	4.65	72.19	18.24
รวม	**16,545.15**	**756.07**	**100.00**	**16,660.46**	**779.17**	**100.00**	**23,018.34**	**1,110.36**	**100.00**	**38.16**	**42.51**

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
(ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม 2563)

การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย (ทุเรียนสดและแช่แข็ง มังคุดสดและแช่แข็ง มะพร้าวอ่อน น้ำกะทิ และใบชาเขียว) ในปี 2563 มีปริมาณการส่งออกรวม 7,825.58 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 4,783.04 ตัน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 63.61 สำหรับมูลค่าการส่งออกรวมปี 2563 อยู่ที่ 620.17 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 244.66 ล้านบาท ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 153.49 โดยตลาดส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็งที่สำคัญ ได้แก่ ฮ่องกง เวียดนาม จีน ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา (ตารางภาคผนวกที่ 2.4)

ตารางผนวกที่ 4 การส่งออกผลไม้อินทรีย์สดและแช่แข็ง และสินค้าเกษตรอินทรีย์อื่น ๆ ของประเทศไทย ปี 2561 - 2563

ปริมาณ: ตัน
มูลค่า: ล้านบาท

ประเทศ	ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			อัตราเพิ่ม ปี 2562-2563	
	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า	สัดส่วนมูลค่า (ร้อยละ)	ปริมาณ	มูลค่า
ฮ่องกง	0.75	0.10	0.10	1,669.25	102.21	41.78	2,824.32	276.05	44.51	69.20	170.08
เวียดนาม			0.00	460.92	41.86	17.11	1,234.84	204.99	33.05	167.91	389.71
จีน	344.65	68.45	70.61	1,528.86	56.55	23.11	2,343.34	58.21	9.39	53.27	2.94
ไต้หวัน			0.00	392.31	18.20	7.44	641.38	45.08	7.27	63.49	147.71
สหรัฐอเมริกา	671.44	27.39	28.25	696.29	22.91	9.36	636.21	28.92	4.66	-8.63	26.26
เนเธอร์แลนด์	1.23	0.07	0.08				25.20	1.55	0.25		
เดนมาร์ก							22.63	1.51	0.24		
สหราชอาณาจักร							38.08	0.95	0.15		
สวิตเซอร์แลนด์							12.60	0.78	0.13		
เกาหลีใต้				28.45	1.96	0.80	9.66	0.64	0.10	-66.05	-67.59
อื่นๆ (16 ประเทศ)	17.52	0.94	0.97	6.94	0.98	0.40	37.34	1.49	0.24	437.72	52.53
รวม	**1,035.59**	**96.94**	**100.00**	**4,783.04**	**244.66**	**100.00**	**7,825.58**	**620.17**	**100.00**	**63.61**	**153.49**

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์
(ข้อมูล ณ วันที่ 5 มีนาคม 2563)

ภาคผนวกที่ 3
ผลการดำเนินงาน

ตารางผนวกที่ 3.1 งบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2563 จำแนกตามหน่วยงาน

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม		
	ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่าย		ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่าย		ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่าย		ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่าย		ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่าย	
		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
1. กรมการข้าว[1/]	637.7	414.72	65.03	737.7	49.71	6.74	675.55	674.07	99.78	674.26	672.05	99.67	2725.21	1810.55	66.44
2. กรมปศุสัตว์	7.14	7.12	99.76	7.64	7.44	97.41	7.13	7.02	98.46	5.26	5.18	98.50	27.17	26.76	98.49
3. กรมประมง	7.03	6.60	93.88	13.2	10.69	80.92	12.98	12.20	93.99	6.65	4.12	61.96	39.86	33.61	84.32
4. กรมหม่อนไหม	1.85	1.38	74.59	3.58	3.58	100.00	3.99	3.24	81.20	4.34	3.21	74.05	13.76	11.41	82.95
5. กรมวิชาการเกษตร	31.28	31.10	99.42	38.17	38.00	99.55	44.82	44.76	99.87	22.61	22.53	99.65	136.88	136.39	99.64
6. กรมส่งเสริมการเกษตร	57.13	55.32	96.83	16.14	11.41	70.71	10.05	9.91	98.61	9.78	9.56	97.70	93.10	86.20	92.58
7. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5.69	5.69	100.00	8.56	8.55	99.96	15.98	13.18	82.48	4.93	4.92	99.86	35.16	32.34	91.99
8. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์[1/]	-	-	-	-	-	-	1.28	1.28	100.00	1.28	1.28	100.00	2.57	2.57	100
9. กรมชลประทาน	-	-	-	27.00	22.10	81.85	160.59	125.47	78.13	-	-	-	187.59	147.57	78.67
10. กรมพัฒนาที่ดิน	27.24	26.61	97.69	28.70	26.64	92.81	24.80	19.93	80.36	26.36	23.87	90.56	107.10	97.05	90.62
11. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม[2/]	11.63	11.30	97.13	37.40	29.80	79.68	34.93	32.73	93.70	17.14	16.93	98.79	101.10	90.76	89.77
12. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	11.96	11.81	98.73	13.45	12.93	96.11	10.56	10.06	95.27	5.78	5.47	94.55	41.75	40.27	96.44
13. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	9.03	8.84	97.86	5.00	4.78	95.65	7.00	6.67	95.29	1.38	1.29	93.26	22.41	21.58	96.28
รวม	**807.67**	**580.48**	**71.87**	**936.55**	**225.63**	**24.09**	**1009.66**	**960.52**	**95.13**	**779.77**	**770.41**	**98.80**	**3,533.66**	**2,537.06**	**71.80**

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

หมายเหตุ : [1/] ได้รับการจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุนปี 2560 จำนวน 600 ล้านบาท ปี 2561 จำนวน 700 ล้านบาท

[2/] ปี 2560 ข้อมูล ณ 14 ธันวาคม 2561 และ ปี 2561 ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. 2561

ตารางผนวกที่ 3.2 การดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 (1 ตุลาคม 2560 – 30 กันยายน 2564)

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรมฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์				
ประเด็นย่อยที่ 1.1 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์				100.67
1. ระบบการผลิตปศุสัตว์ (ปศ.)	เรื่อง	15	16	106.67
2. วิจัยการผลิต/การตลาดสินค้าข้าวอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
3. เครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เชื่อมโยงผู้ประกอบธุรกิจสินค้าอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
4. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ด้านการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	3	3	100
5. ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
6. ศึกษาวิจัยด้านการผลิต การตลาด สินค้าเกษตรอินทรีย์ : กรณีศึกษาชาอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
7. ถอดบทเรียนเกษตรกรและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
8. ศึกษาศักยภาพการผลิต การตลาดผักอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมการบริโภคในประเทศ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
9. วิจัยศักยภาพการตลาดและการจัดการ (Logistics สินค้าเกษตรอินทรีย์) (สศก.)	เรื่อง	1	1	100
10. ศึกษาปัจจัยที่ทีผลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในพื้นที่ภาคเหนือ	เรื่อง	1	1	100

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
ประเด็นย่อยที่ 1.2 พัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์				**94.35**
1. ปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ประจำปี (ปศ.)	แห่ง	27	27	100
2. พัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	แห่ง	6	6	100
3. สร้างศูนย์ต้นแบบปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ศูนย์	16	16	100
4. ประเมินสถานการณ์และจัดทำทำเนียบผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	เรื่อง	2	1	50
5. การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	2	2	100
6. จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร และพิกัดแปลง PGS (ส.ป.ก.)	ราย	6,463	6,807	105.32
	ไร่	21,380	22,474	105.12
ประเด็นย่อยที่ 1.3 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์				**102.24**
1. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	ราย	18,773	18,977	101.09
1.1 พัฒนาเจ้าหน้าที่ด้านเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	ราย	773	773	100
1.2 อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และศึกษาดูงาน (กสก.)	ราย	16,000	16,204	101.28
1.3 อบรมเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (รายใหม่) เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	ราย	2,000	2,000	100
2. ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในสถาบันเกษตรกรในพื้นที่นิคมสหกรณ์ (กสส.)	ราย	9,423	9,441	100.19
2.1 อบรมปรับเปลี่ยนการผลิต	ราย	2,400	2,420	100.83

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
2.2 อบรมเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น ศึกษาดูงาน/เชื่อมโยงตลาด	ราย	3,900	3,900	100
2.3 อบรมรับรองแบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น PGS	ราย	2,900	2,900	100
2.4 อุดหนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้น	ราย	2,000	1,998	99.90
2.5 อบรมหลักสูตรการวิเคราะห์ดิน/น้ำเพื่อประกอบการยื่นขอรับรองมาตรฐานอินทรีย์	ราย	300	365	121.67
2.6 อุดหนุนสนับสนุนกระบวนการขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ของสถาบันเกษตรกร (รายละ 10,000 บาท)	ราย	300	62	20.67
2.7 กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ขั้นที่ 3 ยโสธรโมเดล		125	125	100
- กิจกรรม อบรมการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเชื่อมโยงธุรกิจอินทรีย์	ราย	125	125	100
- กิจกรรม อบรมการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น (PGS)	ราย	125	125	100
2.8 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้แก่สมาชิกสหกรณ์นิคม	ราย	98	98	100
	ไร่	98	98	100
2.9 จัดอบรมหลักสูตรศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกสหกรณ์กลุ่มย่อย (เกษตรกรที่ได้รับโรงเรือนพร้อมระบบน้ำ)	รุ่น	11	10	90.91
2.10 สนับสนุนเงินอุดหนุนให้แด่สหกรณ์ในการจัดหาโรงเรือนพร้อมระบบน้ำ	สหกรณ์	15	15	100
	โรงเรือน	98	98	100
3. ฝึกอบรมด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ราย	2,800	6,326	225.93
3.1 รอบรู้เกษตรอินทรีย์	ราย	1,200	1,345	112.08

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
3.2 การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ราย	1,100	3,612	328.36
3.3 เทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ราย	500	1,369	273.80
4. จัดตั้งศูนย์ PGS (พด.)	ศูนย์	28	28	100
5. พัฒนาต่อยอดศูนย์ PGS (พด.)	ศูนย์	5	5	100
6. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มเกษตร (พ.ด.)	ไร่	10,000	11,200	112
7. อบรมเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบเกษตรอินทรีย์ PGS และสามารถขอรับรองมาตรฐาน	ไร่	5,000	5,298	105.96
การรับรองเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ราย	1,000	1,047	104.70
8. การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)				76.52
8.1 ประชาสัมพันธ์และรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	ไร่	1,373,256	1,256,845	91.52
- ผ่านคณะกรรมการ SC/COO	กลุ่ม	3,974	3,701	93.13
	ราย	87,442	70,860	81.04
8.2 อบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม	ราย	195,139	228,122	116.90
- เกษตรกรปี 2560	ราย	40,342	40,342	100
- เกษตรกรปี 2561	ราย	63,297	75,348	119.04
- เกษตรกรปี 2562	ราย	40,000	57,370	143.43

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
8.3 อบรมหลักสูตรการพัฒนาที่ปรึกษาระบบควบคุมภายใน	ราย	50	0	0
9. อบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกรด้านหม่อนไหมอินทรีย์ (มม.)	ราย	405	398	98.27
9.1 เจ้าหน้าที่	ราย	110	110	100
9.2 เกษตรกร	ราย	295	288	97.63
10. อบรมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่กรมหม่อนไหมด้านการตรวจประเมินมาตรฐานหม่อนไหม	ราย	70	70	100.00
11. ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ส่งเสริมให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร (มม.)	แห่ง	20	20	100
	ครั้ง	44	71	161.36
12. เจ้าหน้าที่ส่วนกลางและสำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ติดตามให้คำแนะนำ (มม.)	แห่ง	18	18	100
	ครั้ง	31	30	96.77
13. อบรมสัมมนาให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่บุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 6 ภูมิภาค (สศก.)	รุ่น	4	4	100
14. พัฒนาบุคลากรเข้าสู่ระบบการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ (กป.)	ครั้ง	3	3	100
15. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กป.)	ราย	1,000	1,000	100
16. สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ปม.)	ราย	1,000	994	99.40
17. ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดอินทรีย์แก่เกษตรกร (ปม.)	ราย	1,580	1,592	100.76
18. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ (กป.)				98.96

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
18.1 พัฒนาการส่งเสริมพัฒนา ด้านเกษตรอินทรีย์	ราย	500	500	100
	ไร่	1,375	1,375	100
18.2 สร้างเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์	ราย	2,650	2,567	96.87
19. ฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์และสร้างความรู้ความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	ราย	4,438	4,511	101.64
- รายใหม่	ราย	2,178	2,538	116.53
- รายเก่าอบรมต่อเนื่อง	ราย	2,260	1,973	87.30
20. อบรมเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่นักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	ราย	60	60	100
21. ประชุมชี้แจงเพื่อคัดเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	ราย	1,950	1,970	101.03
	ไร่	9,000	11,061	122.90
22. อบรมเกษตรอินทรีย์เกี่ยวกับการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ต่อเนื่อง 4 ครั้ง) (ส.ป.ก.)	ราย	3,825	4,096	107.08
23. อบรมการตรวจประเมินแปลงของกลุ่มเกษตรกรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (ต่อเนื่อง 3 ครั้ง) (ส.ป.ก.)	กลุ่ม	125	125	100
	ราย	2,025	2,296	113.38
24. จัดทำคู่มือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	เล่ม	2,700	2,700	100
25. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ (ปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากศึกษาวิจัยระบบการผลิตสุกร) (ปศ.)	ราย	75	75	100
26. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)	ราย	180	220	122.22

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
26.1 เกษตรกรที่ได้รับการอบรม	ราย	180	220	122.22
26.2 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง	ราย	180	220	122.22
ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์				
ประเด็นย่อยที่ 2.1 พัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์				**110.15**
1. การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)				
- อบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเกษตรกรผู้มีความพร้อมยื่นขอรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	510	486	95.29
2. ส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย	570	582	102.11
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	260	250	96.15
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	310	332	107.10
3. สนับสนุนกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบอินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	145	145	100
4. สนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	34	34	100
5. ติดตามและประเมินแปลงเบื้องต้น (กสก.)	แปลง	18,000	17,825	99.03
6. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในแปลงใหญ่ (กสก.)	แปลง	55	55	100
7. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ใน ศพก. (กสก.)	ศูนย์ฯ	102	102	100
8. ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ใน 3 จังหวัดนำร่อง (กสก.)	จังหวัด	6	6	100

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
9. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในยโสธรโมเดล (กสก.)	กลุ่ม	178	178	100
10. พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ไร่	29,500	53,703	182.04
	กลุ่ม	590	717	121.53
	ราย	2,540	6,399	251.93
11. ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)	ราย	560	547	97.68
11.1 สัมมนาเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนโครงการเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (เจ้าหน้าที่)	ราย	130	125	96.15
11.2 อบรมผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ (เจ้าหน้าที่)	ราย	430	422	98.14
11.3 สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2560 จำนวนไม่เกิน 15 ไร่/ราย	ไร่	174,900	174,900	100
12. ยกระดับการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)				154.83
- สนับสนุนพันธ์ข้าวอินทรีย์	ไร่	191,926	286,255	149.15
	ราย	56,416	90,550	160.50
13. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ (ตส.)	ราย	7,718	7,750	100.41
13.1 เสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่กลุ่มเกษตรกรในโครงการเกษตรอินทรีย์	ราย	4,400	4,409	100.20
13.2 ซักซ้อม/อบรมครูบัญชี	ราย	73	73	100
13.3 กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี โดยครูบัญชี	ราย	1,540	1,553	100.84

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
13.4 ติดตามการจัดทำบัญชี โดยครูบัญชี	ราย	1,540	1,548	100.52
13.5 ติดตามประเมินผล	ราย	165	167	101.21
14. พัฒนาบุคคลากรเข้าสู่ระบบการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ (ปม.)	ราย	130	134	103.08
15. พัฒนาศักยภาพผู้ตรวจประเมินด้านผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (กป.)	ราย	50	38	76
16. จัดการพัฒนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร (กป.)	ราย	1,500	1,503	100.20
17. พัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ครั้ง	1	1	100
18. สร้างแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืดอินทรีย์ (ปม.)	แหล่ง	2	2	100
19. พัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สำหรับการเพราะเลี้ยงสัตว์น้ำและนาข้าวอินทรีย์ (กป.)	ราย	1,000	966	96.6
19.1 สนับสนุนปัจจัยการผลิต (กป.)	ราย	500	466	93.20
19.2 ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐาน	ราย	500	500	100
20. พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำอินทรีย์เข้าสู่มาตรฐาน (กป.)	ราย	40	34	85.00
21. ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ต่อยอดศูนย์ต้นแบบปุ๋ยเติมอากาศ (กวก.)	แห่ง	101	101	100
22. การฝึกอบรมการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	ตัน	3,220	3,336.9	103.63
	ราย	8,865	8,912	100.53
23. แปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	แปลง	3,486	3,298	94.61

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
24. จัดตั้งและต่อยอดศูนย์ผลิตชีวินทรีย์ (กวก.)	ศูนย์	52	61	117.31
25. ผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติ (กวก.)	ตัว	598,000	758,608	126.86
26. การผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืช และ ปรับปรุงบำรุงดิน (กวก.)	ตัวอย่าง	11,595	12,996	112.08
27. สนับสนุนปัจจัยการผลิตจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์	ราย	3,825	4,096	107.08
ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (กวก.)	ไร่	30,380	33,535	110.39
ประเด็นย่อยที่ 2.2 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต				**99.06**
1. เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักอ่างเก็บน้ำโนนเหม่า ต.นางแดด อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ (ชป.)	รายการ	1	1	85
2. ฝายบ้านหนองเต่าพร้อมระบบส่งน้ำจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
3. ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายแม่ตูบ (ฝายบ้านผาหม่น) ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
4. จัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	2	2	100
5. ระบบส่งน้ำฝายแม่เตียน 2 (ห้วยจักไครบน) จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
6. ฝายแปลงกิ่วลม พร้อมระบบส่งน้ำ จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
7. ระบบส่งน้ำฝายบ้านขอบด้ง ลูก 1 จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
8. ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายบ้านขอบด้ง ลูก 2 จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
9. ปรับปรุงเหมืองปู่เห็น พร้อมอาคารประกอบ ต.ลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	1	1	100
10. ปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำป่าพะยอม ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง (ชป.)	รายการ	1	1	100
11. ปรับปรุงระบบส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองช่องลมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.พัทลุง (ชป.)	รายการ	1	1	100
12. ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำบ้านไทรงาม ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ (ชป.)	รายการ	1	1	100
13. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบน้ำบ้านโคกนาโก ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	1	1	100
14. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านนาดี ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	1	1	100
15. แก้งลิงห้วยแดงพร้อมอาคารประกอบ ต.กำแมด อ.กุดชุม จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	1	1	100
16. โครงการจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	1	1	100
ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์				
ประเด็นย่อยที่ 3.1 พัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์				**100**
1. การจัดทำรหัสสถิติพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	สินค้า	10	5	50
2. ประชุมสัมมนาประเมินสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ เชื่อมโยงห่วงโซ่	ราย	170	170	100
และพัฒนาระบบตลาดแฟร์เทรด (ส.ป.ก.)	ครั้ง	2	2	100
3. พัฒนาตลาดสีเขียว (ปศ.)	แห่ง	62	62	100
4. ฝึกอบรมแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย	140	140	100

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
ประเด็นย่อยที่ 3.2 ผลักดันมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์				**114.68**
1. ตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์ (ปศ.)	ราย	210	150	71.43
2. บริการตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	260	386	148.46
3. ตรวจติดตามฟาร์มที่ผ่านการรับรอง (ปศ.)	ฟาร์ม	351	357	101.71
4. ตรวจต่ออายุฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	129	101	78.29
5. เก็บตัวอย่างผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ตรวจทางห้องปฏิบัติการ (ปศ.)	ตัวอย่าง	170	170	100
6. ตรวจติดตาม กำกับ ดูแลการตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ครั้ง	16	17	106.25
7. จัดอบรมผู้ตรวจประเมินปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย	60	60	100
8. ตรวจรับรองพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ไร่	480	550	114.68
9. ตรวจวิเคราะห์ผลิตผล/ผลิตภัณฑ์จากฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ตัวอย่าง	170	170	100
10. ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)				86.94
10.1 การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์				
- ตรวจประเมินเบื้องต้น	กลุ่ม	5,634	4,898	86.94
	ราย	125,298	106,180	84.74
	ไร่	1,169,476	938,779	80.27

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
- ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกรปี 2560และ ปี 2561 (ระยะปรับเปลี่ยน)	กลุ่ม	2,428	1,995	82.17
	ราย	51,339	41,998	81.81
	ไร่	529,334	422,239	79.77
- ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic Thailand	กลุ่ม	840	682	81.19
	ราย	17,768	14,242	80.16
	ไร่	183,016	145,352	79.42
- การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2560 และ ปี 2561		2,108	1,679	79.65
1) ปี 2560	กลุ่ม	1,242	910	73.27
2) ปี 2561	กลุม	866	769	88.80
- การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2562				114.07
1) สุ่มเตรียมความพร้อม (T1) กลุ่มใหม่ปี 2562	ราย	40,000	62,836	157.09
	ไร่	400,000	493,814	123.45
2) Organic thailand (T3)	กลุ่ม	32	31	96.88
	ราย	964	926	96.06
	ไร่	10,446	10,120	96.88

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
10.2 จัดทำคู่มือเอกสารคู่มือโครงการฯ	เล่ม	250	250	100
10.3 เอกสารบันทึกเกษตรกร (org 02) และใบสมัครเกษตรกร (org 03) ใบรับรองประเมินเบื้องต้น	เล่ม	100,000	100,000	100
11. ตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ในดินของเกษตรกร (มม.)	ราย	210	210	100
12. ตรวจประเมินหม่อนไหมอินทรีย์ (มม.)	ครั้ง	3	3	100
13. พัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน โดยใช้ระบบการรับรองแบบกลุ่ม (มกอช.)	กลุ่ม	21	20	95.24
14. ยกระดับมาตรฐานแหล่งแปรรูป (มกอช.)	โรง	4	4	100
15. ตรวจรับรองสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน (มกอช.)	สาขา	250	431	172.40
16. โครงการ Q อาสา (มกอช.)	รายการ	50	45	90
17. โครงการพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร (มกอช.)	ราย	280	319	113.93
18. โครงการยกระดับเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน (มกอช.)	จังหวัด	2	2	100
	แห่ง	4	4	100
19. โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "การเสริมสร้างองค์ความรู้และขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน" (มกอช.)	ครั้ง	4	4	100
20. โครงการสถานที่จำหน่ายที่ได้มาตรฐาน (มกอช.)	แห่ง	3	11	366.67
21. การยกระดับและส่งเสริมการนำมาตรฐาน (GMP) ไปใช้ในสถานประกอบการ	แห่ง	1	1	100
22. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์				265.60

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
22.1 ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	แปลง	12,847	17,500	136.22
22.2 ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	ฟาร์ม	900	2,739	304.33
	ไร่	4,500	16,031	356.25
23. รักษาและพัฒนาระบบคุณภาพหน่วยรับรอง กองพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าประมง (กมป.) กรมประมง เพื่อให้การรับรองตามระบบมาตรฐานสากล ISO/IEC 17065 (ปม.)	ระบบ	1	1	100
24. ตรวจประเมินเพื่อให้ และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลิตผล และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามมาตรฐาน มกษ. อินทรีย์ ตามระบบมาตรฐาน ISO/IEC 17065 (ปม.)	ราย	200	106	53
25. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน สำหรับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ (ปม.)	ครั้ง	1	1	100
26. จัดทำคู่มือการปฏิบัติในการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ฉบับ	1	0	0
27. ตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ราย	10	0	0
28. พัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและนาข้าวอินทรีย์ (กป.)	ราย	100	229	229
29. พัฒนากลุ่มเกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ราย	1,000	1469	146.9
ประเด็นย่อยที่ 3.3 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ				**86.62**
1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)	เรื่อง	9	9	100
2. จัดงานประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หม่อนไหมอินทรีย์ (มม.)	แห่ง	8	1	12.50
3. จัดนิทรรศการ สาธิต และออกร้านจำหน่ายหม่อนไหมอินทรีย์ในต่างประเทศ (มม.)	แห่ง	1	1	100

ประเด็น/กิจกรรม/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2560 - 2563		
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 59 - 30 ก.ย. 63)	ร้อยละ
4. สร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)	ครั้ง	34	41	120.59
5. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (ปศ.)	เรื่อง	5	5	100

ตารางภาคผนวกที่ 3.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. ระบบการผลิตปศุสัตว์ (ปศ.)	เรื่อง	12	13	108.33	3	3	100	-	-	-	-	-	-	15	16	106.67	ดีมาก
2. วิจัยการผลิต/การตลาดสินค้าข้าวอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
3. เครือข่ายเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เชื่อมโยงผู้ประกอบธุรกิจสินค้าอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
4. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ องค์ความรู้ด้านการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	1	1	100	1	1	100	1	1	100	-	-	-	3	3	100	ดีมาก
5. ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
6. ศึกษาวิจัยด้านการผลิต การตลาด สินค้าเกษตรอินทรีย์ : กรณีศึกษาชาอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
7. ถอดบทเรียนเกษตรกรและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
8. ศึกษาศักยภาพการผลิต การตลาดผักอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมการบริโภคในประเทศ (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
9. วิจัยศักยภาพการตลาดและการจัดการ (Logistics สินค้าเกษตรอินทรีย์) (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
10. ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับพื้นที่ (จังหวัดพัทลุง เพชรบูรณ์ ลพบุรี สุรินทร์ และฉะเชิงเทรา) ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560–2564	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ในพื้นที่ภาคเหนือ	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
เฉลี่ย				102.08			100			100			0			100.67	ดีมาก

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

ตารางผนวกที่ 3.4 พัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. ปรับปรุงฐานข้อมูลการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ประจำปี (ปศ.)	แห่ง	9	9	100	9	9	100	9	9	100	-	-	-	27	27	100	ดีมาก
2. พัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	แห่ง	-	-	-	3	3	100	3	3	100	-	-	-	6	6	100	ดีมาก
3. สร้างศูนย์ต้นแบบปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ศูนย์	-	-	-	8	8	100	8	8	100	-	-	-	16	16	100	ดีมาก
4. ประเมินสถานการณ์และจัดทำทำเนียบผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	เรื่อง	-	-	-	1	1	100	1	-	-	-	-	-	2	1	50	ต้องปรับปรุง
5. การจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	-	-	-	1	1	100	1	1	100	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
6. จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร และพิกัดแปลง PGS (ส.ป.ก.)	ราย	-	-	-	2,025	2,296	113.38	4,438	4,511	101.64	-	-	-	6,463	6,807	105.32	ดีมาก
	ไร่	-	-	-	-	-	-	21,380	22,474	105.12	-	-	-	21,380	22,474	105.12	ดีมาก
เฉลี่ย				100			102.23			101.13			-			94.35	ดีมาก

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

ตารางผนวกที่ 3.5 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ กสก.)	ราย	5,173	5,181	100.15	5,300	5,445	102.74	3,200	3,251	101.59	5,100	5,100	100.00	18,773	18,977	101.09	ดีมาก
1.1 พัฒนาเจ้าหน้าที่ด้านเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	ราย	173	173	100	300	300	100	200	200	100	100	100	100	773	773	100	ดีมาก
1.2 อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และศึกษาดูงาน (กสก.)	ราย	5,000	5,008	100.16	5,000	5,145	102.9	3,000	3,051	101.70	3,000	3,000	100	16,000	16,204	101.275	ดีมาก
1.3 อบรมเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (รายใหม่) เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ (กสก.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,000	2,000	100	2,000	2,000	100	ดีมาก
2. ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในสถาบันเกษตรกรในพื้นที่นิคมสหกรณ์ (กสส.)				100			99.98			91.94			98.48			94.92	ดีมาก
2.1 อบรมปรับเปลี่ยนการผลิต	ราย	-	-	-	900	900	100	1,500	1,520	101.33	-	-	-	2,400	2,420	100.83	ดีมาก
2.2 อบรมเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น ศึกษาดูงาน/เชื่อมโยงตลาด	ราย	900	900	100	1,000	1,000	100	2,000	2,000	100				3,900	3,900	100.00	ดีมาก
2.3 อบรมรับรองแบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น PGS	ราย	900	900	100	1,000	1,000	100	1,000	1,000	100	-	-	-	2,900	2,900	100	ดีมาก
2.4 อุดหนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้น	ราย	-	-	-	1,000	999	99.9	1,000	999	99.90	-	-	-	2,000	1,998	99.90	ดีมาก
2.5 อบรมหลักสูตรการวิเคราะห์ดิน/น้ำเพื่อประกอบการยื่นขอรับรองมาตรฐานอินทรีย์	ราย	-	-	-	-	-	-	300	365	121.67	-	-	-	300	365	121.67	ดีมาก
2.6 อุดหนุนสนับสนุนกระบวนการขอรับใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ของสถาบันเกษตรกร (รายละ 10,000 บาท)	ราย	-	-	-	-	-	-	300	62	20.67				300	62	20.67	ต้องปรับปรุง
2.7 กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ขั้นที่ 3 ยโสธรโมเดล								125	125	100				125	125	100	ดีมาก
- กิจกรรม อบรมการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเชื่อมโยงธุรกิจอินทรีย์	ราย	-	-	-	-	-	-	125	125	100				125	125	100	ดีมาก
- กิจกรรม อบรมการเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเบื้องต้น (PGS)	ราย	-	-	-	-	-	-	125	125	100				125	125	100	ดีมาก
2.8 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้แก่สมาชิกสหกรณ์นิคม	ราย										98	98	100	98	98	100	ดีมาก
	ไร่										98	98	100	98	98	100	ดีมาก
2.9 จัดอบรมหลักสูตรศึกษาดูงานให้แก่สมาชิกสหกรณ์กลุ่มย่อย (เกษตรกรที่ได้รับโรงเรือนพร้อมระบบน้ำ)	รุ่น										11	10	90.91	11	10	90.91	ดีมาก
	ราย										98	98	100	98	98	100	ดีมาก
2.10 สนับสนุนเงินอุดหนุนให้แต่สหกรณ์ในการจัดหาโรงเรือนพร้อมระบบน้ำ	สหกรณ์										15	15	100	15	15	100	ดีมาก
	โรงเรือน										98	98	100	98	98	100	ดีมาก
3. ฝึกอบรมด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ราย	800	1,024	128	1,000	1,104	110.4	1,000	4,198	419.80	-	-	-	2,800	6,326	225.93	ดีมาก
3.1 รอบรู้เกษตรอินทรีย์	ราย	400	490	122.5	400	414	103.5	400	441	110.25	-	-	-	1,200	1,345	112.08	ดีมาก
3.2 การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ราย	300	353	117.67	400	444	111	400	2,815	703.75	-	-	-	1,100	3,612	328.36	ดีมาก
3.3 เทคนิคการตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อนในกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม	ราย	100	181	181.1	200	246	123	200	942	471	-	-	-	500	1,369	273.80	ดีมาก
4. จัดตั้งศูนย์ PGS (พด.)	ศูนย์	10	10	100	12	12	100	6	6	100	-	-	-	28	28	100	ดีมาก
5. พัฒนาต่อยอดศูนย์ PGS (พด.)	ศูนย์	-	-	-	-	-	-	5	5	100	-	-	-	5	5	100	ดีมาก
6. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มเกษตร (พ.ด.)	ไร่										10,000	11,200	112	10,000	11,200	112	ดีมาก
7. อบรมเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบเกษตรอินทรีย์ PGS และสามารถขอรับรองมาตรฐานการรับรองเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ไร่										5,000	5,298	105.96	5,000	5,298	105.96	ดีมาก
	ราย										1,000	1,047	104.7	1,000	1,047	104.70	ดีมาก
8. การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์[1/] (กข.)				84.23			94.38			125.12	-	-	53.46			76.52	ปานกลาง
8.1 ประชาสัมพันธ์และรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ	ไร่	300,000	203,346.85	67.78	673,256	558,294.60	82.92	400,000	495,204	123.80	-	-	-	1,373,256	1,256,845	91.52	ดีมาก
- ผ่านคณะกรรมการ SC/COO	กลุ่ม	1,242	1,242	100	2,732	2,459	90.01				-	-	-	3,974	3,701	93.13	ดีมาก
	ราย	28,749	19,874	69.13	58,693	50,986	86.87				-	-	-	87,442	70,860	81.04	ดีมาก
8.2 อบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม	ราย	20,171	20,171	100	50,171	59,068	117.73	73,297	93,821	126.45	51,500	55,062	106.92	195,139	228,122	116.90	ดีมาก
- เกษตรกรปี 2560	ราย	20,171	20,171	100	20,171	20,171	100	-	-	-	-	-	-	40,342	40,342	100	ดีมาก
- เกษตรกรปี 2561	ราย	-	-	-	30,000	38,897	129.66	33,297	36,451	109.47	-	-	-	63,297	75,348	119.04	ดีมาก
- เกษตรกรปี 2562	ราย	-	-	-	-	-	-	40,000	57,370	143.43	-	-	-	40,000	57,370	143.43	ดีมาก

ตารางผนวกที่ 3.5 พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
10. อบรมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่กรมหม่อนไหมด้านการตรวจประเมินมาตรฐานหม่อนไหม	ราย							70	70	100				70	70	100.00	
11. ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ส่งเสริมให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร (มม.)	แห่ง	3	3	100	9	9	100	8	8	100	-	-	-	20	20	100	ดีมาก
	ครั้ง										44	71	161.36	44	71	161.36	ดีมาก
12. เจ้าหน้าที่ส่วนกลางและสำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ติดตามให้คำแนะนำ (มม.)	แห่ง	3	3	100	9	9	100	6	6	100	-	-	-	18	18	100.00	ดีมาก
	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	30	96.77	31	30	96.77	ดีมาก
13. อบรมสัมมนาให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่บุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 6 ภูมิภาค (สศก.)	รุ่น	-	-	-	4	4 (726 ราย)	100	-	-	-	-	-	-	4	4	100	ดีมาก
14. พัฒนาบุคลากรเข้าสู่ระบบการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ (กป.)	ครั้ง	-	-	-	3	3	100	-	-	-	-	-	-	3	3	100	ดีมาก
15. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	1,000	1,000	100	-	-	-	1,000	1,000	100	ดีมาก
16. สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ปม.)	ราย	-	-	-	-	-	-	1,000	994	99.40	-	-	-	1,000	994	99.40	ดีมาก
17. ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดอินทรีย์แก่เกษตรกร (ปม.)	ราย	-	-	-	-	-	-	1,580	1,592	100.76	-	-	-	1,580	1,592	100.76	ดีมาก
18. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ (กป.)													98.96			98.96	ดีมาก
18.1 พัฒนาการส่งเสริมพัฒนา ด้านเกษตรอินทรีย์	ราย										500	500	100	500	500	100	ดีมาก
	ไร่										1,375	1,375	100	1,375	1,375	100	ดีมาก
18.2 สร้างเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์	ราย										2,650	2,567	96.87	2,650	2,567	96.87	ดีมาก
19. ฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์และสร้างความรู้ความเข้าใจเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	ราย							4,438	4,511	101.64	-	-	-	4,438	4,511	101.64	ดีมาก
- รายใหม่	ราย	-	-	-	-	-	-	2,178	2,538	116.53	-	-	-	2,178	2,538	116.53	ดีมาก
- รายเก่าอบรมต่อเนื่อง	ราย	-	-	-	-	-	-	2,260	1,973	87.30	-	-	-	2,260	1,973	87.30	ดีมาก
20. อบรมเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่นักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	ราย	30	30	100	30	30	100	-	-	-	-	-	-	60	60	100	ดีมาก
21. ประชุมชี้แจงเพื่อคัดเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์	ราย	1,800	1,800	100	150	170	113.33	-	-	-	-	-	-	1,950	1,970	101	ดีมาก
(ส.ป.ก.)	ไร่	-	-	-	9,000	11,061	122.9	-	-	-	-	-	-	9,000	11,061	122.9	ดีมาก
22. อบรมเกษตรอินทรีย์เกี่ยวกับการเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (ต่อเนื่อง 4 ครั้ง) (ส.ป.ก.)	ราย	1,800	1,800	100	2,025	2,296	113.38	-	-	-	-	-	-	3,825	4,096	107.08	ดีมาก
23. อบรมการตรวจประเมินแปลงของกลุ่มเกษตรกรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (ต่อเนื่อง 3 ครั้ง) (ส.ป.ก.)	กลุ่ม	125	125	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	125	125	100	ดีมาก
	ราย	-	-	-	2,025	2,296	113.38	-	-	-	-	-	-	2,025	2,296	113.38	ดีมาก
24. จัดทำคู่มือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	เล่ม	2,000	2,000	100	700	700	100	-	-	-	-	-	-	2,700	2,700	100	ดีมาก
25. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การเป็นนักส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (ส.ป.ก.)	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ดีมาก
26. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ (ปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากศึกษาวิจัยระบบการผลิตสุกร) (ปศ.)	ราย	-	-	-	75	75	100	-	-	-	-	-	-	75	75	100	ดีมาก
27. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	220	122.22	180	220	122.22	ดีมาก
27.1 เกษตรกรที่ได้รับการอบรม	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	220	122.22	180	220	122.22	ดีมาก
27.2 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	180	220	122.22	180	220	122.22	ดีมาก
เฉลี่ย				**93.26**			**98.26**			**117.16**			**105.39**			**104.73**	**ดีมาก**

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

หมายเหตุ : [1/] ข้อมูล ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2561

ตารางผนวกที่ 3.6 พัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)																	
- อบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเกษตรกรผู้มีความพร้อมยื่นขอรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	130	100	76.92	140	146	104.29	240	240	100				510	486	95.29	ดีมาก
2. ส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย												103.55	570	582	102.11	ดีมาก
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต	ราย	30	30	100	70	60	85.71	80	80	100	80	80	100	260	250	96.15	ดีมาก
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	310	332	107.10	310	332	107.10	ดีมาก
3. สนับสนุนกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงสัตว์ปีกระบบอินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	40	40	100	55	55	100	50	50	100	-	-	-	145	145	100	ดีมาก
4. สนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าให้เกษตรกรปลูกเลี้ยงโคนมระบบอินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	10	10	100	12	12	100	12	12	100	-	-	-	34	34	100	ดีมาก
5. ติดตามและประเมินแปลงเบื้องต้น (กสก.)	แปลง	5,000	5,008	100.16	5,000	5,280	105.6	3,000	3,000	100	5,000	4,537	90.74	18,000	17,825	99.03	ดีมาก
6. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในแปลงใหญ่ (กสก.)	แปลง	9	9	100	23	23	100	23	23	100	-	-	-	55	55	100	ดีมาก
7. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ใน ศพก. (กสก.)	ศูนย์ฯ	38	38	100	32	32	100	32	32	100	-	-	-	102	102	100	ดีมาก
8. ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ใน 3 จังหวัดนำร่อง (กสก.)	จังหวัด	-	-	-	3	3	100	3	3	100	-	-	-	6	6	100	ดีมาก
9. ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในฮอโรธโมเดล (กสก.)	กลุ่ม	-	-	-	89	89	100	89	89	100	-	-	-	178	178	100	ดีมาก
10. พัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (พด.)	ไร่	10,000	13,676	136.76	10,000	26,912	269.12	9,500	13,114.08	138.04	-	-	-	29,500	53,703	182.04	ดีมาก
	กลุ่ม	200	214	107	200	313	156.50	190	190	100	-	-	-	590	717	121.53	ดีมาก
	ราย	1,000	1,495	149.5	1,000	3,282	328.20	540	1622	300.37	-	-	-	2,540	6,399	251.93	ดีมาก
- กลุ่มใหม่	กลุ่ม	150	151	100.67	150	168	112	-	-	-	-	-	-	300	319	106.33	ดีมาก
	ราย	750	952	126.93	750	1,640	218.66	-	-	-	-	-	-	1,500	2,592	172.80	ดีมาก
	ไร่	7,500	7,190	95.87	7,500	13,063.42	174.18	-	-	-	-	-	-	15,000	20,253.42	135.02	ดีมาก
- กลุ่มต่อยอด	กลุ่ม	50	63	126	50	145	290	-	-	-	-	-	-	100	208	208.00	ดีมาก
	ราย	250	543	217.2	250	1,642	656.8	-	-	-	-	-	-	500	2185	437.00	ดีมาก
	ไร่	2,500	6,486	259.44	2,500	13,849	553.96	-	-	-	-	-	-	5,000	20,335	406.70	ดีมาก
11. ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์[1/] (กข.)	ราย	200	200	100	190	189	99.47	170	158	92.94	-	-	-	560	547	97.68	ดีมาก
11.1 สัมมนาเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนโครงการเกษตรอินทรีย์การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (เจ้าหน้าที่)	ราย	-	-	-	60	60	100	70	65	92.86	-	-	-	130	125	96.15	ดีมาก
11.2 อบรมผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ (เจ้าหน้าที่)	ราย	200	200	100	130	129	99.23	100	93	93	-	-	-	430	422	98.14	ดีมาก
11.3 สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2560 จำนวนไม่เกิน 15 ไร่/ราย	ไร่	-	-	-	-	-	-	174,900	174,900	100	-	-	-	174,900	174,900	100	ดีมาก
12. ยกระดับการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)													154.83			154.83	
- สนับสนุนพันธ์ข้าวอินทรีย์	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	191,926	286,255	149.15	191,926	286,255	149.15	ดีมาก
	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	56,416	90,550	160.50	56,416	90,550	160.50	ดีมาก
13. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ (ตส.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,518	5,541	100.42	7,718	7,750	100.41	ดีมาก
13.1 เสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่กลุ่มเกษตรกรในโครงการเกษตรอินทรีย์	ราย	-	-	-	-	-	-	2,200	2,209	100.41	2,200	2,200	100	4,400	4,409	100.20	ดีมาก
13.2 ฝึกอบรม/อบรมครูบัญชี	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	73	73	100	73	73	100	ดีมาก
13.3 กำกับแนะนำการจัดทำบัญชี โดยครูบัญชี	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,540	1,553	100.84	1,540	1,553	100.84	ดีมาก
13.4 ติดตามการจัดทำบัญชี โดยครูบัญชี	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,540	1,548	100.52	1,540	1,548	100.52	ดีมาก
13.5 ติดตามประเมินผล	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	165	167	101.21	165	167	101.21	ดีมาก
14. พัฒนาบุคคลากรเข้าสู่ระบบการตรวจประเมินมาตรฐานอินทรีย์ (ปม.)	ราย	-	-	-	-	-	-	130	134	103.08	-	-	-	130	134	103.08	ดีมาก
15. พัฒนาศักยภาพผู้ตรวจประเมินด้านผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	50	38	76	-	-	-	50	38	76	ปานกลาง

ตารางผนวกที่ 3.6 พัฒนาศักยภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
16. จัดการพัฒนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร (กป.)	ราย	250	250	100	1,250	1,253	100.24	-	-	-	-	-	-	1,500	1,503	100.20	ดีมาก
17. พัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	1	1 (14 ราย)	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
18. สร้างแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืดอินทรีย์ (ปม.)	แหล่ง	-	-	-	-	-	-	2	2	100	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
19. พัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและนาข้าวอินทรีย์ (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,000	966	96.6	1,000	966	96.6	ดีมาก
19.1 สนับสนุนปัจจัยการผลิต (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500	466	93.20	500	466	93.20	ดีมาก
19.2 ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐาน	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	500	500	100	500	500	100	ดีมาก
20. พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำอินทรีย์เข้าสู่มาตรฐาน (กป.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ราย	-	-	-	-	-	-	40	34	85	-	-	-	40	34	85	ดี
21. ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ต่อยอดศูนย์ต้นแบบ	แห่ง	25	25	100	76	76	100	-	-	-	-	-	-	101	101	100	ดีมาก
ปุ๋ยเติมอากาศ (กวก.)	ตัน	-	-	-	1,700	1,781.40	104.79	1,520	1,555.50	102.34	-	-	-	3220	3336.9	103.63	ดีมาก
22. การฝึกอบรมการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	ราย	200	200	100	4,395	4,532	103.12	4,270	4,180	97.89	-	-	-	8,865	8,912	100.53	ดีมาก
23. แปลงต้นแบบการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	แปลง	1,186	1,213	102.28	1,479	1,304	88.17	821	781	95.13	-	-	-	3,486	3,298	94.61	ดีมาก
24. จัดตั้งและต่อยอดศูนย์ผลิตชีวินทรีย์ (กวก.)	ศูนย์	-	-	-	14	23	164.29	38	38	100	-	-	-	52	61	117.31	ดีมาก
25. ผลิตพ่อแม่พันธุ์แมลงศัตรูธรรมชาติ (กวก.)	ตัว	-	-	-	153,000	169,004	110.46	445,000	589,604	132.50	-	-	-	598,000	758,608	126.86	ดีมาก
26. การผลิตชีวินทรีย์ในการควบคุมศัตรูพืช และ ปรับปรุงบำรุงดิน (กวก.)	ตัวอย่าง	-	-	-	11,584	12,985	112.09	11	11	100	-	-	-	11,595	12,996	112.08	ดีมาก
27. สนับสนุนปัจจัยการผลิตจัดทำแปลงทดลองเกษตรอินทรีย์	ราย	1,800	1,800	100	2,025	2,296	113.38	-	-	-	-	-	-	3,825	4,096	107.08	ดีมาก
ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (กวก.)	ไร่	-	-	-	9,000	11,061	122.9	21,380	22,474	105.12	-	-	-	30,380	33,535	110.39	ดีมาก
เฉลี่ย				**101.54**			**124.71**			**108.17**			**109.23**			**110.57**	**ดีมาก**

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

หมายเหตุ : [1/]ข้อมูล ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2561

ตารางผนวกที่ 3.7 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักอ่างเก็บน้ำโนนเหม่า ต.นางแดด อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ (ชป.)	รายการ	-	-	-	1	1	85	-	-	-	-	-	-	1	1	85	ดีมาก
2. ฝายบ้านหนองเต่าพร้อมระบบส่งน้ำจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
3. ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายแม่ตูบ (ฝายบ้านผาหม่น) ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
4. จัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ	1	1	100	1	1	100	-	-	-	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
5. เตรียมการสร้างแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืดอินทรีย์ (กป.)	แหล่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6. ระบบส่งน้ำฝายแม่เดียน 2 (ห้วยจักไครบน) จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
7. ฝายแปลงกิ่วลม พร้อมระบบส่งน้ำ จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
8. ระบบส่งน้ำฝายบ้านขอบด้ง ลูก 1 จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
9. ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายบ้านขอบด้ง ลูก 2 จัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอ่างขาง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
10. ปรับปรุงเหมืองปู่เห็น พร้อมอาคารประกอบ ต.สวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
11. ปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำอ่างเก็บน้ำป่าพะยอม ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
12. ปรับปรุงระบบส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองช่องลมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.พัทลุง (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
13. ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำบ้านไทรงาม ต.หนองพลับ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
14. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบน้ำบ้านโคกนาโก ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
15. สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านนาดี ต.โคกนาโก อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก

ตารางผนวกที่ 3.7 บริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิต (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
16. แก้มลิงกุดพันเขียวพร้อมอาคารประกอบ ต.หัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	0	0				1	0	0	ต้องปรับปรุง
17. แก้งลิงห้วยแดงพร้อมอาคารประกอบ ต.กำแมด อ.กุดชุม จ.ยโสธร (ชป.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	1	1	100				1	1	100	ดีมาก
18. โครงการจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ (พด.)	โครงการ							1	1	100				1	1	100	ดีมาก
-				100			96.25			92.31			-			93.24	ดีมาก

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

หมายเหตุ : 1/ ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญา โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2562 (ใช้งบประมาณปี 2562)

ตารางผนวกที่ 3.8 พัฒนาตลาดสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. การจัดทำรหัสสถิติพิกัดศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	สินค้า	5	5	100	-	-	-	5	0	0	-	-	-	10	5	50	ต้องปรับปรุง
2. ประชุมสัมมนาประเมินสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ เชื่อมโยงห่วงโซ่ และพัฒนาระบบตลาดแฟร์เทรด (ส.ป.ก.)	ราย	170	170	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	170	170	100	ดีมาก
	ครั้ง	-	-	-	2	2	100	-	-	-	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
3. พัฒนาตลาดสีเขียว (ปศ.)	แห่ง	18	18	100	10	10	100	17	17	100	17	17	100	62	62	100	ดีมาก
4. ฝึกอบรมแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย	-	-	-	40	40	100	100	100	100	-	-	-	140	140	100	ดีมาก
เฉลี่ย				100			100			66.67			100			90	ดีมาก

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

ตารางผนวกที่ 3.9 การพัฒนาการตลาด การบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. ตรวจรับรองฟาร์มตามมาตรฐานอินทรีย์ (ปศ.)	ราย	100	67	67	110	83	75.46	-	-	-	-	-	-	210	150	71.43	ปานกลาง
2. บริการตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	30	29	96.67	70	105	150	80	118	147.50	80	134	167.50	260	386	148.46	ดีมาก
3. ตรวจติดตามฟาร์มที่ผ่านการรับรอง (ปศ.)	ฟาร์ม	-	-	-	148	152	102.7	98	99	101.02	105	106	100.95	351	357	101.71	ดีมาก
4. ตรวจต่ออายุฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ฟาร์ม	57	32	56.14	3	6	200	55	49	89.09	14	14	100.00	129	101	78.29	ปานกลาง
5. เก็บตัวอย่างผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ตรวจทางห้องปฏิบัติการ (ปศ.)	ตัวอย่าง	40	40	100	60	60	100	70	70	100	-	-	-	170	170	100	ดีมาก
6. ตรวจติดตาม กำกับ ดูแลการตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ครั้ง	-	-	-	8	9	112.5	8	8	100	-	-	-	16	17	106.25	ดีมาก
7. จัดอบรมผู้ตรวจประเมินปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ราย	-	-	-	30	29	96.67	30	31	103.33	-	-	-	60	60	100.00	ดีมาก
8. ตรวจรับรองพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	480.00	550.48	114.68	480.00	550.48	114.68	ดีมาก
9. ตรวจวิเคราะห์ผลิตผล/ผลิตภัณฑ์จากฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (ปศ.)	ตัวอย่าง	40	40	100	60	60	100	70	70	100	-	-	-	170	170	100	ดีมาก
10. ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)				70.2			91.53			98.43			81.61			86.94	ดี
10.1 การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์																	
- ตรวจประเมินเบื้องต้น	กลุ่ม	1,200	878	73.17	1,814	1,517	86.93				2,620	2,503	95.53	5,634	4,898	86.94	ดี
	ราย	27,012	18,902	69.98	38,592	32,372	83.88				59,694	54,906	91.98	125,298	106,180	84.74	ดี
	ไร่	279,479.37	192,764.10	68.97	419,996.75	336,521.50	80.12				470,000	409,493	87.13	1,169,476	938,779	80.27	ดี
- ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกร	กลุ่ม	42	32	76.19	886	851	96.05				1,500	1,112	74.13	2,428	1,995	82.17	ดี
ปี 2560และ ปี 2561 (ระยะปรับเปลี่ยน)	ราย	1,533	972	63.41	18,950	17,688	93.34				30,856	23,338	75.64	51,339	41,998	81.81	ดี
	ไร่	15,231.75	10,582.75	69.48	194,102.60	181,653.10	93.59				320,000	230,003	71.88	529,334	422,239	79.77	ปานกลาง
- ตรวจรับรองมาตรฐาน Organic thailand	กลุ่ม	-	-	-	32	31	96.88				808	651	80.57	840	682	81.19	ดี
	ราย	-	-	-	964	926	96.06				16,804	13,316	79.24	17,768	14,242	80.16	ดี
	ไร่	-	-	-	10,445.75	10,120	96.88				172,570	135,232	78.36	183,016	145,352	79.42	ดี
- การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2560 และ ปี 2561		-	-	-	-	-	-	2,108	1,679	79.65	-	-	-	2,108	1,679	79.65	ปานกลาง
1) ปี 2560	กลุ่ม	-	-	-	-	-	-	1,242	910	73.27	-	-	-	1,242	910	73.27	ปานกลาง
2) ปี 2561	กลุม	-	-	-	-	-	-	866	769	88.80	-	-	-	866	769	88.80	ดี
- การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ตรวจรับรองระบบการผลิตข้าวอินทรีย์เกษตรกร ปี 2562		-	-	-	-	-	-			114.07	-	-	-			114.07	ดีมาก
1) สุ่มเตรียมความพร้อม (T1) กลุ่มใหม่ปี 2562	ราย	-	-	-	-	-	-	40,000	62,836	157.09	-	-	-	40,000	62,836	157.09	ดีมาก
	ไร่	-	-	-	-	-	-	400,000	493,814	123.45	-	-	-	400,000	493,814	123.45	ดีมาก
2) Organic thailand (T3)	กลุ่ม	-	-	-	-	-	-	32	31	96.88	-	-	-	32	31	96.88	ดี
	ราย	-	-	-	-	-	-	964	926	96.06	-	-	-	964	926	96.06	ดี
	ไร่	-	-	-	-	-	-	10,446	10,120	96.88	-	-	-	10,446	10,120	96.88	ดี
10.2 จัดทำคู่มือเอกสารคู่มือโครงการฯ	เล่ม	-	-	-	-	-	-	250	250	100	-	-	-	250	250	100	ดีมาก
10.3 เอกสารบันทึกเกษตรกร (org 02) และใบสมัครเกษตรกร (org 03) ใบรับรองประเมินเบื้องต้น	เล่ม	-	-	-	-	-	-	100,000	100,000	100	-	-	-	100,000	100,000	100	ดีมาก
11. ตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ในดินของเกษตรกร (มม.)	ราย	60	60	100	100	100	100	50	50	100	-	-	-	210	210	100	ดีมาก
12. ตรวจประเมินหม่อนไหมอินทรีย์ (มม.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	3	3	100	-	-	-	3	3	100	ดีมาก

ตารางผนวกที่ 3.9 การพัฒนาการตลาด การบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
13. พัฒนาระบบการผลิตตามมาตรฐาน โดยใช้ระบบการรับรองแบบกลุ่ม (มกอช.)	กลุ่ม	6	6	100	10	10	100	5	4	80	-	-	-	21	20	95.24	ดีมาก
14. ยกระดับมาตรฐานแหล่งแปรรูป (มกอช.)	โรง	1	1	100	2	2	100	1	1	100	-	-	-	4	4	100	ดีมาก
15. ตรวจรับรองสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน (มกอช.)	สาขา	-	-	-	100	149	149	150	282	188	-	-	-	250	431	172.40	ดีมาก
16. ตรวจประเมินสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน (มกอช.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
17. โครงการ Q อาสา (มกอช.)	รายการ	-	-	-	-	-	-	50	45	90	-	-	-	50	45	90	ดีมาก
18. โครงการพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร (มกอช.)	ราย	-	-	-	-	-	-	100	99	99	180	220	122.22	280	319	113.93	ดีมาก
19. โครงการยกระดับเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน (มกอช.)	จังหวัด	-	-	-	-	-	-	2	2	100	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
	แห่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	100	4	4	100	ดีมาก
20. โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "การเสริมสร้างองค์ความรู้และขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน" (มกอช.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	4	4	100	-	-	-	4	4	100	ดีมาก
21. โครงการสถานที่จำหน่ายที่ได้มาตรฐาน (มกอช.)	แห่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	11	366.67	3	11	366.67	ดีมาก
22. การยกระดับและส่งเสริมการนำมาตรฐาน (GMP) ไปใช้ในสถานประกอบการ	แห่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	100	1	1	100	ดีมาก
23. พัฒนาเกษตรอินทรีย์ (กวก.)																265.60	
23.1 ตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	แปลง	2,180	2,906	133.3	4,582	5,159	112.59	4,585	5,254	114.59	1,500	4,181	278.73	12,847	17,500	136.22	ดีมาก
23.2 ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (กวก.)	ฟาร์ม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	900	2,739	304.33	900	2,739	304.33	ดีมาก
	ไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,500	16,031	356.25	4,500	16,031	356.25	ดีมาก
24. รักษาและพัฒนาระบบคุณภาพหน่วยรับรอง กองพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าประมง (กมป.) กรมประมง เพื่อให้การรับรองตามระบบมาตรฐานสากล ISO/IEC 17065 (ปม.)	ระบบ	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
25. ตรวจประเมินเพื่อให้ และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลิตผล และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามมาตรฐาน มกษ. อินทรีย์ ตามระบบมาตรฐาน ISO/IEC 17065 (ปม.)	ราย	-	-	-	-	-	-	200	106	53	-	-	-	200	106	53	ต้องปรับปรุง
26. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐาน สำหรับผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ (ปม.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
27. จัดทำคู่มือการปฏิบัติในการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ฉบับ	-	-	-	-	-	-	1	0	0	-	-	-	1	0	0	ต้องปรับปรุง
28. ตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำอินทรีย์ (ปม.)	ราย	-	-	-	-	-	-	10	0	0	-	-	-	10	0	0	ต้องปรับปรุง
29. พัฒนาเกษตรอินทรีย์โดยพัฒนาเกษตรกรตามมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและนาข้าวอินทรีย์ (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	229	229	100	229	229	ดีมาก

ตารางผนวกที่ 3.9 การพัฒนาการตลาด การบริหาร และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
30. ตรวจประเมินเพื่อให้คงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต มกษ. เกษตรอินทรีย์ (ISO/IEC 17065) (กป.)	ราย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31. พัฒนากลุ่มเกษตรกรเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (พต.)	ราย										1,000	1,469	146.9	1,000	1,469	146.9	ดีมาก
เฉลี่ย				92.33			110.88			94.09			183.49			124.12	ดีมาก

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

ตารางผนวกที่ 3.10 การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)	เรื่อง	9	9	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	100	ดีมาก
2. จัดงานประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หม่อนไหมอินทรีย์ (มม.)	แห่ง	-	-	-	3	1	33.33	5	0	0	-	-	-	8	1	12.50	ต้องปรับปรุง
3. จัดนิทรรศการ สาธิต และออกร้านจำหน่ายหม่อนไหมอินทรีย์ในต่างประเทศ (มม.)	แห่ง	-	-	-	1	1	100	-	-	-	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
4. สร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกอช.)	ครั้ง	-	-	-	30	36	120	4	5	125	-	-	-	34	41	120.59	ดีมาก
5. จัดนิทรรศการเผยแพร่ข้อมูลโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (สศก.)	ครั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ดีมาก
6. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (ปศ.)	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	5	5	100	-	-	-	5	5	100	ดีมาก
เฉลี่ย				100			84.44			75			-			86.62	ดี

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

ตารางผนวกที่ 3.11 ผลการดำเนินงานการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และการสร้างกลไก และเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ

โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	ปี 2560			ปี 2561			ปี 2562			ปี 2563			รวม			ความหมาย
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละความสำเร็จ	
การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์																	
1. การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ (กข.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- สนับสนุนเงินอุดหนุนแก่	ล้านบาท	600	379.36	63.23	700	4.75	0.68	600	613.09	102.18	-	-	-	1,900	997.2	52.48	ต้องปรับปรุง
เกษตรกร	กลุ่ม	-	909	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-		925		
	ราย	-	19,822	-	-	237	-	-	-	-	-	-	-		20,059		
	ไร่	-	185,252.60	-	-	2,375	-	-	-	-	-	-	-		187,627.60		
การสร้างกลไก และเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ																	
1. ติดตามและนิเทศงาน (ปศ.)	ครั้ง	-	-	-	384	409	106.51	360	369	102.50	-	-	-	384	409	106.51	ดีมาก
2. ให้คำแนะนำเกษตรกรและติดตามผลการดำเนินงาน (ปศ.)	ครั้ง							12	20	166.67				12	20	166.67	ดีมาก
3. งานบริการ (ติดตาม) (ปม.)	ครั้ง	12	12	100	12	15	125	-	-	-	-	-	-	24	27	112.50	ดีมาก
3. ประสานงานและติดตามผลการดำเนินงาน (ส.ป.ก.)	จังหวัด	37	37	100	Na.	Na.	Na.	-	-	-	-	-	-	37	37	100	ดีมาก
4. จ้างเหมาบุคลากร (ส.ป.ก.)	ราย	36	36	100	70	70	100	-	-	-	-	-	-	106	106	100	ดีมาก
5. การติดตามประเมินผลและบริหารโครงการ (มม.)	แห่ง	-	-	-	9	9	100	3	3	100	-	-	-	12	12	100	ดีมาก
6. กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (สศก.)				50			65			35.06	-	-	-			50.20	ต้องปรับปรุง
- คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ[1]	ครั้ง	4	2	50	5	4	80	-	-	-	-	-	-	9	6	66.67	ต้องปรับปรุง
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ[1/]	ครั้ง	4	2	50	5	4	80	-	-	-	-	-	-	9	6	66.67	ต้องปรับปรุง
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับภาค[2/]	ครั้ง	-	-	-	8	2	25	-	-	-	-	-	-	8	2	25	ต้องปรับปรุง
- ร่วมประชุมกับคณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของจังหวัด	จังหวัด	-	-	-	76	Na.	Na.	77	27	35.06	-	-	-	153	27	17.65	ต้องปรับปรุง
- การจัดตั้งสถาบันพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ[3/]	ครั้ง	-	-	-	4	3	75	-	-	-	-	-	-	4	3	75	ปานกลาง
- (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ดีมาก
7. ทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (สศก.)	เรื่อง	-	-	-	-	-	-	1	1	100	-	-	-	1	1	100	ดีมาก
8. ติดตามและประเมินผลโครงการ (สศก.)	เรื่อง	1	1	100	1	1	100	1	1	100	-	-	-	2	2	100	ดีมาก
เฉลี่ย				**77.78**			**102.33**			**87.95**			**0.00**			**90.21**	**ดีมาก**

ที่มา : รายงานของหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ณ 30 ก.ย. 2563

หมายเหตุ : [1/] มีการเปลี่ยนแปลงฝ่ายเลขานุการฯ โดยปรับเปลี่ยนให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักแทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

[2/] มีการยกเลิกคณะอนุกรรมการฯ ระดับภาค เมื่อเดือนพฤษภาคม 2561

[3/] มีการรายงานความก้าวหน้า เรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ให้ที่ประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2561 รับทราบในเบื้องต้น เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2561 และเสนอเป็นวาระเพื่อพิจารณาในการประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562

Na. ไม่มีข้อมูล

ภาคผนวกที่ 4

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานระดับจังหวัด
โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ปี พ.ศ. 2560 – 2565

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ให้ข้อมูล ( ) นาย ( ) นาง ( ) น.ส. ( ) อื่นๆ .....

ชื่อ – สกุล ..... ตำแหน่ง .....

1.2 หน่วยงาน ..... จังหวัด .....

เบอร์โทรติดต่อ ..... E-mail .....

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานโครงการ

2.1 งบประมาณ

1) ความทันเวลาของงบประมาณ

( ) 1.1) ทันเวลา ช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเดือน .....

( ) 1.2) ไม่ทันเวลา ควรจัดสรรงบประมาณลงมาในเดือน .....

2) ความเพียงพอของงบประมาณ

( ) 2.1) เพียงพอ ( ) 2.2) ไม่เพียงพอ จำนวนงบประมาณที่ควรจัดสรร ..... บาท

2.2 บุคลากร

1) จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการ.....ราย/จังหวัด

2) ความเพียงพอของจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการ

( ) 2.1) เพียงพอ ( ) 2.2) ไม่เพียงพอ จำนวนที่เพียงพอ.....ราย/จังหวัด

3) ระดับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการ*..... (กำหนดให้ 1=น้อยที่สุด 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก 5=มากที่สุด)

เหตุผล.....

*หมายเหตุ : ความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อม/วุฒิภาวะของปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานและประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่

2.3 การขับเคลื่อนโครงการในจังหวัด

1) รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ

( ) 1.1) มีคณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์จังหวัด

หรือ มีการแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะ (ระบุ) .....

โดยมีหน่วยงาน (ระบุ) ..... เป็นฝ่ายเลขานุการฯ

( ) 1.2) ไม่มีการตั้งคณะทำงานเป็นการเฉพาะ โดยดำเนินการผ่าน

( ) (1) คณะกรรมการ/คณะทำงาน (ระบุ) .....

.....

โดยมีหน่วยงาน (ระบุ) ..... เป็นฝ่ายเลขานุการฯ

( ) (2) อื่น ๆ (อธิบาย) .....

.....

2) มีการร่วมบูรณาการในกิจกรรม/โครงการเกษตรอินทรีย์ระหว่างหน่วยงานหรือไม่ (ทั้งในและนอก กษ.)

( ) 2.1) ไม่มี

( ) 2.2) มี จำนวน ..... หน่วยงาน ภายใน กษ. ได้แก่ .....

ภายนอก กษ. ได้แก่ .....

3) มีการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565 มาสู่หน่วยงานในระดับพื้นที่หรือไม่

( ) 3.1) ไม่มี

( ) 3.2) มี ดำเนินการโดย อธิบาย .....

4) หน่วยงานระดับจังหวัดของท่านมีการติดตามความก้าวหน้ากิจกรรมโครงการ และรายงานเสนอผู้บริหารหรือไม่

( ) 4.1) มี จำนวน ..... ครั้ง/ปี

( ) 4.2) ไม่มี เพราะ .....

5) จังหวัดของท่านมีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับจังหวัดหรือไม่

( ) 5.1) มี ได้แก่ .....

( ) 5.2) ไม่มี เพราะ .....

6) จังหวัดของท่านมีแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรที่ผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์หรือไม่

( ) 6.1) มี จำนวน ..... แห่ง ได้แก่ .....

( ) 6.2) ไม่มี เพราะ .....

7) หน่วยงานท่านมีการเชื่อมโยงตลาดให้กับเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรหรือไม่ อย่างไร

( ) 7.1) มี โดย .....

( ) 7.2) ไม่มี เพราะ .....

2.4 กิจกรรมที่หน่วยงานดำเนินงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1) มีการชี้แจงและประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ ด้วยวิธีการใด (ระบุ) .....

.....

.....

( ) 2) มีการชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการแก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ผ่านช่องทางใดบ้าง

( ) 2.1) สื่อบุคคล (ผ่านการประชุม/แจ้งเป็นการส่วนตัว)

( ) (1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ( ) (2) บุคลากรของสหกรณ์ในพื้นที่

( ) (3) ผู้นำชุมชน ( ) (4) โทรศัพท์ ( ) (5) อื่นๆ.....

( ) (2.2) สื่อสังคมออนไลน์ (Social media)

( ) (1) Facebook ( ) (2) Line ( ) (3) เว็บไซต์สำนักงาน

( ) (4) YouTube ( ) (5) อื่นๆ.....

( ) (2.3) สื่อสิ่งพิมพ์

( ) (1) หนังสือราชการ ( ) (2) แผ่นพับ ( ) (3) ป้ายประชาสัมพันธ์

( ) (4) วารสาร ( ) (5) อื่นๆ.....

( ) (2.4) สื่ออื่นๆ

( ) (1) วิทยุชุมชน ( ) (2) เสียงตามสาย ( ) (3) อื่นๆ.....

( ) 3) มีการรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

( ) 4) มีการจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย

( ) 5) มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต หรือปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่

( ) 5.1) พันธุ์พืช ได้แก่ ( ) (1) พันธุ์ข้าว ( ) (2) พืชผัก ( ) (3) ไม้ผล ( ) (4) อื่น ๆ ระบุ .....

( ) 5.2) พันธุ์สัตว์ ได้แก่ ( ) (1) พันธุ์ไก่ไข่ ( ) (2) พันธุ์ปลา (3) อื่น ๆ ระบุ .....

( ) 5.3) อาหารสัตว์ ได้แก่ .....

( ) 5.4) วัสดุ/อุปกรณ์ ได้แก่ .....

( ) 5.5) เงินทุน/เงินอุดหนุน ได้แก่ .....

( ) 5.6) อื่น ๆ ระบุ .....

( ) 6) ตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน

( ) 7) ตรวจติดตาม/ตรวจรับรองแปลงเบื้องต้น

( ) 8) ตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

( ) 9) อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงาน

3.1 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการดำเนินงาน

1) ท่านมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่ในระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

2) ท่านมีความพึงพอใจต่อการติดตาม ดูแล กำกับงาน ของหน่วยงานส่วนกลางในระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

3) ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการด้านพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมของหน่วยงานของท่านในระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

4) ท่านมีความพึงพอใจต่อการบูรณาการงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

5) แนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (เช่น การถ่ายทอดความรู้ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การตรวจรับรองมาตรฐาน) ของหน่วยงานท่านมีความเหมาะสมในระดับใด

① ไม่เหมาะสม ② เหมาะสมน้อย ③ ปานกลาง ④ เหมาะสมมาก ⑤ เหมาะสมมากที่สุด

เพราะ .....

6) การกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (เช่น จำนวนพื้นที่ จำนวนเกษตรกร) มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทางการเกษตรของจังหวัดท่านในระดับใด

① ไม่เหมาะสม ② เหมาะสมน้อย ③ ปานกลาง ④ เหมาะสมมาก ⑤ เหมาะสมมากที่สุด

เพราะ .....

7) ท่านคิดว่าพื้นที่ทำการเกษตรในจังหวัดมีความเหมาะสมกับการทำเกษตรอินทรีย์ในระดับใด

① ไม่เหมาะสม ② เหมาะสมน้อย ③ ปานกลาง ④ เหมาะสมมาก ⑤ เหมาะสมมากที่สุด

เพราะ .....

สินค้าเกษตรอินทรีย์ชนิดใดควรส่งเสริมในจังหวัด ระบุ .....

8) ท่านมีความพึงพอใจต่อการให้ความร่วมมือของเกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการในภาพรวมระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

9) ท่านมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

10) ท่านมีความพึงพอใจต่อความพร้อมของแหล่งจำหน่าย/ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

11) ท่านมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดระดับใด

① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด

เพราะ .....

3.2 ปัญหา วิธีแก้ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

ประเด็นปัญหา	วิธีแก้ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ด้านงบประมาณ	....	....
ด้านกิจกรรมโครงการ	....	....
การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	....	....
ด้านเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	....	....
ด้านราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์	....	....
ด้านตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	....	....
อื่นๆ ระบุ	....	....

ผู้ประสานงาน นายธรรมจรรย์ ตุลยธำรง เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ ส่วนประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตร
ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โทร 086 880 2493 Email: prog-eva@oae.go.th

วันที่สำรวจ ...../...../.....	
ช่วงเวลา ( ) เช้า ( ) บ่าย	
การเข้าร่วมโครงการฯ	
ปีที่เข้าร่วม	สินค้าเกษตร
( ) ปี 61 / T3	( ) ข้าว
( ) ปี 62 / T2	( ) ปลานิล/ตะเพียน
( ) ปี 63 / T1	( ) ไก่ไข่/ไก่พื้นเมือง
	( ) โคนม

แบบสอบถามเกษตรกร
โครงการภาคใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ.2560-2565

หมายเหตุ : ใช้ในราชการศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทางราชการจะเก็บข้อมูลที่สอบถามทั้งหมดเป็นความลับและจะนำไปเผยแพร่เฉพาะค่าประมาณทางสถิติที่เป็นข้อมูลภาพรวมเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่าง (Identification)

1. **ผู้ให้ข้อมูล** นาย / นาง / น.ส. / อื่น ๆ ..... **ชื่อ** ..... **นามสกุล** ..... **อายุ** ..... **ปี**

2. **เลขประจำตัวประชาชน** ☐-☐☐☐☐-☐☐☐☐☐-☐☐-☐ **โทร**.....

3. **บ้านเลขที่**.....**หมู่ที่**.....**บ้าน**..... **ตำบล**..... **อำเภอ**.....**จังหวัด**.....

4. **ระดับการศึกษา** (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

☐1) สูงกว่าปริญญาตรี ☐2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ☐3) ปวส./อนุปริญญา ☐4) ปวช.
☐5) มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐6) มัธยมศึกษาตอนต้น ☐7) ประถมศึกษา ☐8) ไม่ได้ศึกษา

5. **ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร** จำนวน ..... ปี (เริ่มนับตั้งแต่ยึดหลักหรืออาชีพรอง ตามข้อที่ 6)

6. **ลักษณะการประกอบอาชีพ**

6.1 **อาชีพหลัก** ☐1) ประกอบอาชีพเกษตร ☐2) รับเงินเดือนประจำ ☐3) รับจ้างทางการเกษตร
☐4) ประกอบธุรกิจการค้า ☐5) รับจ้างทั่วไป ☐6) อื่นๆ .....

6.2 **อาชีพรอง** ☐1) ประกอบอาชีพเกษตร ☐2) รับเงินเดือนประจำ ☐3) รับจ้างทางการเกษตร
☐4) ประกอบธุรกิจการค้า ☐5) รับจ้างทั่วไป ☐6) อื่นๆ ..... ☐7) ไม่มีอาชีพรอง

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ **อาชีพรอง** หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาประกอบกิจกรรมรองจากอาชีพหลัก

7. **การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม** (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) สหกรณ์ภาคการเกษตร ☐ 2) สหกรณ์นอกภาคเกษตร ☐ 3) กลุ่มเกษตรกร ☐ 4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร
☐ 5) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ☐ 6) กลุ่มยุวเกษตร ☐ 7) วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
☐ 8) สมาคม/สหพันธ์ ☐ 9) อาสาสมัครเกษตร ☐ 10) กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน
☐ 11) ธกส./สกต. ☐ 12) เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ ☐ 13) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่
☐ 14) อื่นๆ .....

8. **สมาชิกในครัวเรือน** (สมาชิกทุกคน รวมถึงญาติพี่น้อง ลูกจ้าง ที่อาศัยอยู่กินในครัวเรือนช่วงปีเพาะปลูกนั้น และรวมผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน)

8.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ..... คน

8.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน ..... คน (จำนวนแรงงานในครัวเรือน คือ สมาชิกที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป)

จำแนกเป็น ☐ 1) แรงงานในภาคเกษตร ..... คน ☐ 2) แรงงานนอกภาคเกษตร ..... คน

9. **ปัญหาที่ประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมา จนถึงวันสำรวจ** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1) ด้านเงินทุน ☐ 2) ด้านแรงงาน ☐ 3) ด้านเทคโนโลยีการผลิต ☐ 4) ด้านตลาด
☐ 5) ภัยพิบัติ..... ☐ 6) ด้านองค์ความรู้ ☐ 7) โรคระบาด..... ☐ 8) ปัจจัยการผลิต
☐ 9) ที่ดินทำกิน ☐ 10) อื่นๆ

10. **อัตราค่าจ้างทั่วไป** (ในพื้นที่/ท้องถิ่น) 10.1 ในภาคเกษตร ..... บาท/วัน 10.2 นอกภาคเกษตร ..... บาท/วัน

11. การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตร ณ วันที่ 1 พฤษภาคม												
(3) การถือครองที่ดิน	(4) การใช้ประโยชน์ที่ดิน		แปลงที่	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)	การถือครองที่ดิน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (หลัก)	น้ำที่ได้รับ				ปัญหาของที่ดิน
							แหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำ (1-2)			
								ฤดูฝน	ฤดูแล้ง		
1. ของตนเอง (เป็นเจ้าของ ตามเอกสารสิทธิ์, การได้รับมรดกแต่ยังไม่ได้เปลี่ยนชื่อตามกฎหมาย)	1. ที่อยู่อาศัย	11. ที่รกร้างว่างเปล่า	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)		(8)
2. เช่า (เช่าจากผู้อื่นอาจจ่ายเป็นเงินสด/ผลผลิต/อื่นใดก็ได้)	2. นาข้าวขึ้นน้ำ	12. ที่ป่าถือครอง	1			1. ที่อยู่...					
3. ทำฟรี เช่น ที่ป่า, ที่สาธารณะ เป็นต้น	3.นาลุ่มปานกลาง	13. ที่ห้วยหนองคลองบึง (ที่ถือครอง)				( ) ที่นา					
	4. ที่นาดอน	14. ที่เพาะเลี้ยงประมง				14. ประมง					
	5. ที่พืชไร่	15. ที่เลี้ยงปศุสัตว์				15. ปศุสัตว์					
	6. ที่สวนไม้ผล	16.ที่ทำฟาร์มผสม/ผสมผสาน									
	7. ที่ไม้ยืนต้น	17. อื่นๆ (ระบุ)									
	8. ที่สวนผัก										
	9. ไม้ดอกไม้ประดับ										
	10. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์										

(5) แหล่งน้ำ แหล่งน้ำหลักที่ใช้	(6) , (7) ปริมาณน้ำ										
1.ไม่มีแหล่งน้ำ/น้ำฝน	1. เพียงพอ										
2. บ่อน้ำตื้น ของตนเอง	2. ไม่เพียงพอ										
3. บ่อบาดาล ของตนเอง	(8) ปัญหาของที่ดิน										
4. สระน้ำ ของตนเอง	1. ไม่มีปัญหา										
5. น้ำชลประทาน	2. ดินเค็ม										
6. แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ, ลำคลอง, ห้วย, หนอง, บึง,อ่างเก็บน้ำเหมือง, ฝาย เป็นต้น	3. ดินเปรี้ยว										
	4. ดินปนทรายจัด										
	5. ลูกรัง/หินกรวด										
	6. ดินพรุ										
7. ประปาหมู่บ้าน	7. พื้นที่ลาดเทสูง										
	8. อื่นๆ (ระบุ)										

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการทำเกษตรอินทรีย์

2.1 การเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของท่าน

1) ท่านเข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

1.1) เมื่อปีใด ☐ (1) ปี 2561 ☐ (2) ปี 2562 ☐ (3) ปี 2563 ☐ (4) ปีอื่นๆ ระบุ .....

1.2) ของหน่วยงานใด ☐ (1) กรมการข้าว ☐ (2) กรมประมง ☐ (3) กรมปศุสัตว์ ☐ (4) อื่น ๆ .....

1.3) กิจกรรมหลัก ☐ (1) ด้านพืช (ข้าว) ☐ (2) ด้านประมง (ปลานิล/ตะเพียน) ☐ (3) ด้านปศุสัตว์ (ไก่ไข่/โคนม)

2) เข้าร่วมในกิจกรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 2.1) การอบรม/ศึกษาดูงาน ☐ 2.2) สนับสนุนปัจจัยการผลิต ☐ 2.3) สนับสนุนเงินทุน

☐ 2.4) รวมกลุ่ม/ตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ☐ 2.5) ตรวจรับรองแปลงเบื้องต้น ☐ 2.6) ตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์

☐ 2.7) อื่นๆ (ระบุ).....

2.2 ท่านมีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์หรือลดการใช้สารเคมี ก่อนเข้าร่วมโครงการ หรือไม่

☐ (1) มีประสบการณ์ ทำเกษตรอินทรีย์ ..... ปี

☐ (2) มีประสบการณ์ ลดใช้สารเคมี ..... ปี

☐ (3) ไม่มีประสบการณ์ เนื่องจาก .....

2.3 ปัจจุบันท่านทำเกษตรอินทรีย์ในสินค้า/ผลิตภัณฑ์/กิจกรรม ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ข้าว (ระบุ)..... ☐ (2) ประมง (ระบุ)..... ☐ (3) ปศุสัตว์ (ระบุ).....

☐ (4) อื่นๆ (ระบุ)..... ☐ (5) อื่นๆ (ระบุ)..... ☐ (6) อื่นๆ (ระบุ).....

2.4 ท่าน/สมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มการผลิตเกษตรอินทรีย์หรือไม่

☐ (1) เป็นสมาชิก กลุ่ม..... มีสมาชิกจำนวน.....ราย เป็นสมาชิกมาแล้ว .....ปี

☐ (2) ไม่ได้เป็นสมาชิก เนื่องจาก..... ☐ (3) ไม่แน่ใจ เนื่องจาก.....

2.4.1 หากเป็นสมาชิก กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ร่วมทำกิจกรรมพัฒนาการผลิตตามโครงการฯ หรือเพื่ออบรม/ศึกษาดูงาน .....

☐ (2) รวบรวมผลผลิต .....

☐ (3) แปรรูปผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และจัดจำหน่าย .....

.....

2.4.2 หากเป็นสมาชิก กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์มีสถานภาพใด

☐ (1) ดำเนินงานต่อเนื่อง ☐ (2) รอฤดูกาลผลิต ☐ (3) เลิก/ไม่มีการดำเนินงานแล้ว ☐ (4) อื่นๆ.....

2.5 หลังเข้าร่วมโครงการ ท่านเคยได้รับการตรวจวิเคราะห์/มาตรฐานในสิ่งเหล่านี้ หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ได้รับการตรวจแปลงเกษตร/โรงเรือน จากหน่วยงาน..... ผลการตรวจ.....

☐ (2) ได้รับการตรวจวิเคราะห์ดิน จากหน่วยงาน..... ผลการตรวจ.....

☐ (3) ได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จากหน่วยงาน..... ผลการตรวจ.....

☐ (4) ได้รับการตรวจวิเคราะห์คุณภาพผลผลิต ( ) ข้าว ( ) ปลา ( ) ไข่ไก่ ( ) น้ำนมดิบ ( ) .....

จากหน่วยงาน..... ผลการตรวจ.....

2.6 เมื่อท่านใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีแล้ว สิ่งแวดล้อมในแปลงเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร (ตอบได้มากว่า 1 ข้อ)

☐ สภาพดินร่วนซุยและอุ้มน้ำได้ดี ☐ พืช/สัตว์เติบโตดี ผลผลิตเพิ่มขึ้น ☐ คุณภาพของน้ำ/ดินดีขึ้น

☐ พบสิ่งมีชีวิตในแปลงเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น ..... ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

2.7 ท่านเคยได้รับเอกสารคู่มือเกี่ยวกับการผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์จากโครงการหรือไม่

☐ (1) ได้รับ ได้แก่..... ☐ (2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

2.8 ท่านเคยสืบค้นข้อมูล/องค์ความรู้ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) มีการสืบค้น จาก ☐ Internet/Social ☐ ศูนย์เรียนรู้อื่นๆ ☐ หนังสือ/เอกสาร ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

☐ (2) ไม่เคยมีการสืบค้น เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 3 การอบรมความรู้และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

3.1 ท่านเคยได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ เรื่องอะไรบ้าง นำมาปรับใช้หรือไม่ อย่างไร

☐ (1) เคยได้รับการอบรม ☐ (2) ไม่เคยได้รับการอบรม เนื่องจาก.....

3.1.1 ถ้าได้รับการอบรมถ่ายความรู้ ท่านได้รับองค์ความรู้อะไรบ้าง และมีความคิดเห็นต่อความรู้ที่ได้รับอย่างไร (คะแนน 1 – 5) *

กิจกรรม	หน่วยงาน	องค์ความรู้		การนำมาใช้ประโยชน์		ความเหมาะสมของการอบรม	
		ก่อน (1=มี , 2=ไม่มี)	หลัง (1=เพิ่มขึ้น 2=เท่าเดิม 3=ลดลง)	1=ใช้ทั้งหมด 2= ใช้บางส่วน 3=ไม่ได้ใช้	เหตุผล	ระบุคะแนน (1-5)	เหตุผล
1. ด้านปรับปรุงบำรุงดิน							
2. ด้านการผลิตพืชอินทรีย์							
3. ด้านปศุสัตว์อินทรีย์							
4. ด้านประมงอินทรีย์							
5. ด้านการตรวจรับรองมาตรฐาน							
6. อื่นๆ (ระบุ).....							

หมายเหตุ : หน่วยงาน 1=พด. 2=กวก. 3=กข. 4=ปศ. 5=ปม. 6=กสก. 7=มม. 8=กสส. 9=ตส. 10=สปก. 11=มกอช. 12=อื่นๆ

3.1.2 ข้อเสนอแนะในด้านองค์ความรู้เกษตรอินทรีย์.....

.....

3.2 ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการหรือไม่

☐ (1) ได้รับ ☐ (2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

3.2.1 ถ้าได้รับ ท่านได้รับปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง และมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการผลิตที่ได้รับอย่างไร (คะแนน 1 – 5) **

กิจกรรม	หน่วยงาน	จำนวน (หน่วย)	ตรงความต้องการ		ความเพียงพอ		คุณภาพ	
			ระบุคะแนน (1-5)	เหตุผล	ระบุคะแนน (1-5)	เหตุผล	ระบุคะแนน (1-5)	เหตุผล
1. พันธุ์ข้าว ระบุ.....								
2. ประมง ระบุ.....								
3. ปศุสัตว์ ระบุ.....								
4. พันธุ์พืชผัก ระบุ.....								
5. พันธุ์พืชไร่ ระบุ.....								
6. ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ระบุ.....								
7. อาหารสัตว์ ระบุ.....								
8. บำรุงดิน ระบุ.....								
9. เงินอุดหนุน ระบุ.....								

หมายเหตุ : หน่วยงาน 1=พด. 2=กวก. 3=กข. 4=ปศ. 5=ปม. 6=กสก. 7=มม. 8=กสส. 9=ตส. 10=สปก. 11=มกอช. 12=อื่นๆ

3.2.1 ข้อเสนอแนะในด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต.....

.....

ส่วนที่ 4 การตรวจรับรองมาตรฐาน และการจำหน่ายผลผลิต

4.1 ท่านรู้จักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย หรือไม่

☐ (1) รู้จัก ได้แก่ ☐ GAP ☐ มกท. ☐ Organic Thailand: มกษ ☐ ปศุสัตว์อินทรีย์ ☐ PGS ☐ IFOAM ☐ EU Regulation ☐ NOP-USDA ☐ JAS-MAFF ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

☐ (2) ไม่รู้จัก เนื่องจาก.....

(1) (2) (3) (4) (5)

(6) (7) (8) (9)

4.2 ท่านเคยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์หรือไม่

☐ (1) ได้รับ จากหน่วยงาน..... ☐ (2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

4.3 ท่านคิดว่าผลผลิตเกษตรอินทรีย์ของท่านจำเป็นต้องขอรับรองคุณภาพและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์หรือไม่

☐ (1) จำเป็น เพราะ .....

☐ (2) ไม่จำเป็น เพราะ .....

4.4 ท่านได้มีการขอใบรับรอง ได้รับการตรวจรับรอง และผ่านการตรวจรับรอง สินค้าใดบ้าง (ปี 2563) (ถ้าไม่ได้ขอข้ามไปข้อ 4.7)

รายการ	(1) ประเภท	(2) การยื่นตรวจรับรอง		(3) การได้รับการตรวจรับรอง	(4) การผ่านการตรวจรับรอง
		1=ขอ 2=ไม่ขอ	ประเภทการตรวจ (1-10)	1=ได้รับ 2=ไม่ได้รับ	1=ผ่าน 2=ไม่ผ่าน
1. ข้าว ระบุ.....					
2. ประมง ระบุ.....					
3. ปศุสัตว์ ระบุ.....					
4. อื่นๆ ระบุ.....					

หมายเหตุ : (1) ประเภทสินค้า ได้แก่ 1=เคมี 2=ลดใช้สารเคมี 3=เกษตรอินทรีย์

(2) ประเภทการตรวจ ได้แก่ 1=GAP 2=มกท. 3=Organic Thailand: มกษ 4=ปศุสัตว์อินทรีย์ 5=PGS 6=IFO 7=EU Regulation 8=NOP-USDA 9=JAS-MAFF 10=อื่นๆ (ระบุ).....

4.5 กรณีที่ท่านไม่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) พื้นที่ข้างเคียงทำเกษตรเคมี ☐ (2) ไม่มีแนวกันชน ☐ (3) แหล่งน้ำในการทำเกษตรอินทรีย์

☐ (4) อื่นๆ (ระบุ) .....

4.6 กรณีที่ท่านผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์แล้ว ท่านได้ใบรับรอง (Certificate) หรือไม่

☐ (1) ได้ เมื่อวันที่..... หมดอายุ วันที่.....

☐ (2) ยังไม่ได้ เนื่องจาก.....

4.7 ท่านยอมรับในการตรวจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับใด (ระบุคะแนน 1-5).....เนื่องจาก.....

4.8 ปัญหาด้านรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.....

4.9 ข้อเสนอแนะในด้านรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์.....

.....

ส่วนที่ 5 การผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2563

5.1 ค่าใช้จ่ายและรายได้จากการผลิตเกษตรอินทรีย์ ปี 2563 หลังเข้าร่วมโครงการ

ทำมาแล้ว ( ) 1 ปี ( ) 2 ปี ( ) 3 ปี/มากกว่า

A. ชนิดสินค้า ( ) 1) ข้าว พันธุ์..... ( ) 2) ปลา พันธุ์ ..... ( ) 3) ไก่ไข่ / ไก่พื้นเมือง ( ) 4) โคนม

B. 1) พื้นที่เพาะปลูก ..... ไร่ ( ) ของตนเอง ( ) เช่า **ค่าเช่า ..... บาท/ไร่/ปี (ถ้าต้องเช่าประมาณเท่าไร)*

2) พื้นที่เลี้ยงปลา ( ) ในนาข้าว ..... ไร่ ( ) บ่อ/สระแยกต่างหาก ..... ไร่

3) พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์/โรงเรือน ขนาด ..... ไร่ ( ) เลี้ยงไก่ ..... ตัว ( ) เลี้ยงโคนม ..... ตัว

C. ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ ในปีที่ผ่านมา (ปี 2563) 1) ข้าวเปลือก ..... กิโลกรัม ( ) สด ( ) แห้ง

2) ปลา ..... ตัว ขนาด ..... ตัว/กก. (1 ตัว นน. ..... กก.)

3) ไข่ไก่ ..... ฟอง [ไก่เนื้อ ..... ตัว ขนาด ..... กก./ตัว]

4) น้ำนมดิบ ..... กก.

D. ราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ ..... บาทต่อหน่วย (.....)

E. รายได้รวมทั้งหมด (C x D = ...) ..... บาท (รายได้ ..... บาทต่อไร่)

รายการ	บาท/ทั้งหมด*			บาท/ไร่
1. ค่าแรง/ค่าจ้าง	เงินสด (จ้าง)	(ประเมิน) ตนเอง	รวม	
1) เตรียมพื้นที่ ทุกขั้นตอน / เตรียมบ่อ / เตรียมโรงเรือน/คอก				
2) ปลูก / เตรียมพันธุ์				
3) ใส่ปุ๋ย / ให้อาหาร				
4) ฉีดพ่นยา / ปราบวัชพืช / ตัดรูพืช / ให้ยา				
5) ตรวจแปลง / ดูแลแปลง / เลี้ยงดู				
6) เก็บเกี่ยวผลผลิต / จัดปลา / เก็บไข่ / รีดนม				
7) ขนไปขาย / เก็บรวบรวม				
รวม (1)				
2. ค่าวัสดุ	เงินสด (ซื้อ)	(ประเมิน) ทำเอง	รวม	
1) พันธุ์ (เมล็ดพันธุ์ข้าว _____กก./ไร่ _____บาท/กก.) (พันธุ์สัตว์ (ปลา/ไก่ _____บาท/ตัว) / (โคนม : ค่าผสมพันธุ์)				
2) ปุ๋ยเคมี / สารเคมี / ยาป้องกันโรค				
3) ปุ๋ยคอก / ปุ๋ยอินทรีย์ / ปุ๋ยน้ำชีวภาพ / ค่าอาหารข้น/หยาบ				
4) สารชีวภัณฑ์อื่นๆ				
5) น้ำมันเชื้อเพลิง		-		
6) ค่าไฟฟ้า / ค่าน้ำ		-		
7) วัสดุสิ้นเปลือง / ค่าใช้จ่ายอื่นๆ				
8) ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ของตนเอง				
รวม (2)				

5.2 สัดส่วนจากกระจายผลผลิตเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัยของท่าน

- ☐ (1) จำหน่าย ร้อยละ .....
- ☐ (2) บริโภคในครัวเรือน ร้อยละ .....
- ☐ (3) แจกจ่ายเพื่อนบ้าน ร้อยละ .....
- ☐ (4) คงเหลือ (รอจำหน่าย) ร้อยละ .....
- ☐ (5) คงเหลือ (รอบริโภค) ร้อยละ .....
- ☐ (6) คงเหลือ (เก็บไว้ทำพันธุ์) ร้อยละ .....

5.3 กรณีมีการจำหน่ายผลผลิตของท่าน เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตราฐาน หรือไม่

☐ (1) ได้รับรอง ได้แก่..... ☐ (2) ไม่ได้รับรอง ☐ (3) ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ

5.4 ท่านคิดว่าแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์จำเป็นต้องได้รับรองมาตราฐาน หรือไม่

☐ (1) จำเป็น เพราะ .....

☐ (2) ไม่จำเป็น เพราะ .....

5.5 ท่านคิดว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จำหน่ายในท้องตลาดจำเป็นต้องมีตรารับรองคุณภาพและมาตรฐาน หรือไม่

☐ (1) จำเป็น เพราะ .....

☐ (2) ไม่จำเป็น เพราะ .....

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ

6.1 เหตุผลที่ท่านเปลี่ยนการผลิตจากเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์หรือปรับลดใช้สารเคมี (เกษตรปลอดภัย) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) ราคาผลผลิตสูง ☐ (2) ต้นทุนการผลิตต่ำ ☐ (3) ส่งผลดีต่อสุขภาพ ☐ (4) ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

☐ (5) อื่นๆ (ระบุ).....

6.2 ท่านมีแนวโน้มในการทำเกษตรอินทรีย์อย่างไร

☐ (1) ทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป

☐ (2) ไม่ทำเกษตรอินทรีย์ (ทำแบบลดสารเคมี) เนื่องจาก.....

☐ (3) ไม่ทำเกษตรอินทรีย์ (ทำแบบเคมี) เนื่องจาก.....

☐ (4) ไม่แน่ใจ เนื่องจาก.....

6.3 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (ระบุคะแนน 1 – 5)	เหตุผล ระบุ ...
1) หลักเกณฑ์ข้อกำหนดของโครงการ (รับสมัครเกษตรกร) ที่ชัดเจน		
2) การชี้แจงโครงการ/ประชาสัมพันธ์โครงการ		
3) การรับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกร		
4) กิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้		
5) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
6) การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์		
7) การเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์		
8) ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ในท้องตลาด		
9) การให้คำแนะนำ ติดตาม และช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่		

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหา	วิธีการแก้ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
การอบรมถ่ายทอดความรู้		
การสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
การตรวจรับรองมาตรฐาน		
ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์		
ตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์		

เลขที่แบบสอบถาม .....

แบบสอบถามผู้บริโภค
การประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 – 2565

หมายเหตุ :ใช้ในราชการศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูลที่สอบถามทั้งหมดเป็นความลับและจะนำไปเผยแพร่เฉพาะค่าประมาณทางสถิติที่เป็นข้อมูลภาพรวมเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง
2. ที่อยู่อาศัย อาศัยอยู่ ณ จังหวัด .....
3. อายุ ..... ปี
4. สถานภาพ (1) โสด (2) สมรส (มีบุตร) (3) สมรส (ยังไม่มีบุตร) (4) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่
5. ระดับการศึกษา
   (1) ไม่ได้ศึกษา (2) ประถมศึกษา (3) มัธยมศึกษาตอนต้น (4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
   (5) ปวส./อนุปริญญา (6) ปริญญาตรี (7) สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ
   (1) งานราชการ/รัฐวิสาหกิจ (2) พนักงานบริษัท (3) ธุรกิจส่วนตัว (4) พ่อบ้าน/แม่บ้าน
   (5) นักเรียน/นักศึกษา (6) เกษตรกร (7) อื่นๆ ระบุ .....
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ไม่หักค่าใช้จ่าย)
   (1) น้อยกว่า 10,000 บาท (2) 10,000 – 19,999 บาท (3) 20,000-29,999 บาท
   (4) 30,000 – 39,999 บาท (5) 40,000 – 49,999 บาท (6) 50,000 ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์

1. ท่านรู้จักสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือไม่
   (1) รู้จัก (2) ไม่รู้จัก
   หากท่านรู้จักได้เคยหรือได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์บ้างหรือไม่และช่องทางใด
   (1) ได้รับ จาก ( ) 1.โทรทัศน์ ( ) 2.วิทยุ( ) 3.หนังสือพิมพ์ ( ) 4.หนังสือ/วารสาร
   ( ) 5.สื่อสังคมออนไลน์ ..... ( ) 6.แผ่นพับ/สิ่งพิมพ์
   ( ) 7.อื่น ๆ .....
   (2) ไม่เคย (3) ไม่แน่ใจ
2. ท่านคิดว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์มีคุณภาพและความปลอดภัยแตกต่างจากสินค้าเกษตรทั่วไปหรือไม่
   (1) แตกต่าง (2) ไม่แตกต่าง (3) ไม่แน่ใจ เพราะ .....
3. ท่านเคยซื้อและบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือไม่
   (1) เคย (ข้ามไปตอบข้อ 5) (2) ไม่เคย (ตอบข้อ 4 และข้ามไปตอบส่วนที่ 3)
4. เหตุผลที่สำคัญที่สุด กรณีที่ท่านไม่เคยซื้อหรือบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์
   (1) ราคาแพง (2) ไม่เชื่อถือในคุณภาพ (3) ไม่มีแหล่งหาซื้อ/หาซื้อยาก (4) ไม่มีความจำเป็นต้องบริโภค
   (5) ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า (6) อื่น ๆ ระบุ .....
5. ท่านเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์จากแหล่งใดเป็นหลัก
   (1) ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ (2) ห้างสรรพสินค้า (3) ตลาดสด/ตลาดนัด
   (4) เกษตรกรผู้ผลิตโดยตรง (5) งานแสดงสินค้า (6) ตลาดออนไลน์
   (7) อื่น ๆ ระบุ .....
6. ท่านเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   (1) ผักสด (2) ผลไม้สด (3) ข้าวสาร (4) ปลา (5) เนื้อสัตว์ (วัว/สุกร)
   (6) นม (7) ไข่ (8) อื่น ๆ ระบุ .....

7. ท่านเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ประเภทใดมากที่สุด

① ผักสด ② ผลไม้สด ③ ข้าวสาร ④ ปลา ⑤ เนื้อสัตว์ (วัว/สุกร)
⑥ นม ⑦ ไข่ ⑧ อื่น ๆ ระบุ .....

8. หากท่านจะซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ ผู้ใดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของท่าน

① ตัวท่านเอง ② สมาชิกในครอบครัว ③ เพื่อน ④ แม่ค้า/พนักงานขาย
⑤ การโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ ⑥ อื่น ๆ ระบุ .....

9. ท่านเลือกซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์บ่อยแค่ไหน

① ทุกวัน ② 2 - 3 วันต่อครั้ง ③ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ④ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง
⑤ เดือนละ 1 ครั้ง ⑥ อื่น ๆ ระบุ .....

10. เหตุผลหลักในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์

① ทำให้สุขภาพร่ายกายแข็งแรง ② ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ③ ตามกระแสสังคมหรือเพื่อนบ้าน
④ ช่วยส่งเสริมอาชีพกลุ่มเกษตรกร/เครือข่าย ⑤ อื่น ๆ ระบุ .....

11. ในการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉลี่ยต่อครั้งท่านจ่ายเงินประมาณกี่บาท

① น้อยกว่า 300 บาท ② 300 – 499 บาท ③ 500 – 699 บาท
④ 700 – 999 บาท ⑤ 1,000 บาทขึ้นไป

12. ท่านรู้สึกอย่างไรกับราคาของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน

① เหมาะสม ② แพงเกินไป ③ ถูกเกินไป

13. ท่านคิดว่าคุณลักษณะใดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① มีตรารับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าอาหารอินทรีย์จากสถาบันที่น่าเชื่อถือ
② สามารถหาซื้อได้ง่าย ③ มีความหลากหลายของสินค้าให้เลือก
④ ราคาของสินค้าเหมาะสม ⑤ มีความปลอดภัยจากสารพิษ
⑥ มีรสชาติที่ดีกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป ⑦ ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม
⑧ ช่วยสนับสนุนเกษตรกรให้มีรายได้ ⑨ อื่น ๆ ระบุ .....

14. ท่านคิดว่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จำหน่ายในท้องตลาดจำเป็นต้องมีตรารับรองคุณภาพและมาตรฐานหรือไม่

① จำเป็น เพราะ .....
② ไม่จำเป็น เพราะ .....

15. ท่านรู้จักตรารับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์บ้างหรือไม่ (รู้จักเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

① รู้จัก
( ) GAP ( ) มกท. ( ) ปศุสัตว์อินทรีย์
( ) PGS ( ) IFOAM ( ) EU Regulation ( ) NOP-USDA
② ไม่รู้จักเลย

16. ท่านรู้จักมาตรฐาน Organic Thailand : มกษ. หรือไม่

① รู้จัก
② ไม่รู้จัก ③ ไม่แน่ใจ เพราะ .....

17. หากสินค้าเกษตรอินทรีย์ติดตรารับรอง Organic Thailand : มกษ. ท่านมีความเชื่อถือในคุณภาพและมาตรฐานเพียงใด

① ไม่น่าเชื่อถือ ② น่าเชื่อถือน้อย ③ เชื่อถือปานกลาง ④ เชื่อถือมาก ⑤ เชื่อถือมากที่สุด
เพราะ .....

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรอินทรีย์

1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรในระดับใด
   ① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด
   เพราะ .....

2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับใด
   ① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด
   เพราะ .....

3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่ผู้บริโภคในระดับใด
   ① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด
   เพราะ .....

4. ท่านมีความพึงพอใจต่อส่งเสริมด้านการตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคในระดับใด
   ① ไม่พอใจ ② พอใจน้อย ③ พอใจปานกลาง ④ พอใจมาก ⑤ พอใจมากที่สุด
   เพราะ .....

5. ข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้
ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
ผู้ประสานงาน นายธรรมจรรย์ ตุลยธำรง โทร. 086 880 2493 e-mail prog-eva@oae.go.th

ภาคผนวกที่ 5
ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตภาคเหนือ

ภาพที่ 1
เกษตรกรกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำประมงอินทรีย์ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 3
กลุ่มเกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 4
ผลผลิตไข่ไก่อินทรีย์ของเกษตรกร จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 5
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำประมงอินทรีย์ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 6
เกษตรกรกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดเชียงใหม่

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตภาคเหนือ (ต่อ)

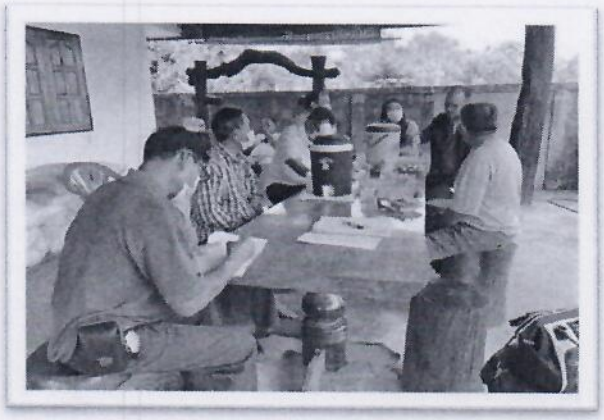

ภาพที่ 7
สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 8
สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดลำปาง

ภาพที่ 9
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำประมงอินทรีย์ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 10
ผลิตภัณฑ์ปลานิลอินทรีย์เกษตรกร จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 11
ฟาร์มไก่อินทรีย์ของเกษตรกร จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 12
กลุ่มเกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดลำปาง

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 13
สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดบุรีรัมย์

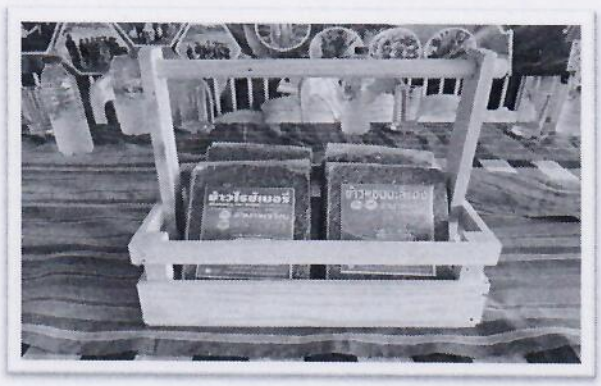

ภาพที่ 14
ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 15
สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 16
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 17
ผลิตภัณฑ์ปลานิลอินทรีย์ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 18
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์
จังหวัดนครราชสีมา

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)

ภาพที่ 19
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์
จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 20
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์
จังหวัดอุบลราชธานี

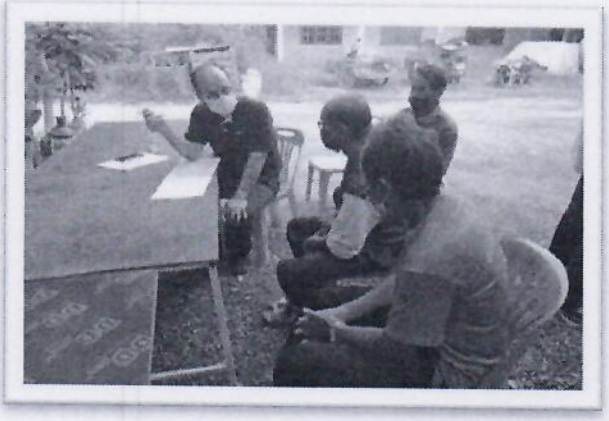

ภาพที่ 21
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลอินทรีย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 22
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 23
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 24
เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตภาคกลาง

ภาพที่ 25
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์
จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 26
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์
จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 27
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์เสาไห้ จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 28
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดลพบุรี

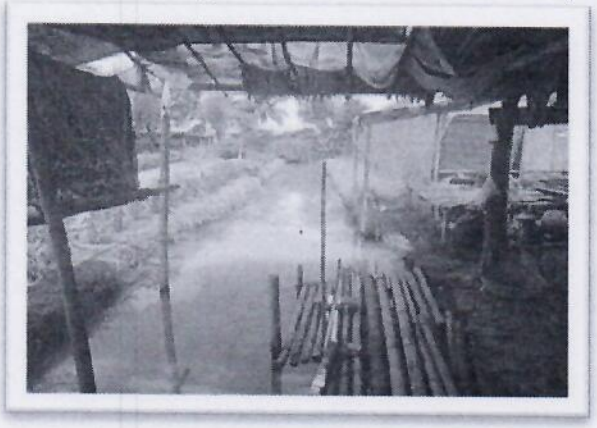

ภาพที่ 29
บ่อเลี้ยงปลานิลอินทรีย์เกษตรกร จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 30
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดสระบุรี

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
เขตภาคกลาง (ต่อ)

ภาพที่ 31
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์
จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 32
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์
จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 33
เกษตรกรผู้ทำปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ 34
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 35
ฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 36
สัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ จังหวัดลพบุรี

วิสัยทัศน์ สศก.
“องค์กรขี้นำการพัฒนาภาคเกษตร และ
ศูนย์กลางสารสนเทศการเกษตรแห่งชาติ ภายในปี 2565”

คำขวัญของ สศก.
“รวมใจเป็นหนึ่ง เข้าถึงปัญหา สร้างแนวทางพัฒนา นำพาเกษตรไทย”

การประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560 - 2565
ส่วนประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตร ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
ปีงบประมาณ 2564